

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ
Vedic Literature of Ancient India

ରିଗ୍ ବେଦ

(ରିଗ୍ ବେଦ)
Rig Veda

ଶାକଲ ସଂହିତା
Shakala Samhita

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ
Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ
Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର
ଶ୍ରୀ ନିଳାଦ୍ରି ବିହାରୀ ସତପଥୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା,

ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା

astrosant@gmail.com

ଶ୍ରୀ ନିଳାଦ୍ରି ବିହାରୀ ସତପଥୀ

niladrihere@gmail.com

ପୂର୍ବାଭାଷ

ମାତାପିତୃଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।
ସର୍ବଭ୍ୟାଂ ଗୁରୁଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ମହାଗଣପତୟେ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ସରସ୍ୱତ୍ୟେ ନମଃ ।
ସର୍ବଭ୍ୟାଂ ଦେବେଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ବେଦାୟ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ବେଦପୁରୁଷାୟ ନମଃ ।

୨୫, ମାର୍ଚ୍ଚ, ୨୦୨୦, କୋଭିଡ-୧୯ ପାଇଁ ଭାରତ ବନ୍ଦ ଘୋଷଣା କରାଗଲା । ସବୁକିଛି ବନ୍ଦ, ଘରେ ବସିବା ଛଡ଼ା କିଛି ରାସ୍ତା ନାହିଁ । ତେବେ କ'ଣ କରିବା ? ଖାଲି ବସିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଚିନ୍ତା କଲି ଯେ 'ବେଦ' ଉପରେ କିଛି କାମ କରିବି ବୋଲି । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଓଡ଼ିଆରେ ବେଦର କୌଣସି ଡିଜିଟାଲ୍ ଦସ୍ତାବିଜ ନଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ବେଦର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ତେଣୁ ଏହି ସମୟକୁ ବେଦର ରୂପାନ୍ତର କରିବାରେ ବିନିଯୋଗ କରିବି ବୋଲି ସ୍ଥିର କଲି । ଯଦିଓ ପୂର୍ବରୁ ଏହା ଉପରେ କାମ କରିବାକୁ ବହୁତ ଇଚ୍ଛା ଥିଲା, କିନ୍ତୁ କର୍ମମୟ ଜୀବନରେ ସମୟର ଅଭାବରୁ ଏହା କରିପାରିନଥିଲି । ସେଥିପାଇଁ ଚିନ୍ତାକଲି ପ୍ରଥମେ "ଋକ୍ ବେଦ"ରୁ ଅରମ୍ଭ କରିବି ଓ ଏହାପରେ ଅନ୍ୟ ବେଦ ମାନଙ୍କ ଉପରେ କାମ କରିବି ।

ଗତ ୭ ବର୍ଷ ହେବ ଯେତେବେଳେ ସମୟ ମିଳୁଥିଲା, ସେତେବେଳେ ବେଦ ଉପରେ ଗବେଷଣା କରିଆସୁଥିଲି । ଏ ସମୟରେ ଅନେକ ପୁରୁଣା ଓ ଅସାଧ୍ୟ ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡ଼ିକ ହାସଲ ହେଲା, ଓ କିଛି ପୁସ୍ତକ ଓ ଡିଭିଡି ଦେଶ ବା ବିଦେଶ ରୁ କିଣିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପଢ଼ି ଆସୁଅଛି । ମୋ ପାଇଁ ଋଚିର ବିଷୟ ଥିଲା, ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ଯେ କେମିତି ଆମ ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ଏତେ ଜ୍ଞାନ ଥିଲେ, ଯେଉଁ ମାନଙ୍କୁ ଆଜିର ବିଜ୍ଞାନ ଅନୁସରଣ କରିଆସୁଅଛି ।

ଏବେ ମନରେ ସ୍ୱତଃ ପ୍ରଶ୍ନ ଆସିପାରେ, ବେଦର ରୂପାନ୍ତର କ'ଣ ଦରକାର ? ଆମେମାନେ ଯେତେବେଳେ ସ୍କୁଲରେ ସଂସ୍କୃତ ପଢୁଥିଲୁ, ସେତେବେଳେ ଆମେ ସଂସ୍କୃତକୁ ଓଡ଼ିଆ ଲିପିରେ ଲେଖୁଥିଲୁ ବା ପଢୁଥିଲୁ । ତେଣୁ ଯଦିଓ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସଂସ୍କୃତ ଜଣାଥିଲା କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ସଂସ୍କୃତ ଲିପି ପଢ଼ିବାରେ ପ୍ରବୀଣ ନ ଥିଲେ । କାରଣ ଆମେ ସଂସ୍କୃତକୁ ଓଡ଼ିଆ ଲିପିରେ ପଢ଼ିଥିଲେ ବା ଲେଖିଥିଲେ । ତେଣୁ ବେଦର ଓଡ଼ିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ତାହା ଛଡ଼ା ଯେଉଁମାନେ ସଂସ୍କୃତ ଲିପି ପଢ଼ିବା ଜାଣିନାହାଁନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ବେଦ ମନ୍ତ୍ର ବା ଶ୍ଳୋକ ଜାଣିବାରେ ଇଚ୍ଛା ଅଛି, ଏହା ସେମାନଙ୍କର ସହାୟକ ହେବ । ଏହାକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ଆଗକୁ ଆଗେଇଲି, କିନ୍ତୁ ଏକୂଟିଆ ଏ ସବୁ କରିବା ସମ୍ଭବ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ବେଦର ରୂପାନ୍ତର ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମୋ ଜଣା ଗୁରୁମାନଙ୍କୁ ଯୋଗାଯୋଗ କଲି ଓ କିଛି 'ଫେସବୁକ' ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ଯୋଗାଯୋଗ କଲି । ସମସ୍ତେ ମତ ଦେଲା ପରେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିଲି ।

କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ କଠିନତା ତ ନିଶ୍ଚିତ ଆସେ, ସେହିପରି ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ କଠିନତା ଆସିଥିଲା । ସୁଖଦ ବିଷୟ, ମୋ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଇନ୍‌ଫର୍ମେସନ ଟେକନୋଲୋଜି ସଂଗରେ ଯୋଡ଼ା ଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ଏହି କାମରେ ସଫ୍ଟୱେୟର ବ୍ୟବହାର କଲି । ଏହା କିଛି ମାତ୍ରାରେ ସହାୟକ ହେଲା । ପ୍ରାୟ ୮୦ ଭାଗ କାମ କରିସାରିବା ପରେ ଦେଖିଲି ଯେ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର ଗୁଡ଼ିକର ସଠିକ ରୂପାନ୍ତର ହୋଇପାରୁନି । ଏହା ବଡ଼ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ଥିଲା । କାରଣ ମନ୍ତ୍ରରେ ଆକାର, ହର୍ଷ-ଇକାର, ଦୀର୍ଘ-ଇକାର, ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର ଇତ୍ୟାଦି ଭୁଲ ହେଲେ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମନ୍ତ୍ର ବା ଶ୍ଳୋକର ଅର୍ଥ, ଶକ୍ତି ଓ ଫଳ ବଦଳିଯିବ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ - 'ସୁର' ଓ 'ସୂର' ; 'କର୍ମ' ଓ 'କ୍ରମ'; 'ସଂବାଦ' ଓ 'ସମ୍ବାଦ'; 'ସ୍ୱଷ୍ଟ' ଓ 'ସ୍ୱଷ୍ଟ' ଇତ୍ୟାଦି, ଯଦିଓ ଏ ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦର ଉଚ୍ଚାରଣ ଏକ ପ୍ରକାରର, କିନ୍ତୁ ଅର୍ଥ ଅଲଗା ଅଲଗା । ଆଉ ଏକ ବଡ଼ ତର ଥିଲା ଯେ - ଯେଉଁ ବେଦ ୫୦୦୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଯେମିତି ଥିଲା, ଏବେ ବି ସେହିପରି ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ଅଛି, ତେଣୁ ଓଡ଼ିଆରେ ରୂପାନ୍ତର ଠିକ ସେହିପରି ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ରହିବା ଦରକାର, ନଚେତ ଏ କାମର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ରହିବନାହିଁ । କିଛି ଦିନପରେ ଏହାର ସମାଧାନ ମଧ୍ୟ ମିଳିଲା । ତେଣୁ ପୁଣି ଥରେ ମୂଳରୁ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଶେଷରେ ସଫଳତା ମିଳିଲା ।

"ଋକ୍ ବେଦ" ବିଶ୍ୱର ସବୁଠୁ ପୁରୁଣା ଧର୍ମ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟେ, ଯାହାକି ୫୦୦୦ ବର୍ଷରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ । ସେଥିରେ ୧୦ଟି ମଣ୍ଡଳ (ପୁସ୍ତକ) ରହିଅଛି । ସେଥିରେ ୧,୦୨୮ ଟି "ସୁକ୍ତ", ସମୁଦାୟ ୧୦,୫୫୨ଟି "ଶ୍ଳୋକ ବା ମନ୍ତ୍ର", ୨୧,୦୩୫ଟି "ପଦ" (ଲାଈନ୍), ୩୯,୮୩୯ଟି "ପାଦ", ୧,୬୩,୫୫୭ଟି "ଶବ୍ଦ", ଓ ୩,୮୪,୧୭୭ଟି "ଅକ୍ଷର" ଅଛି । ଏହାର ଓଡ଼ିଆରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କାମ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରାୟ ୧୦ ମାସ ସମୟ ଲାଗିଗଲା ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣ୍ଡଳର (ପୁସ୍ତକ) 'ସୁକ୍ତ', 'ମନ୍ତ୍ର', 'ପଦ', 'ପାଦ', 'ଶବ୍ଦ' ଓ ଅକ୍ଷର ସଂଖ୍ୟା ତଳେ ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

	ମଣ୍ଡଳ ୧	ମଣ୍ଡଳ ୨	ମଣ୍ଡଳ ୩	ମଣ୍ଡଳ ୪	ମଣ୍ଡଳ ୫	ମଣ୍ଡଳ ୬	ମଣ୍ଡଳ ୭	ମଣ୍ଡଳ ୮	ମଣ୍ଡଳ ୯	ମଣ୍ଡଳ ୧୦	ସମୁଦାୟ
ସୁକ୍ତ	୧୯୧	୪୩	୬୨	୫୮	୮୭	୭୫	୧୦୪	୧୦୩	୧୧୪	୧୯୧	୧,୦୨୮
ମନ୍ତ୍ର	୨୦୦୭	୪୨୯	୬୧୭	୫୮୯	୭୨୭	୭୬୫	୮୪୧	୧୭୧୭	୧୧୦୮	୧୭୫୪	୧୦,୫୫୨
ପଦ	୪୦୪୦	୮୫୯	୧୨୩୪	୧୧୭୮	୧୪୪୭	୧୫୨୬	୧୬୪୨	୩୪୧୯	୨୧୯୨	୩୪୯୮	୨୧,୦୩୫
ପାଦ	୭୭୪୫	୧୭୯୪	୨୩୫୭	୨୨୪୯	୨୮୭୦	୨୯୧୯	୩୧୯୦	୬୦୭୧	୬୦୭୧	୬୯୯୬	୩୯,୮୩୯
ଶବ୍ଦ	୩୨୨୬୩	୭୬୯୮	୯୮୯୯	୯୬୭୩	୧୧୫୩୭	୧୨୫୨୯	୧୪୧୭୮	୨୧୮୧୭	୧୪୦୭୬	୨୯୮୮୭	୧,୬୩,୫୫୭
ଅକ୍ଷର	୭୫୭୪୯	୧୭୯୨୬	୨୩୯୫୧	୨୨୫୨୯	୨୭୭୭୩	୨୯୦୧୦	୩୨୯୩୯	୫୦୭୯୪	୩୪୦୫୭	୭୦୦୩୯	୩,୮୪,୧୭୭

ଏହି ରୂପାନ୍ତରିତ ରେ ବେଦର 'ସ୍ୱର' (ଉଦାତ୍ତ, ଅନୁଦାତ୍ତ, ସ୍ୱରିତ ଇତ୍ୟାଦି) ମାନଙ୍କର ଶଂକେତ ବା ଚିହ୍ନ ଦିଆଯାଇନାହିଁ । ଏହାର କାରଣ ଓଡ଼ିଆ ଲିପିରେ ସେ ପ୍ରକାର ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ତଥାପି ଏହା ଉପରେ ଗବେଷଣା ଜାରି ରହିଛି, ହୋଇପାରେ ଏହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂସ୍କରଣରେ ଏହା ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । 'ଞ୍ଜେବ ସାଇଟ' ରେ ସମସ୍ତ ଶ୍ଳୋକ ବା ମନ୍ତ୍ର ମାନଙ୍କର 'ସ୍ୱରାବୃତ୍ତି' ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ପାଠକମାନେ ଏହାକୁ ଶୁଣି ପାରିବେ ବା ଅଭ୍ୟାସ କରିପାରିବେ ।

ଏହି 'ଋକ୍ ବେଦ' ର ରୂପାନ୍ତର ବିଶ୍ୱସନୀୟ ସୂତ୍ର ଉପରେ ଅଧାରିତ । କେଉଁ କେଉଁ ସୂତ୍ର ଏହି ଦସ୍ତାବିଜରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି, ତାହାର ତାଲିକା ଦିଆଯାଇଛି । ଏଥି

ମଧ୍ୟରୁ 'ଜର୍ମାନୀ' ର ସଂସ୍କୃତ ବିଷୟର "ମାକ୍ସ ଏଫ୍ ମୁଲ୍ଲେର" ଓ "ଡେଟଲେଫ୍ ଏଇଚଲେର" ଜ୍ଞର ମୂଳ ଦସ୍ତାବିଜ ଏହାର ଆଧାର । 'ମାକ୍ସ ମୁଲ୍ଲେର' ଭାରତକୁ ବେଦ ଉପରେ ଗବେଷଣା କରିବାପାଇଁ ୧୮୫୦ ମସିହାରେ ଆସିଥିଲେ । 'ରକ୍ ବେଦ' ର ସୁକ୍ତ ଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାଠି କରିବାରେ ତାଙ୍କର ଭୂମିକା ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା । ଏହିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ୧୦ ବର୍ଷ ଲାଗି ଯାଇଥିଲା । ୧୮୭୦ ମସିହା ରେ 'ରକ୍ ବେଦ' ର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦସ୍ତାବିଜ "ଅକ୍ସଫୋର୍ଡ ଇଉନିଭରସିଟି" ରେ ଜମା କରିଥିଲେ । ସେହି ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡ଼ିକ ଏହି ରୂପାନ୍ତର ର ଆଧାର । ଏହା ସହିତ ଅନ୍ୟ ସୂତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ବି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

'ରକ୍ ବେଦ' ର ଓଡ଼ିଆରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ସରିବା ପରେ, ଏହା ଠିକ ରେ ରୂପାନ୍ତର ହେଲା କି ନାହିଁ, ତାହାର ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (ପୁଞ୍ଜ-ରିଡିଙ୍ଗ୍) ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ମୂଳ ଦସ୍ତାବିଜ ସଙ୍ଗରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ଦସ୍ତାବିଜର ଯାଞ୍ଚ କରିବାପାଇଁ, ୫ ଜଣ ଅଲଗା ଅଲଗା ଶୁଦ୍ଧିକରଣ କାମରେ ଲାଗିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର", ଓ "ଶ୍ରୀ ନିଳାଦ୍ରି ବିହାରୀ ସତପଥୀ " ମୁଖ୍ୟରୂପେ କାମ କରିଥିଲେ । ମୁଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ସମସ୍ତ ଯୋଗଦାନକାରୀ ସଦସ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି । ତାଙ୍କର ଉପଦେଶ, ମାର୍ଗ ଦର୍ଶନ ଓ ସୁଧାରୀକରଣ ସର୍ବଦା ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ରହିବ ।

ଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଯୋଗଦାନ ପାଇଁ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ “ରକ୍ ବେଦ” ଓଡ଼ିଆ ରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପାରିଛି । ଆଶାକରୁଛି ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ବେଦଲିପ୍ତ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୩୦.୧୨. ୨୦୨୦

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ,
ସଂପାଦକ,

ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା, ଭାରତ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥିତି - ଚେନ୍ନାଇ, ତାମିଲନାଡୁ, ଭାରତ ।

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ “ରକ୍ତ ବେଦ” ଓଡ଼ିଆ ରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷୀ ସମସ୍ତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସେବାରେ ଓ
ସାର୍ବଜନୀନ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରସାର ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରୁଛି ।

ବଶମ୍ବଦ

ସଂପାଦକ

ନିବେଦନ

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ “ରକ୍ତ ବେଦ” ଓଡ଼ିଆ ରେ ଟି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପଠନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରେ ତିଆରି କରାଯାଇଛି
ଓ ଏହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡିଜିଟାଲ ରୂପରେ ମୁକ୍ତ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । ଏହାର କୌଣସି
ବ୍ୟାପାରୀକରଣ ନ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ । ଯଦି କେହି ଏହାର ପ୍ରକାଶନ କରିବାକୁ
ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ସଂପାଦକଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ । ବେଦ ପଢ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ,
ବେଦ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ, ତେଣୁ ସଂପାଦକଙ୍କ ଆଉ ଏକ ପୁସ୍ତକ “ ବେଦ
ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ ଓ ଉପନିଷଦ - ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ ” ପଠନ କରିପାରିବେ ।

ସଂପାଦକ,

କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା

ଏହି ଓଡ଼ିଆ ରୂପାନ୍ତରିତକୁ ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ, ସମସ୍ତ ସାବଧାନ ଓ ଯତ୍ନର
ସହିତ ରୂପାନ୍ତରିତ କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଭୁଲ ବା ତ୍ରୁଟି ରହିଥାଇ ପାରେ, ସେଥିପାଇଁ
ପାଠକ ମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଅଗ୍ରୀମ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି । ଯଦି କିଛି ଭୁଲ ତ୍ରୁଟି
ରହିଯାଇଥାଏ, ତାହା ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ବିଶେଷ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି ।

କ୍ଷମାପ୍ରାର୍ଥୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ, ସଂପାଦକ ।

ଯଦକ୍ଷରପଦବ୍ରଷ୍ଟଂ ମାତ୍ରାହିନଂ ତୁ ଯଦ୍-ଭବେତ୍ ।
 ତତ୍-ସର୍ବ ଶମତାଂ ଦେବ ନରାୟଣ ନମୋଽସ୍ତୁତେ ॥
 ବିସର୍ଗବିନ୍ଦୁମାତ୍ରାଣି ପଦପାଦାକ୍ଷରାଣି ଚ ।
 ନ୍ୟୁନାନି ଚାତିରିକ୍ତାନି ଶମସ୍ତ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ॥
 ଓମ୍ ତତ୍ ସତ୍ । ସର୍ବମ୍ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣାର୍ପଣାମସ୍ତୁ ।
 ଓମ୍ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।

Sources ସୂତ୍ର	• Sir F MAX MULLER — 1st edition research paper on year 1860 submitted to Oxford University for publication • Sir DETLEF EICHLER • Ralph T H Griffith • www.sanskritdocuments.org • www.archive.org • www.academia.edu • IISH Global (Indian Institute of Scientific Heritage) • www.docs.google.com • www.sanskritweb.net/rigveda/ • Vedanta Spiritual Library — www.celextel.org • www.wikipedia.org • www.vedicheritage.gov.in
Send Corrections to ଭୁଲ ସୁଧାର ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ	prakash@scholarshoppe.com
Site access ଜେବ ସାଇଟ୍	www.scholarshoppe.com/veda-odia/

ଏହି ‘ଦସ୍ତାବିଜ ବା ପୁସ୍ତକ’ ଟି ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଥମ ଓଡ଼ିଆ ଡିଜିଟାଲ୍
 ରୂପାନ୍ତର ଅଟେ ।

'ଋକ୍ ବେଦ' - ମଣ୍ଡଳ (ପୁସ୍ତକ) ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସୂଚନା

'ଋକ୍ ବେଦ' ରଚନାରେ ୪୦୦ ରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ବ ମନ୍ତ୍ରଦ୍ରଷ୍ଟା ଋଷି ମାନଙ୍କର ଯୋଗଦାନ ରହିଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୩୦ ଜଣ ନାରୀ ଋଷି ବା ଋଷିକା ଥିଲେ । ଏହି ଋଷି ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ୧୦ଟି ମୁଖ୍ୟ ଋଷିକୁଳର ଥିଲେ । ଋଷିକୁଳ କହିଲେ, ସେଥିରେ ମୁଖ୍ୟଋଷି, ଋଷିଗଣ, ସେମାନଙ୍କର ବଂଶ, ପରିବାର, ଓ ଶିଷ୍ୟ ଋଷିଗଣ କୁ ବୁଝାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଋଷିକୁଳ ତାଙ୍କର ବିଶେଷତ୍ବ, ଯଥା ଆରାଧ୍ୟ, ସାଧନା, ତପ ଓ ବିଷୟ ପାଇଁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ଏହି ୧୦ଟି ଋଷିକୁଳ 'ଦଶତ୍ରୟା' ନାମରେ ଜଣା ଓ ତାଙ୍କ ପାଖରେ 'ଋକ୍ ବେଦ'ର ୯୫ ଭାଗ ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ଥିଲା । ଆଉ ୫ ଭାଗ ଅନ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରଦ୍ରଷ୍ଟା ଋଷି ମାନଙ୍କର ମନ୍ତ୍ର ସମୂହ ଥିଲା । ଏମାନେ 'ଋକ୍ ବେଦ'ର ରଚୟିତା ଭାବରେ ଜଣା । ଅର୍ଥାତ ସେମାନଙ୍କୁ 'ଋକ୍ ବେଦ' ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ 'ରଚୟିତା' ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରିବା ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନ୍ତ୍ର ଗୋଟିଏ ଋଷି ଦ୍ବାରା, ଗୋଟିଏ ଛନ୍ଦରେ ଓ ଗୋଟିଏ ଦେବତା ବା ଯୁଗ୍ମ ଦେବତା ଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି । ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନ୍ତ୍ରର ଋଷି, ଛନ୍ଦ ଓ ଦେବତା ରହିଥାଏ । ଆଗକୁ 'ଋକ୍ ବେଦ'ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ବୁଝିବା ପୂର୍ବରୁ, ଋଷି, ଛନ୍ଦ ଓ ଦେବତା ବିଷୟର କିଛି ତଥ୍ୟ ବୁଝିବା ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ଆଚାର୍ଯ୍ୟ କାତ୍ୟାୟନଙ୍କ 'ସର୍ବାନୁକ୍ରମଣୀ' ଓ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଯକ୍ଷଙ୍କ 'ନିରୁକ୍ତ'ରେ, ଏ ବିଷୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

ଏଠି ଋଷିର ସଂଜ୍ଞା କହିଲେ –

- ସେ, ଜଣେ ନାରୀ ବା ପୁରୁଷ, ଜଣେ ବିବାହିତ ବା ଅବିବାହିତ, ଓ ଜଣେ ଗୃହସ୍ଥ ବା ବନସ୍ଥ ହୋଇ ପାରନ୍ତି । ସେ, କୌଣସି ଋଷିଙ୍କର ପୁତ୍ର, ବା ପୌତ୍ର, ବା କନ୍ୟା ବା ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ପାରନ୍ତି । ସେ, କୌଣସି ଗୋତ୍ର, ବା ବଂଶ, ବା କୁଳ, ବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଟନ୍ତି । ତଥା ସେ, ମଧ୍ୟ କଥାପକଥନ ବା ଉକ୍ତି ପ୍ରଭୃତି ର ଦେବତା ହୋଇ ପାରନ୍ତି ।

- ଅନେକ ସମୟରେ ମନ୍ତ୍ରର ରଚୟିତା ଋଷିଙ୍କର ଦୁଇଟି ନାମ ରହିଥାଏ, ତେବେ ଏହା କ'ଣ ଦୁଇଟି ଋଷିଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି ? ଏହାର ଉତ୍ତର, ନାଁ, ଏହା କେବଳ ଗୋଟିଏ ଋଷି ଦ୍ଵାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି । ତେବେ ୨ୟ ନାମ କ'ଣ ପାଇଁ ? ଏହାର ଉତ୍ତର, ୨ୟ ନାମ ତାଙ୍କର ପିତାଃ, ବା ଗୁରୁ, ବା ସ୍ଵାମୀ, ବା ଗୋତ୍ର, ବା କୁଳ, ବା ବଂଶ, ବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, ବା ଉକ୍ତି ପ୍ରଭୃତି ଦେବତା ହୋଇ ପାରନ୍ତି । ମନ୍ତ୍ରରେ ଋଷିଙ୍କର ଦୁଇଟି ନାମରୁ ଅନେକ ତଥ୍ୟ ଜଣା ପଡ଼ିଥାଏ, ଯଥା ସେ କାହା ପୁତ୍ର ବା କନ୍ୟା, କେଉଁ ଋଷିକୁଳର, କେଉଁ ଗୋତ୍ରର ଇତ୍ୟାଦି ।

ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ –

- 'ଋକ୍ ବେଦ'ର ପ୍ରଥମ ସୁକ୍ତର ରଚୟିତା - (ଋ.ବେ ୧.୧) - ମଧୁଛନ୍ଦାଃ ବୈଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ ଅଟନ୍ତି । ଏଠି ରଚୟିତା ଋଷି ହେଉଛନ୍ତି ମଧୁଛନ୍ଦା, ସେ ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଙ୍କର ପୁତ୍ର/ ଶିଷ୍ୟ ।
- ସେହିପରି - (ଋ.ବେ - ୩.୬୨.୧୦) ଗାୟତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ରର ରଚୟିତା ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ ଅଟନ୍ତି । ଏଠି ରଚୟିତା ଋଷି ହେଉଛନ୍ତି ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର, ଓ ସେ ଗାଧିଙ୍କ ପୁତ୍ର ଅଟନ୍ତି ।
- ଅନ୍ୟଏକ, (ଋ.ବେ - ୧୦.୩୯) ସୁକ୍ତର ରଚୟିତା ଘୋଷା କକ୍ଷିବତୀ ଅଟନ୍ତି । ଏଠି ରଚୟିତା ଋଷିକା ହେଉଛନ୍ତି ଘୋଷା ଓ ସେ କକ୍ଷିବନ ଋଷିଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଅଟନ୍ତି ।
- ଆଉ ଏକ, (ଋ.ବେ ୧.୧୭୦) ସୁକ୍ତର ରଚୟିତା ଇନ୍ଦ୍ରଃ, ଅଗସ୍ତ୍ୟଃ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ, । ଏଠି ଏହି ସୁକ୍ତର ପ୍ରକୃତ ରଚୟିତା ଋଷି ଅଗସ୍ତ୍ୟ ଅଟନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ-ପ୍ରଭୃକ୍ତର ଦେବତା ଇନ୍ଦ୍ର ଓ ମିତ୍ର-ବରୁଣ ହୋଇଥିବାରୁ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସୁକ୍ତର ଋଷି ବୋଲି ମାନାଯାଏ ।

'ଋକ୍ ବେଦ'ର ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ବିଷୟରେ "ବେଦ ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ ଓ ଉପନିଷଦ - ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ" ପୁସ୍ତକରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି । ଛନ୍ଦରୁ ମନ୍ତ୍ରର ଭାବ ଜଣାପଡ଼ିଥାଏ ଓ ଦେବତାରୁ ମନ୍ତ୍ରର ଶକ୍ତି ଓ ବିଷୟ ଜଣାପଡ଼ିଥାଏ ।

ଏବେ ଆମେ, ମଣ୍ଡଳ ପ୍ରବନ୍ଧନକୁ ଆଧାର କରି, 'ଋକ୍ ବେଦ'ର ବିଷୟବସ୍ତୁ, ରଚୟିତା, ଦେବତା, ଛନ୍ଦ ଓ ଅନ୍ୟ ବିଷୟରେ ସମ୍ୟକ ଜାଣିବା ।

ମଣ୍ଡଳ - ୧, (ପୁସ୍ତକ - ୧)

“ମଣ୍ଡଳ-୧” କୁ ‘ଶତରଚିନଃ’ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ, ଅର୍ଥାତ ଯେଉଁ ରକ୍ଷିମାନେ ୧୦୦ରୁ ଅଧିକ ମନ୍ତ୍ର ‘ରକ୍ ବେଦ’କୁ ଯୋଗଦାନ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଏହି ମଣ୍ଡଳ ସମର୍ପିତ କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ୧୯୧ଟି ସୁକ୍ତ ବା ସମୁଦାୟ ୨୦୦୬ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ୭ଟି ରକ୍ଷିକୂଳର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ସ୍ଥାନ ପାଇଥିଲା । ସେହି ରକ୍ଷିକୂଳ ଗୁଡିକ ହେଲେ - କଶ୍ଵ (୨୭ ସୁକ୍ତ, ୩୨୧ ମନ୍ତ୍ର), ଆଙ୍ଗିରସ (୯୬ ସୁକ୍ତ, ୧୦୪୭ ମନ୍ତ୍ର), ଅଗସ୍ତ୍ୟ (୨୭ ସୁକ୍ତ, ୨୩୯ ମନ୍ତ୍ର), ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର (୧୮ ସୁକ୍ତ, ୨୩୯ ମନ୍ତ୍ର), ବସିଷ୍ଠ (୯ ସୁକ୍ତ, ୯୧ ମନ୍ତ୍ର), କଶ୍ୟପ (୧ ସୁକ୍ତ, ୧ ମନ୍ତ୍ର), ଓ ଭରତ (୧୩ ସୁକ୍ତ, ୧୦୦ ମନ୍ତ୍ର) ଥିଲା ।

ଏଥିରୁ ପ୍ରଥମ ସୁକ୍ତ ଅଗ୍ନିଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ କରାଯାଇଛି, ଓ ତାଙ୍କ ନାମ ‘ରକ୍ ବେଦ’ର ପ୍ରଥମ ଶବ୍ଦ ଅଟେ । ବାକି ସମସ୍ତ ସୁକ୍ତ ଓ ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ଅଗ୍ନି, ଓ ଇନ୍ଦ୍ର ଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ଏହା ସହିତ ବରୁଣ, ମିତ୍ର, ଅଶ୍ଵିନ,ମରୁତ, ଉଷା, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଋତୁ, ରୁଦ୍ର, ବାୟୁ, ବୃହସ୍ପତି, ବିଷ୍ଣୁ, ଦ୍ୟାସ୍ତ୍ୟା, ପୃଥିବୀ, ଓ ବିଶ୍ଵଦେବ ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଗାୟତ୍ରୀ, ତ୍ରିଷୁପ୍, ଅନୁଷୁପ୍, ଜଗତୀ, ବୃହତୀ ଓ ପଞ୍ଜି ଇତ୍ୟାଦି ଛନ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଥିବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ‘ପ୍ରହେଳିକା ବା କୌତୁହଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଦର୍ଶନତତ୍ତ୍ଵ’ ବିଷୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା, ଯେଉଁ ଗୁଡିକ ପର ସମୟରେ ‘ଉପନିଷଦ’ ରଚନା କରିବା ପାଇଁ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ଥିଲା । ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୁକ୍ତ ଗୁଡିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୁକ୍ତ	ସୁକ୍ତ ନାମ	ଦେବତା	ରକ୍ଷି	ମନ୍ତ୍ର
୧.୧	ଅଗ୍ନି-ସୁକ୍ତ	ଅଗ୍ନି	ମଧୁକ୍ଷନ୍ଧାଃ ବୈଶ୍ଵାମିତ୍ରଃ	ଅଗ୍ନିମୀଳେ ପୁରୋହିତଂ...
୧.୨୨	ବିଷ୍ଣୁ-ସୁକ୍ତ	ବିଷ୍ଣୁ	ମେଧାତିଥିଃ କାଶ୍ଵଃ	ଅତୋ ଦେବା ଅବନ୍ଧୁ...
୧.୩୨	ଇନ୍ଦ୍ର-ସୁକ୍ତ	ଇନ୍ଦ୍ର	ହିରଣ୍ୟସ୍ତ୍ରୁପଃ ଆଙ୍ଗିରସଃ	ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ନୁ ବୀର୍ଯ୍ୟାଣି...
୧.୮୯	ଶାନ୍ତି-ସୁକ୍ତ	ବିଶ୍ଵେ ଦେବା	ଗୌତମଃ ରାହୁଗଣଃ	ଆ ନୋ ଭଦ୍ରଃ କ୍ରତବୋ...
୧.୯୦	ମଧୁ-ସୁକ୍ତ	ବିଶ୍ଵେ ଦେବା	ଗୌତମଃ ରାହୁଗଣଃ	ଋତୁନୀତୀ ନୋ ବରୁଣୋ...
୧.୯୯	ଅଗ୍ନି-ଦୁର୍ଗା-ସୁକ୍ତ	ଅଗ୍ନି	କଶ୍ୟପଃ ମାରିତଃ	ଜାତବେଦସେ ସୁନବାମ...
୧.୧୨୨	ଅଶ୍ଵମେଧ-ସୁକ୍ତ	ଅଶ୍ଵଃ	ଦୀର୍ଘତମାଃ ଔରଥ୍ୟଃ	ମା ନୋ ମିତ୍ରୋ ବରୁଣୋ...

ମଣ୍ଡଳ – ୨, (ପୁସ୍ତକ - ୨)

“ମଣ୍ଡଳ-୨”, “ଗୃହମନ୍ତ ମଣ୍ଡଳ” ନାମରେ ମଧ୍ୟ ଜଣା । ଏହି ମଣ୍ଡଳ ଗୃହମନ୍ତ ଋଷିକୁଳକୁ ସମର୍ପିତ କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ୪୩ଟି ସୂକ୍ତ ବା ୪୨୯ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଗୃହମନ୍ତ ଋଷିକୁଳର ମୁଖ୍ୟ ଋଷି ‘ମହର୍ଷି ଗୃହମନ୍ତ ଶୌନହୋତ୍ର’ ଥିଲେ । ଗୃହମନ୍ତ ଅଗ୍ନିଦେବ, ଓ ଗଣେଶଙ୍କର ପରମ ଭକ୍ତ ଥିଲେ, ତଥା ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ସବୁଠୁ ପ୍ରିୟ ଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କ ମଣ୍ଡଳରେ ଅଗ୍ନି, ଓ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଅନେକ ସୂକ୍ତ ରହିଅଛି, ତଥା ଅଶ୍ୱିନ, ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତି, ଆଦିତ୍ୟ, ବରୁଣ, ସବିତା, ରୁଦ୍ର, ମରୁତ, ମିତ୍ରାବରୁଣ, ଓ ବିଶ୍ୱଦେବୀ ଆଦି ଦେବତା ମାନଙ୍କର ସୂକ୍ତ ଓ ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ୨ଟି ଋଷିକୁଳର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ସ୍ଥାନ ପାଇଥିଲା । ସେ ଋଷିକୁଳ ମାନେ ହେଲେ - ଗୃହମନ୍ତ (୩୯ ସୂକ୍ତ, ୩୯୮ ମନ୍ତ୍ର) ଓ ଭୃଗୁ (୪ ସୂକ୍ତ, ୩୧ ମନ୍ତ୍ର) । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଜଗତୀ, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଓ ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦ ଗୁଡିକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୂକ୍ତ ଗୁଡିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୂକ୍ତ	ସୂକ୍ତ ନାମ	ଦେବତା	ଋଷି	ମନ୍ତ୍ର
୨.୧୨	ସଜନୀୟ-ସୂକ୍ତ	ଇନ୍ଦ୍ର	ଗୃହମନ୍ତ ଭାର୍ଗବ ଶୌନକଃ	ଘ୍ନୋ ଜାତ ଏବ ପ୍ରଥମୋ...
୨.୨୩.୧	ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତି-ଗଣେଶ	ଗଣେଶ	ଗୃହମନ୍ତ ଭାର୍ଗବ ଶୌନକଃ	ଗଣାନାଂ ତ୍ୱା ଗଣପତିଂ...
୨.୪୨	କପିଞ୍ଜଲରୂପୀନ୍ଦ୍ରଃ	ଇନ୍ଦ୍ର	ଗୃହମନ୍ତ ଭାର୍ଗବ ଶୌନକଃ	କନିକ୍ରଦଞ୍ଜନୁଷଂ ପ୍ରବୁବାଣ...
୨.୪୩	କପିଞ୍ଜଲରୂପୀନ୍ଦ୍ରଃ	ଇନ୍ଦ୍ର	ଗୃହମନ୍ତ ଭାର୍ଗବ ଶୌନକଃ	ପ୍ରଦକ୍ଷିଣଦତ୍ତି ଗୃଣନ୍ତି...

ମଣ୍ଡଳ – ୩, (ପୁସ୍ତକ - ୩)

“ମଣ୍ଡଳ-୩” କୁ “ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମଣ୍ଡଳ” ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଏହି ମଣ୍ଡଳ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଗୁରୁକୁଳକୁ ସମର୍ପିତ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଗୁରୁକୁଳର ମୁଖ୍ୟ ଋଷି “ ମହର୍ଷି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର” ଅଟନ୍ତି । ସେ ରାଜର୍ଷିରୁ ବ୍ରହ୍ମର୍ଷି ହେଲେ, ଓ ତାଙ୍କର ମହାନତା ପାଇଁ ସେ ସପ୍ତର୍ଷି ମଣ୍ଡଳରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଲେ । ସେ ସବିତା (ସୂର୍ଯ୍ୟ), ଅଗ୍ନି ଓ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ବଡ଼ ଉପାସକ ଥିଲେ, ତଥା ତାଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରରେ ଗୋ ମହିମାର ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଅଛି । ଏହି ୩ୟ ମଣ୍ଡଳରେ ସମୁଦାୟ ୬୨ ସୂକ୍ତ ବା ୬୧୭ ମନ୍ତ୍ର ଅଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ସୂକ୍ତ ଗୁଡିକ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ (୬୦ ସୂକ୍ତ, ୫୮୮ ମନ୍ତ୍ର) ଦ୍ୱାରା, ଓ ଆଙ୍ଗିରସ, ଭୃଗୁ, ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର (୨ ସୂକ୍ତ, ୨୯ ମନ୍ତ୍ର) ଦ୍ୱାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି । ତାଙ୍କ ମଣ୍ଡଳରେ ଅଗ୍ନି, ଇନ୍ଦ୍ର, ଉଷା, ସବିତା, ମିତ୍ର, ଅଶ୍ୱିନ, ଋତୁ, ପର୍ବତ ଓ ବିଶ୍ୱଦେବ ଆଦି ଦେବତା ମାନଙ୍କର ସ୍ତୁତି କରାଯାଇଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଜଗତୀ, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍, ଗାୟତ୍ରୀ ଓ ବୃହତୀ ଆଦି ଛନ୍ଦ ଗୁଡିକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । ମହର୍ଷି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର, ସବୁଠୁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ, ଗାୟତ୍ରୀମନ୍ତ୍ରର ରଚୟିତା ଓ ତାହା, ଏହି ୩ୟ ମଣ୍ଡଳର ଅନ୍ତର୍ଗତ ।

ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୂକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୂକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ର ନାମ	ଦେବତା	ଋଷି	ମନ୍ତ୍ର
୩.୬୨.୧୦	ଗାୟତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ର	ସବିତା	ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ	ତଦ୍-ସବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟଂ ଭର୍ଗୋ...
୩.୮	ଯଜ୍ଞ ସୂକ୍ତ	ବିଶ୍ୱେଦେବା	ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ	ଅଞ୍ଜନ୍ତି ଦ୍ୱାମଧ୍ୱରେ...
୩.୪	ଆପ୍ତି ସୂକ୍ତ	ଯାଜ୍ଞିକ	ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ ଗାଧିନଃ	ସମିସ୍ତମିସ୍ତୁମନା ବୋଧ୍ୟସ୍ତେ...

ମଣ୍ଡଳ – ୪, (ପୁସ୍ତକ - ୪)

“ମଣ୍ଡଳ-୪”, “ବାମଦେବ ମଣ୍ଡଳ” ନାମରେ ପରିଚିତ । ଏହି ମଣ୍ଡଳ, ଆଙ୍ଗିରସ ଗୁରୁକୁଳକୁ ସମର୍ପିତ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଗୁରୁକୁଳର ମୁଖ୍ୟ ଋଷି “ମହର୍ଷି ବାମଦେବ” ଅଟନ୍ତି । ସେ ଅଗ୍ନି, ଇନ୍ଦ୍ର ଓ ସବିତା ଜ୍ଞର ଉପାସକ ଥିଲେ । ସେ, ଏହି ୪ର୍ଥ ମଣ୍ଡଳରେ ଅଗ୍ନିଙ୍କର ଅନେକ ରୂପ ଓ କାର୍ଯ୍ୟମାନ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି, ତଥା ବର୍ତ୍ତାଶାସ୍ତ୍ର, କୃଷିଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଆତ୍ମା ସଂବନ୍ଧୀୟ ସୂକ୍ତ ଗୁଡିକ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ଝଠି ସୂକ୍ତ ବା ଝଠି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ସମସ୍ତ ସୂକ୍ତ ଆଙ୍ଗିରସ ଗୁରୁକୁଳ (ଝଠ ସୂକ୍ତ, ଝଠି ମନ୍ତ୍ର) ଦ୍ଵାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି, ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ‘ବାମଦେବ ଗୌତମ’ ନିଜେ ଝଠି ସୂକ୍ତ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ଅଗ୍ନି, ଇନ୍ଦ୍ର, ଋତୁ, ଦଧିକ୍ରା, ବରୁଣ, ଉଷା, ଅଶ୍ଵିନ, ବାୟୁ, ବୃହସ୍ପତି, ସବିତା, ବିଶ୍ଵଦେବା, ସ୍ଵର୍ଗ-ପୃଥିବୀ, କ୍ଷେତ୍ରପତି, ଘୃତ, ଆତ୍ମା ଆଦି ଦେବତା ମାନଙ୍କର ସ୍ତୁତି କରାଯାଇଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳ ମୁଖ୍ୟତଃ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍, ଜଗତୀ ଓ ଗାୟତ୍ରୀ ଆଦି ଛନ୍ଦ ଗୁଡିକରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୂକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୂକ୍ତ	ସୂକ୍ତ/ମନ୍ତ୍ର	ଦେବତା	ଋଷି	ମନ୍ତ୍ର
୪.୪୦.୫	ସୌରୀ ମନ୍ତ୍ର	ସୂର୍ଯ୍ୟ	ବାମଦେବ ଗୌତମ	ହଂସଃ ଶୁଚିଷଦ୍‌ସୁରକ୍ତରିକ୍ଷସଜ୍ଞୋତା...
୪.୫୭	କୃଷି ସୂକ୍ତ	କ୍ଷେତ୍ରପତି	ବାମଦେବ ଗୌତମ	କ୍ଷେତ୍ରସ୍ୟ ପତିନା...
୪.୫୮	ଆଜ୍ୟ ସୂକ୍ତ	ଅଗ୍ନିସୂର୍ଯ୍ୟାବ୍- ଗୋଘୃତାନାମନ୍ୟତମଃ	ବାମଦେବ ଗୌତମ	ସମୁଦ୍ରାଦୁର୍ମର୍ମଧୁମାଁ...
୪.୫୮.୩	ପଞ୍ଚଦେବତାପରକ	ଅଗ୍ନିସୂର୍ଯ୍ୟାବ୍- ଗୋଘୃତାନାମନ୍ୟତମଃ	ବାମଦେବ ଗୌତମ	ଚତ୍ଵାରି ଶୃଙ୍ଗା ତ୍ରୟୋ ଅସ୍ୟ...

ମଣ୍ଡଳ – ୫, (ପୁସ୍ତକ - ୫)

“ମଣ୍ଡଳ-୫”, “ଆତ୍ରେୟ ମଣ୍ଡଳ” ନାମରେ ଜଣା । ଏହି ମଣ୍ଡଳକୁ ‘ଆତ୍ରେୟ ଗୁରୁକୁଳ’କୁ ସମର୍ପିତ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଗୁରୁକୁଳର ମୁଖ୍ୟ “ମହର୍ଷି ଅତ୍ରି” ଅଟନ୍ତି । ସେ, ଇନ୍ଦ୍ର, ଅଗ୍ନି, ଓ ସବିତାଙ୍କର ଉପାସକ ଥିଲେ, ତଥା ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାରଙ୍କର କୃପା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଥିଲା । ତାଙ୍କୁ ‘ପ୍ରଜାପତି’ ମଧ୍ୟ କୁହନ୍ତି । ସେ, ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ଇନ୍ଦ୍ର ଓ ଅଗ୍ନିଙ୍କର ସହକର୍ମୀଙ୍କ ବିଷୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି, ତଥା ମାନବ ମଙ୍ଗଳ ସକାଶେ ‘ସ୍ୱସ୍ତି ସୁକ୍ତ’ ଓ କଲ୍ୟାଣ ସୁକ୍ତ ଆଦି ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ୮୭ଟି ସୁକ୍ତ ବା ୭୭୭ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳର ସମସ୍ତ ସୁକ୍ତ, ୫ଟି ଗୁରୁକୁଳ ଦ୍ୱାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି, ସେମାନେ ହେଲେ, ଆଙ୍ଗିରସ (୩ ସୁକ୍ତ, ୧୯ ମନ୍ତ୍ର), ଅଗସ୍ତ୍ୟ (୧ ସୁକ୍ତ, ୪ ମନ୍ତ୍ର), ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର (୨ ସୁକ୍ତ, ୧୯ମନ୍ତ୍ର), ଅତ୍ରି (୭୯ ସୁକ୍ତ, ୬୫୫ ମନ୍ତ୍ର), ବସିଷ୍ଠ (୧ ସୁକ୍ତ, ୧୫ ମନ୍ତ୍ର), ତଥା ମହର୍ଷି ଅତ୍ରି ଓ ମହର୍ଷି କଶ୍ୟପ (୧ ସୁକ୍ତ, ୧୫ ମନ୍ତ୍ର) । ଏହିସବୁ ସୁକ୍ତ ଗୁଡିକ, ଅଗ୍ନି, ଇନ୍ଦ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ବିଶ୍ୱଦେବା, ମରୁତ, ମିତ୍ରା-ବରୁଣ, ଅଶ୍ୱିନ, ଉଷା, ସବିତା, ପର୍ଜ୍ୟନ୍ୟା, ପୃଥିବୀ ଓ ବରୁଣ ଆଦି ଦେବତା ମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ତୁତି କରାଯାଇଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ଥିବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ, ମୁଖ୍ୟତଃ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍, ଗାୟତ୍ରୀ, ପଞ୍ଜି ଓ ଜଗତୀ, ଆଦି ଛନ୍ଦ ମାନଙ୍କରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୁକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୁକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ର ନାମ	ଦେବତା	ଋଷି	ଛନ୍ଦ	ମନ୍ତ୍ର
୫.୫	ଆତ୍ରି ସୁକ୍ତ	ଯାଜ୍ଞିକ	ବସୁଶ୍ରୁତଃ ଆତ୍ରେୟଃ	ଗାୟତ୍ରୀ	ସୁସମିଦାୟ ଶୋଚିଷେ...
୫.୪୭	ସ୍ୱସ୍ତି ସୁକ୍ତ	ବିଶ୍ୱେ ଦେବାଃ	ଭୌମଃ ଅତ୍ରିଃ	ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍	ତମୁ ଷ୍ଟୁହି ଯଃ ସ୍ୱିଷ୍ଟଃ...
୫.୮୭	କଲ୍ୟାଣ ସୁକ୍ତ	ସବିତା	ଶ୍ୟାବାଶ୍ୱଃ ଆତ୍ରେୟଃ	ଗାୟତ୍ରୀ	ତସ୍ରବିତୁର୍ବୃଣୀମହେ ବୟଂ...

ମଣ୍ଡଳ - ୭, (ପୁସ୍ତକ - ୭)

“ମଣ୍ଡଳ-୭”, “ଭରଦ୍ବାଜ ମଣ୍ଡଳ” ନାମରେ ଜଣା । ଏହି ମଣ୍ଡଳ ଆଙ୍ଗିରସ ଗୁରୁକୁଳର ମହର୍ଷି ଭରଦ୍ବାଜଙ୍କୁ ସମର୍ପିତ କରାଯାଇଛି । ମହର୍ଷି ଭରଦ୍ବାଜ ଜଣେ ଦୀର୍ଘଜୀବୀ ଋଷି ଥିଲେ । ସେ, ଅନେକ ବିଦ୍ୟାର ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ । ସେ, ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଠାରୁ ବ୍ୟାକରଣ ଓ ଆୟୁର୍ବେଦ, ମହର୍ଷି ତୃଗୁଙ୍କ ଠାରୁ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲେ, ତଥା ଶିକ୍ଷାଶାସ୍ତ୍ର, ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର, ଧନୁର୍ବେଦ, ଓ ଭୌତିକ ବିଜ୍ଞାନ ଆଦି ଅନେକ ବିଦ୍ୟାର ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଏହିସବୁ ବିଦ୍ୟା ପରସମୟରେ ଅନେକ ବେଦ ଓ ଶାସ୍ତ୍ର ରଚନା କରିବାରେ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଅର୍ପଣ କରିଥିଲା । 'ଋକ୍ ବେଦ'ରେ ତାଙ୍କର ଭୂମିକା ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା । ସେ, ଇନ୍ଦ୍ର, ଅଗ୍ନି, ଓ ସରସ୍ବତୀଙ୍କର ଉପାସକ ଥିଲେ । ସେ 'ଋକ୍ ବେଦ'ରେ ମାନବ ଅନ୍ତର୍ସ୍ଥିତ ଅଗ୍ନିର ମହତ୍ବ, ବାତ୍ୟ ଓ ଜ୍ଞାନର ପ୍ରକୃତ ବ୍ୟବହାର, ସରସ୍ବତୀଙ୍କ ସ୍ମୃତି, ଯୁଦ୍ଧଶସ୍ତ୍ର ଓ ଆତ୍ମରକ୍ଷା ଇତ୍ୟାଦି ଅନେକ ଉପଦେଶ ଓ ସ୍ମୃତି ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ୭୫ଟି ସୁକ୍ତ ବା ୭୭୫ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏ ସମସ୍ତ ମନ୍ତ୍ର ଆଙ୍ଗିରସ ଗୁରୁକୁଳ ଦ୍ବାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି, ସେଥିରୁ ୫୭ଟି ସୁକ୍ତ ଭରଦ୍ବାଜଙ୍କ ଦ୍ବାରା ଓ ବାକି ତାଙ୍କ ପରିବାର ଓ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ବାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି । ଏ ସମସ୍ତ ସୁକ୍ତ ଗୁଡିକ ଅଗ୍ନି, ଇନ୍ଦ୍ର, ଗୋ, ବିଶ୍ବଦେବା, ଅଶ୍ବିନ, ପୁଷା, ସରସ୍ବତୀ, ଉଷା, ମିତ୍ର-ବରୁଣ, ମରୁତ, ବିଷ୍ଣୁ, ସବିତା, ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ, ରୁଦ୍ର, ବୃହସ୍ପତି ଆଦି ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ମୃତି କରାଯାଇଛି । ଏ ସମସ୍ତ ସୁକ୍ତ ଗୁଡିକ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍, ଗାୟତ୍ରୀ, ଜଗତୀ, ବୃହତୀ ଓ ଉଷ୍ଟିକ୍ ଆଦି ଛନ୍ଦରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୁକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୁକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ର ନାମ	ଦେବତା	ଋଷି	ମନ୍ତ୍ର
୭.୯.୪	ଅନ୍ତଃଅଗ୍ନି ମନ୍ତ୍ର	ବୈଶ୍ବାନରଃ ଅଗ୍ନିଃ	ଭରଦ୍ବାଜଃ ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟଃ	ଅୟଂ ହୋତା ପ୍ରଥମଃ...
୭.୧୪.୭	ଅନ୍ତଃଅଗ୍ନି ମନ୍ତ୍ର	ଅଗ୍ନିଃ	ଭରଦ୍ବାଜଃ ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟଃ	ଅଗ୍ନିରିଦ୍ଧି ପ୍ରଚେତା...
୭.୨୮	ଗୋ ସୁକ୍ତ	ଗାବଃ	ଭରଦ୍ବାଜଃ ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟଃ	ଆ ଗାବୋ ଅଗ୍ନନ୍ତୁତ...
୭.୨୭	ସରସ୍ବତୀ ସୁକ୍ତ	ସରସ୍ବତୀ	ଭରଦ୍ବାଜଃ ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟଃ	ସୁଷେ ନରା ଦିବୋ ଅସ୍ୟ...
୭.୨୫	ଯୁଦ୍ଧଶସ୍ତ୍ର ସୁକ୍ତ	ଯୁଦ୍ଧଶସ୍ତ୍ର	ପାୟୁଃ ଭାରଦ୍ବାଜଃ	ଜୀମୂତସ୍ୟେବ ଭବତି ପ୍ରତୀକ...

ମଣ୍ଡଳ - ୭, (ପୁସ୍ତକ - ୭)

“ମଣ୍ଡଳ-୭”, “ବସିଷ୍ଠ ମଣ୍ଡଳ” ନାମରେ ମଧ୍ୟ ପରିଚିତ । ଏହି ମଣ୍ଡଳ ‘ବସିଷ୍ଠ ଗୁରୁକୁଳ’କୁ ସମର୍ପିତ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଗୁରୁକୁଳର ମୁଖ୍ୟ ‘ମହର୍ଷି ବସିଷ୍ଠ’ ଅଟନ୍ତି । ସେ ତାଙ୍କର ସାଧନା, ନିଷ୍ଠା ଓ ବିଚାର ପାଇଁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ‘ଋକ୍ ବେଦ’ରେ ତାଙ୍କର ବିଚାର ଓ ଉପଦେଶ, ତାଙ୍କର ରଚନାରୁ ମିଳିଥାଏ । ତାଙ୍କ ବିଚାରରେ, ତୁଳନାତ୍ମକକୁ ଗୁରୁତ୍ବ ଦେବା ଅପେକ୍ଷା ଗୁଣାତ୍ମକକୁ ଗୁରୁତ୍ବ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ, ଇନ୍ଦ୍ର ଓ ବରୁଣ ଉଭୟଙ୍କର ପରିପୁରକ, କେହି ବଡ଼ ନୁହଁନ୍ତି, ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କର ଗୁଣ ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ବଡ଼ ଅଟନ୍ତି । ‘ଋକ୍ ବେଦ’ରେ ତାଙ୍କ ରଚନା ଗୁଡ଼ିକ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରେରଣା ଦାୟକ ଓ ଦର୍ଶନତତ୍ତ୍ବର ପରିଚୟ ଦିଏ, ତାଙ୍କ ମତରେ ମାନବ ନିଜର ଅର୍ଥ ବୁଝିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଓ ସେହି ଅନୁସାରେ କର୍ମ, ଓ ଧର୍ମ କରିବା ଦରକାର, ତଥା ନିଜର ପ୍ରତିଭା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ କରି ସମାଜର ମଙ୍ଗଳ କରିବା ଦରକାର । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ‘କାମଧେନୁ’ ଓ ‘ନନ୍ଦିନୀ’ ନାମକ ଗୋ ମାତା ଥିଲେ, ଯାହାକୁ ସେ ତାଙ୍କର ସନ୍ତାନ ମାନୁଥିଲେ, ଏଥିରୁ ଜଣାପଡେ ସେ ଗୋ ମହିମାକୁ କେତେ ଗୁରୁତ୍ବ ଦେଉଥିଲେ । ସେ, ସୂର୍ଯ୍ୟ କାହିଁକି ବରେଣ୍ୟ, ନଦୀର ମହାତ୍ମ୍ୟ, ଜଳର ମହାତ୍ମ୍ୟ, ରୁଦ୍ର ଓ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ମହାତ୍ମ୍ୟ ଆଦି ଅନେକ ବିଷୟରେ ‘ଋକ୍ ବେଦ’ରେ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ସେ ଅତି ପ୍ରସିଦ୍ଧ “ମହାମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ମନ୍ତ୍ର” ରଚନା କରିଥିଲେ । ସେ, “ଯୋଗ ବସିଷ୍ଠ”, “ବସିଷ୍ଠ ଧର୍ମସୂତ୍ର”, “ବସିଷ୍ଠ ସଂହିତା” ଆଦି ଅନେକ ଶାସ୍ତ୍ର ରଚନା କରିଥିଲେ, ଯାହା ପର ସମୟରେ ‘ଯୋଗସୂତ୍ର’, ଓ ‘ବେଦାନ୍ତ’ ଆଦି ରଚନା କରିବାପାଇଁ ପ୍ରେରଣା କରିଥିଲା । ସେ, ଅଗ୍ନି, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଇନ୍ଦ୍ର, ଋଦ୍ର ଓ ବିଷ୍ଣୁ ଙ୍କର ଉପାସକ ଥିଲେ । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ୧୦୪ଟି ସୂକ୍ତ ବା ୮୪୧ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହି ସୂକ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ବସିଷ୍ଠ ଗୁରୁକୁଳ (୧୦୨ ସୂକ୍ତ, ୮୩୨ ମନ୍ତ୍ର) ଦ୍ବାରା ତଥା ଆଙ୍ଗିରସ ଓ ବସିଷ୍ଠ (୨ ସୂକ୍ତ, ୯ ମନ୍ତ୍ର) ଦ୍ବାରା ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଏ ସମସ୍ତ ସୂକ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ, ଅଗ୍ନି, ଇନ୍ଦ୍ର, ବିଶ୍ବଦେବା, ମରୁତ, ମିତ୍ରା-ବରୁଣ, ଅଶ୍ବିନ, ଉଷା, ଇନ୍ଦ୍ର-ବରୁଣ, ବାୟୁ, ସରସ୍ବତୀ, ଋଦ୍ର, ଆପଃ, ଆଦିତ୍ୟ, ବିଷ୍ଣୁ, ବୃହସ୍ପତି, ସବିତା, ଭଗ, ଦଧିକ୍ରା, ଋତୁ, ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ, ପର୍ଜନ୍ୟ ଆଦି ଦେବତା ମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ତୁତି କରାଯାଇଛି । ଏହି

ସମସ୍ତ ସୁକ୍ତ ଗୁଡିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍, ଗାୟତ୍ରୀ, ଜଗତୀ, ବୃହତୀ ଆଦି ଛନ୍ଦରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୁକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୁକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ର ନାମ	ଦେବତା	ଋଷି	ମନ୍ତ୍ର
୭.୨	ଆପ୍ତି ସୁକ୍ତ	ଯାଜ୍ଞିକ	ବସିଷ୍ଠ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ	ଭୃଷସ୍ବ ନଃ ସମିଧମଗ୍ନେ...
୭.୪୬	ରଦ୍ର ସୁକ୍ତ	ରଦ୍ରଃ	ବସିଷ୍ଠ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ	ଇମା ରୁଦ୍ରାୟ ସ୍ଥିରଧନ୍ବନେ...
୭.୫୯.୧୨	ମହାମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ମନ୍ତ୍ର	ରଦ୍ରଃ	ବସିଷ୍ଠ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ	ତ୍ର୍ୟମ୍ବକଂ ଯଜାମହେ ସୁଗନ୍ଧିଂ...
୭.୬୦.୧	ସୂର୍ଯ୍ୟ ମନ୍ତ୍ର	ସୂର୍ଯ୍ୟଃ	ବସିଷ୍ଠ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ	ୟଦଦ୍ୟା ସୂର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରବୋଽନାଗା...
୭.୬୨.୧-୩	ସୂର୍ଯ୍ୟ ମନ୍ତ୍ର	ସୂର୍ଯ୍ୟଃ	ବସିଷ୍ଠ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ	ଭଦ୍-ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ବୃହଦର୍ଚୀଂଷ୍ୟଶ୍ରେତ୍-ପୁରୁ...
୭.୬୬.୧୪-୧୬	ସୂର୍ଯ୍ୟ ମନ୍ତ୍ର	ସୂର୍ଯ୍ୟଃ	ବସିଷ୍ଠ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ	ୟଦୀମାଶୁର୍ବହତି ଦେବ ଏତଶୋ...
୭.୧୦୦	ବିଷ୍ଣୁ ସୁକ୍ତ	ବିଷ୍ଣୁଃ	ବସିଷ୍ଠ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ	ନୁ ମର୍ତ୍ତୋ ଦୟତେ ସନିଷ୍ୟନ୍ୟୋ...
୭.୧୦୩	ମଣ୍ଡୁକ ସୁକ୍ତ	ମଣ୍ଡୁକାଃ	ବସିଷ୍ଠ ମୈତ୍ରାବରୁଣିଃ	ସଂବସ୍ରତଂ ଶଶୟାନା...

ମଣ୍ଡଳ – ୮, (ପୁସ୍ତକ - ୮)

“ମଣ୍ଡଳ-୮”, ଏଥିରେ 'କଣ୍ଠ ଋଷିକୁଳ'ଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ତ୍ର ଥିବାରୁ, ଏହା "କଣ୍ଠ ମଣ୍ଡଳ" ନାମରେ ପରିଚିତ । 'କଣ୍ଠ ଋଷିକୁଳ'ର ମୁଖ୍ୟ ମହର୍ଷି କଣ୍ଠ, ଜଣେ ଅତିଥି ପ୍ରିୟ ଓ ଯାଜ୍ଞିକ ଋଷି ଭାବରେ ବିଖ୍ୟାତ ଥିଲେ । ସେ, ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଭକ୍ତ ଥିଲେ, ତଥା ତାଙ୍କୁ ଅଶ୍ୱିନଙ୍କର କୃପା ପ୍ରାପ୍ତ ଥିଲା । 'ଋକ୍ ବେଦ'ରେ ତାଙ୍କର ଅନେକ ସୁକ୍ତ ଓ ମନ୍ତ୍ର, ଲୌକିକ ଜ୍ଞାନ-ବିଜ୍ଞାନ, ଓ ଅନିଷ୍ଟ ନିବାରଣ ବିଷୟରେ ରଚିତ ହୋଇଛି । ସେ, ଗୋ ମହିମାର ଉପଦେଶ ଓ ପୂଜା ବିଷୟରେ ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ୧୦୩ଟି ସୁକ୍ତ, ବା ୧୭୧୬ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ ୧୧ଟି ସୁକ୍ତ (୮.୪୯ - ୫୯) ବାଲଗିଲ୍ୟ ସୁକ୍ତ ନାମରେ ପରିଚିତ ।

ଏହି ମଣ୍ଡଳର ସୁକ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ୬ଟି ଋଷିକୁଳ ଦ୍ଵାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି, ଯଥା, କଶ୍ଵ (୫୫ ସୁକ୍ତ, ୯୯୩ ମନ୍ତ୍ର), ଆଙ୍ଗିରସ (୨୫ ସୁକ୍ତ, ୪୬୦ ମନ୍ତ୍ର), ଅଗସ୍ତ୍ୟ (୧ ସୁକ୍ତ, ୨୧ ମନ୍ତ୍ର), ଅତି (୭ ସୁକ୍ତ, ୮୮ ମନ୍ତ୍ର), କଶ୍ୟପ (୬ ସୁକ୍ତ, ୭୪ ମନ୍ତ୍ର), ଭୃଗୁ (୪ ସୁକ୍ତ, ୪୬ ମନ୍ତ୍ର), ତଥା ମିଶ୍ଵିତ (୪ ସୁକ୍ତ, ୭୭ ମନ୍ତ୍ର) । ଏହି ସୁକ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ଇନ୍ଦ୍ର, ଅଗ୍ନି, ଅଶ୍ଵିନ, ମରୁତ, ଆଦିତ୍ୟ, ବରୁଣ, ମିତ୍ର-ବରୁଣ, ବିଶ୍ଵଦେବା, ଆଦି ଦେବତା ମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ତୁତି କରାଯାଇଛି । ଏହି ସୁକ୍ତର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ବୃହତୀ, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍, ଗାୟତ୍ରୀ, ଉଷ୍ଠିକ୍, ଓ ଜଗତୀ ଆଦି ଛନ୍ଦରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୁକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୁକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ର ନାମ	ଦେବତା	ଋଷି	ମନ୍ତ୍ର
୮.୬୧.୧୩	ଦୁଃସ୍ଵପ୍ନ ନିବାରଣ ମନ୍ତ୍ର	ଇନ୍ଦ୍ରଃ	ଭର୍ଗଃ ପ୍ରାଗାଥଃ	ୟତ ଇନ୍ଦ୍ର ଭୟାମହେ...
୮.୯୭.୪	କପୋଳଶକ୍ତି ମନ୍ତ୍ର	ଇନ୍ଦ୍ରଃ	ରେଭଃ କାଶ୍ୟପଃ	ୟଜ୍ଞକ୍ରାସି ପରାବତି...
୮.୧୦୦	ଇନ୍ଦ୍ର-ବାକ୍ ସୁକ୍ତ	ଇନ୍ଦ୍ରଃ	ନେମଃ ଭାର୍ଗବଃ	ଅୟଂ ତ ଏମି ତନ୍ମା...
୮.୧୦୧.୧୫-୧୬	ଗୋ ମହିମା ମନ୍ତ୍ର	ଗୌଃ	ଜମଦଗ୍ନିଃ ଭାର୍ଗବଃ	ମାତା ରୁଦ୍ରାଣାଂ ଦୁହିତା ବସୁନାଂ...

ମଣ୍ଡଳ – ୯, (ପୁଷ୍ତକ - ୯)

“ମଣ୍ଡଳ-୯”, “ସୋମ ମଣ୍ଡଳ” ନାମରେ ମଧ୍ୟ ଜଣା । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ କେବଳ 'ସୋମ ସୁକ୍ତ' ଗୁଡ଼ିକ ଅଛି । ଏହି 'ସୋମ ସୁକ୍ତ' ଗୁଡ଼ିକ ୩ ପ୍ରକାରରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ, ଯଥା, ୧). ସୋମ ଲତା ବା ଗଛ ବା ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ର ଚରିତ୍ର ବା ଲକ୍ଷଣ ଗୁଡ଼ିକ, ୨). କିପରି 'ସୋମ ରସ' ବାହାର କରାଯାଏ, ତା'ର ପଦ୍ଧତି ଓ ୩). 'ସୋମଯଜ୍ଞ'ରେ ବ୍ୟବହାର ହୋଉଥିବା ସୁକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ୧୧୪ଟି ସୁକ୍ତ, ବା ୧୧୦୮ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହି ସୁକ୍ତର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ୯ଟି ଗୁରୁକୁଳ ଦ୍ଵାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି, ଯଥା, କଶ୍ଵ (୮ ସୁକ୍ତ, ୫୦ ମନ୍ତ୍ର), ଆଙ୍ଗିରସ

(୩୦ ସୂକ୍ତ, ୨୧୭ ମନ୍ତ୍ର), ଅଗସ୍ତ୍ୟ (୨ ସୂକ୍ତ, ୧୨ ମନ୍ତ୍ର), ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର (୫ ସୂକ୍ତ, ୪୪ ମନ୍ତ୍ର), ଅତି
(୨ ସୂକ୍ତ, ୧୬ ମନ୍ତ୍ର), ବସିଷ୍ଠ (୧ ସୂକ୍ତ, ୬ ମନ୍ତ୍ର), କଶ୍ୟପ (୩୬ ସୂକ୍ତ, ୩୦୦ ମନ୍ତ୍ର), ଭରତ (୨
ସୂକ୍ତ, ୨୭ ମନ୍ତ୍ର), ଭୃଗୁ (୧୪ ସୂକ୍ତ, ୧୩୬ ମନ୍ତ୍ର), ତଥା ମିଶ୍ରିତ ଋଷିଗଣ (୬ ସୂକ୍ତ, ୧୯୬ ମନ୍ତ୍ର)
। ଏହି ମଣ୍ଡଳର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ମୁଖ୍ୟତଃ, ଗାୟତ୍ରୀ, ଜଗତୀ, ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଓ ଉଷ୍ଟିକ୍ ଆଦି
ଛନ୍ଦରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ଥିବା ସୂକ୍ତ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୯.୫ ସୂକ୍ତ "ଆପ୍ତି
ସୂକ୍ତ" ଓ ଏହା ଯାଜ୍ଞିକ ଅଟେ ।

ମଣ୍ଡଳ – ୧୦, (ପୁଷ୍ପକ - ୧୦)

'ମଣ୍ଡଳ-୧୦'ରେ, ଯେଉଁ ସୂକ୍ତ ଗୁଡିକ ୧ମ ରୁ ୯ମ ମଣ୍ଡଳ ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ
ହୋଇପାରୁ ନଥିଲା, ସେ ସବୁ ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ମଣ୍ଡଳର
ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅନେକ ପ୍ରକାରର, ଯଥା ପୌରାଣିକ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ, ଦର୍ଶନିକ, ସାମାଜିକ, ବିଶ୍ୱ
ନିର୍ମାଣ, ରକ୍ଷା, ଜ୍ଞାନ, ଦାନ, ଧର୍ମ ଓ ନୀତି ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି । ଏହି
ମଣ୍ଡଳରେ ୧୯୧ ସୂକ୍ତ ବା ୧୭୫୪ ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହି ସୂକ୍ତର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ୯ଟି ଋଷିକୁଳ ଓ
ଅନେକ ଅନ୍ୟ ଋଷିଗଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚନା କରାଯାଇଛି । ସେମାନେ ହେଲେ, କଶ୍ଵ (୧ ସୂକ୍ତ,
୯ ମନ୍ତ୍ର), ଆଙ୍ଗିରସ (୫୮ ସୂକ୍ତ, ୪୮୫ ମନ୍ତ୍ର), ଅଗସ୍ତ୍ୟ (୪ ସୂକ୍ତ, ୪୦ମନ୍ତ୍ର), ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର (୧୨
ସୂକ୍ତ, ୯୧ ମନ୍ତ୍ର), ଅତି (୮ ସୂକ୍ତ, ୧୧୨ ମନ୍ତ୍ର), ବସିଷ୍ଠ (୨୭ ସୂକ୍ତ, ୨୭୭ ମନ୍ତ୍ର), କଶ୍ୟପ (୩
ସୂକ୍ତ, ୨୪ ମନ୍ତ୍ର), ଭରତ (୪ ସୂକ୍ତ, ୪୨ ମନ୍ତ୍ର), ଭୃଗୁ (୨୪ ସୂକ୍ତ, ୨୫୫ ମନ୍ତ୍ର), ତଥା ମିଶ୍ରିତ
ଋଷିଗଣ (୬ ସୂକ୍ତ, ୪୪ ମନ୍ତ୍ର), ଓ ଅଜ୍ଞାତ ଋଷିଗଣ (୪୪ସୂକ୍ତ, ୩୭୧ ମନ୍ତ୍ର) । ଏହି ସୂକ୍ତର ମନ୍ତ୍ର
ଗୁଡିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ଇନ୍ଦ୍ର, ଅଗ୍ନି, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ସବିତା, ଉଷା, ପ୍ରଜାପତି, ଓ ଆପଃ ଇତ୍ୟାଦି ଦେବତା,
ତଥା ଅନେକ ଅଦେବତା ମାନଙ୍କର ସ୍ତୁତି କରାଯାଇଛି । ଏହି ସୂକ୍ତର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ସମସ୍ତ
୧୩ଟି ମୁଖ୍ୟ ଛନ୍ଦରେ ରଚନା କରାଯାଇଛି । ଏହି ମଣ୍ଡଳରେ ଅନେକ ସୂକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ
ଅନେକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ବ୍ୟବହାର ହୋଇଆସୁଅଛି ।

ଏଥିରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସୂକ୍ତ ବା ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସୂକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ର ନାମ	ଦେବତା	ଋଷି	ମନ୍ତ୍ର
୧୦.୧୦	ୟମ-ୟମୀ ଉକ୍ତି	ୟମଃ ଯମୀ	ବୈବସ୍ୱତୀ ଯମୀ ଯମଃ ବୈବସ୍ୱତୋ	ଓ ଚିତ୍ରଖାୟଂ ସଖ୍ୟା...
୧୦.୧୩	ହବିର୍ଧାନ ସୂକ୍ତ	ହବିର୍ଧାନେ	ବିବସ୍ୱାନ୍ ଆଦିତ୍ୟଃ	ୟୁଜେ ବାଂ ବ୍ରହ୍ମ...
୧୦.୧୫	ପିତୃ ଯଜ୍ଞ ସୂକ୍ତ	ପିତରଃ	ଶଙ୍ଖଃ ଯାମାୟନଃ	ଉଦୀରତାମବର ଉପୁରାସ...
୧୦.୧୮	ପିତୃ ଯଜ୍ଞ ସୂକ୍ତ	ପିତୃମେଧଃ	ସଂକୁସୁକଃ ଯାମାୟନଃ	ପରଂ ମୃତ୍ୟୋ ଅନୁ...
୧୦.୩୭	ସୂର୍ଯ୍ୟ ସୂକ୍ତ	ସୂର୍ଯ୍ୟଃ	ଅଭିତପାଃ ସୌର୍ଯ୍ୟଃ	ନମୋ ମିତ୍ରସ୍ୟ ବରୁଣସ୍ୟ...
୧୦.୪୭	ଇନ୍ଦ୍ର ବୈକୁଣ୍ଠ	ବୈକୁଣ୍ଠଃ ଇନ୍ଦ୍ରଃ	ସପ୍ତଗୁଃ ଆଙ୍ଗିରସଃ	ଜଗୃହ୍ମା ତେ ଦକ୍ଷିଣମିନ୍ଦ୍ର...
୧୦.୪୮	ଇନ୍ଦ୍ର ବୈକୁଣ୍ଠ	ଇନ୍ଦ୍ରଃ	ବୈକୁଣ୍ଠଃ ଇନ୍ଦ୍ରଃ	ଅହଂ ଭୁବଂ ବସୁନଃ...
୧୦.୫୯	ଯାଜ୍ଞିକ	ଯାଜ୍ଞିକ	ବୟଃ ଶୁତବୟଃ	ପ୍ର ତାର୍ଯ୍ୟୟୁଃ ପ୍ରତରଂ...
୧୦.୬୦.୭-୧୧	ଜୀବ ମନ୍ତ୍ର	ଜୀବଃ	ବିପ୍ରବନ୍ଧୁଃ ଗୌପାୟନଃ	ଅୟଂ ମାତାୟଂ ପିତାୟଂ...
୧୦.୬୦	ଯାଜ୍ଞିକ	ଯାଜ୍ଞିକ	ସୁମିତ୍ରଃ ବାଧ୍ର୍ୟଶୁଃ	ଇମାଂ ମେ ଅଗ୍ନେ ସମିଧଂ...
୧୦.୬୧	ଜ୍ଞାନ ସୂକ୍ତ	ଜ୍ଞାନମ୍	ବୃହସ୍ପତିଃ ଆଙ୍ଗିରସଃ	ବୃହସ୍ପତେ ପ୍ରଥମଂ ବାତୋ...
୧୦.୬୫	ନଦୀ ସୂକ୍ତ	ନଦୀଃ	ସିରୁକ୍ଷିତ୍ ପ୍ରେୟମେଧଃ	ପ୍ର ସୁ ବ ଆପୋ...
୧୦.୮୧-୮୨	ବିଶ୍ୱକର୍ମା ସୂକ୍ତ	ବିଶ୍ୱକର୍ମା	ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଭୌବନଃ	ୟ ଇମା ବିଶ୍ୱା ଭୁବନାନି...
୧୦.୮୩	ମନ୍ତ୍ରୀ ସୂକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ରୀଃ	ମନ୍ତ୍ରୀଃ ତାପସଃ	ୟସ୍ତେ ମନୋଽବିଧଦୁଜ୍ଜ...
୧୦.୮୫	ବିବାହ ସୂକ୍ତ	ସୂର୍ଯ୍ୟଃ	ସାବିତ୍ରୀ ସୂର୍ଯ୍ୟା	ସତ୍ୟେନୋଋତିତା ଭୂମିଃ...
୧୦.୯୦	ପୁରୁଷ ସୂକ୍ତ	ପୁରୁଷଃ	ନାରାୟଣଃ	ସହସ୍ରଶୀର୍ଷା ପୁରୁଷଃ...
୧୦.୯୬	ହରି ସୂକ୍ତ	ହରିଃ	ବରୁଃ ଆଙ୍ଗିରସଃ	ପ୍ର ତେ ମହେ ବିଦଧେ...
୧୦.୯୭	ଔଷଧ ସୂକ୍ତ	ଔଷଧୟଃ	ଆଥର୍ବଣଃ ଭିଷକ୍	ୟ ଓଷଧୀଃ ପୂର୍ବା ଜାତା...
୧୦.୧୦୭	ଦକ୍ଷିଣା ସୂକ୍ତ	ଦକ୍ଷିଣା ଦକ୍ଷିଣାବାତାରଃ	ଦିବ୍ୟଃ ଆଙ୍ଗିରସଃ ପ୍ରଜାପତ୍ୟା	ଆବିରଭୁନ୍ନୁହି ମାଘୋନମେଷାଂ...
୧୦.୧୦୮	ସରମା-ପଣି ଉକ୍ତି	ସରମା ପଣୟଃ	ସରମା ପଣୟଃ	କିମିଚ୍ଛନ୍ତୀ ସରମା...
୧୦.୧୧୦	ଯାଜ୍ଞିକ	ଯାଜ୍ଞିକ	ଜମଦଗ୍ନିଃ ଭାର୍ଗବଃ ରାମଃ ଜାମଦଗ୍ନୀଃ	ସମିଜ୍ଞୋ ଅଦ୍ୟ ମନୁଷୋ...
୧୦.୧୧୭	ଦାନ ସୂକ୍ତ	ଧନାନୁଦାନଂ	ଭିକ୍ଷୁଃ ଆଙ୍ଗିରସଃ	ନ ବା ଉ ଦେବାଃ...
୧୦.୧୨୧	ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ ସୂକ୍ତ	କଃ (ପ୍ରଜାପତିଃ)	ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଃ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଃ	ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଃ ସମବର୍ତ୍ତତାଗ୍ନେ...
୧୦.୧୨୩	ବେନ ସୂକ୍ତ	ବେନଃ	ବେନଃ ଭାର୍ଗବଃ	ଅୟଂ ବେନଶ୍ଳୋଦୟତ୍-ପୃଶ୍ନିଗର୍ଭା...
୧୦.୧୨୫	ଆତ୍ମା ସୂକ୍ତ	ଆତ୍ମା	ବାକ୍ ଆମୃଣୀ	ଅହଂ ରୁଦ୍ରେଭିର୍ବସୁଭିଷ୍ଣୁ...
୧୦.୧୨୭	ରାତ୍ରି ସୂକ୍ତ	ରାତ୍ରିଃ	କୁଶିକଃ ସୌଭରଃ ରାତ୍ରିଃ ଭାରଦ୍ୱାଜୀ	ରାତ୍ରୀ ବ୍ୟଖ୍ୟଦାୟତୀ...
୧୦.୧୨୯	ନାସଦୀୟ ସୂକ୍ତ	ଭାବବୃତ୍ତମ୍	ପରମେଷ୍ଠି ପ୍ରଜାପତିଃ	ନାସଦାସୀନ୍ନୋ ସଦାସୀଉଦାନୀଂ...

୧୦.୧୩୦	ନାସଦୀୟ ସୁକ୍ତ	ଭାବବୃତ୍ତମ୍	ୟଞ୍ଜଃ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଃ	ୟୋ ଯଞ୍ଜୋ ବିଶ୍ୱତସ୍ତନ୍ତୁଭିସ୍ତତ...
୧୦.୧୪୬	ଅରଣ୍ୟ ସୁକ୍ତ	ଅରଣ୍ୟାନୀ	ଐରଂମଦଃ ଦେବମୁନିଃ	ଅରଣ୍ୟାନ୍ୟରଣ୍ୟାନ୍ୟସୌ ଯା...
୧୦.୧୬୨	ଗର୍ଭସଂସ୍ରାବ ସୁକ୍ତ	ଗର୍ଭସଂସ୍ରାବେପ୍ରାୟଶ୍ଚିତଂ	ରକ୍ଷୋହା ବ୍ରାହ୍ମଃ	ବ୍ରହ୍ମଣାଗ୍ନିଃ ସଂବିଦାନୋ...
୧୦.୧୬୪	ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ନାଶନ ସୁକ୍ତ	ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନନାଶନଂ	ପ୍ରଚେତାଃ ଆଙ୍ଗିରସଃ	ଅପେହି ମନସସ୍ତତେପ...
୧୦.୧୬୯	ଗୋ ସୁକ୍ତ	ଗାବଃ	କକ୍ଷୀବତଃ ଶବରଃ	ମୟୋଭୂର୍ବାତୋ ଅଭି ବାତୁସ୍ରା...
୧୦.୧୭୩-୧୭୪	ରାଜାଭିଷେକ ସୁକ୍ତ	ରାଜା	ଅଭିବର୍ତ୍ତଃ ଆଙ୍ଗିରସଃ	ଆ ଦ୍ୱାହାର୍ଷମନ୍ତରେଧି...
୧୦.୧୭୭	ମାୟାଭେଦ ସୁକ୍ତ	ମାୟାଭେଦଃ	ପତଙ୍ଗଃ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଃ	ପତଙ୍ଗମକ୍ତମସ୍ତରସ୍ୟ ମାୟାୟା...
୧୦.୧୭୮	ତାର୍ଷ୍ୟ ସୁକ୍ତ	ତାର୍ଷ୍ୟଃ	ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ ତାର୍ଷ୍ୟଃ	ତ୍ୟମ୍ ସୁ ବାଜିନଂ ଦେବଭୂତଂ...
୧୦.୧୮୩	ପୁତ୍ରକାମ୍ୟ ସୁକ୍ତ	ୟଜମାନଃ	ପ୍ରଜାବାନ୍ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଃ	ଅପଶ୍ୟଂ ତ୍ୱା ମନସା...

'ରକ୍ ବେଦ' ରଚନାରେ ପ୍ରାୟ ୩୦ ଜଣ ନାରୀ ରକ୍ଷି (ରକ୍ଷିକା) ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲେ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରଦ୍ରଷ୍ଟ୍ରୀ ଥିଲେ । ସେମାନେ ହଲେ, ଘୋଷା କକ୍ଷିବତୀ, ଦକ୍ଷିଣା ପ୍ରଜାପତ୍ୟା, ବିଶ୍ୱବାରା ଆତ୍ରେୟୀ, ଗୋଧା ରକ୍ଷିକା, ଅପାଲା ଆତ୍ରେୟୀ, ଯମୀ ବୈବସ୍ୱତୀ, ଲୋପମୁଦ୍ରା, ରୋମଶା ସ୍ୱନୟା, ଅଦିତି ଦାକ୍ଷାୟଣୀ, ରାତ୍ରି ଭାରଦ୍ୱାଜୀ, ବସୁକ୍ରପତ୍ନୀ , ସାବିତ୍ରୀ ସୂର୍ଯ୍ୟା, ଇନ୍ଦ୍ରାଣି, ସରମା ଦେବସୁନୀ, ଉର୍ବଶୀ, ଶଶ୍ୱତୀ ଆଙ୍ଗିରସୀ, ଅଦିତି, ଭୃହୁ ବ୍ରହ୍ମଜାୟା, ଦୃଷ୍ଟା ଗର୍ଭକର୍ତ୍ତା, ବାକ୍ ଆମ୍ବୁଶୀ, ଶ୍ରଦ୍ଧା କାମାୟନୀ, ଶତୀ ପୌଲୋମୀ, ସାର୍ପରାଜ୍ଞୀ, ସିକତା ନିବାବରୀ, କାଶ୍ୟପେୟୀ ଶିଖଣ୍ଡିନେୟୀ ଅପ୍ସରସୌ, ଜରିତା ଶାର୍ଙ୍ଗ, ସୁଦୀତିପୁରୁମିଲ୍ଲେହି ଆଙ୍ଗିରସୌ, ଦେବଜାମୟଃ ଇନ୍ଦ୍ରମାତରୋ, ଇତ୍ୟାଦି ଅନେକ ।

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ରିଗ୍ ବେଦ

Rig Veda

ଚତୁର୍ଥ ମଣ୍ଡଳମ୍

4th Mandalam

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ଶ୍ରୀ ନିଳାଦ୍ରି ବିହାରୀ ସତପଥୀ

ଋକ୍ ବେଦ

[ଅଧ୍ୟାୟ ଚତୁର୍ଥଂ ମଣ୍ଡଳମ୍]

| ଅଧ୍ୟାୟ ତୃତୀୟାଞ୍ଚକଃ |

(ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ || ବର୍ଗାଃ ୧-୨୫)

(୪।୧) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ଅଷ୍ଟିଃ ୧, ଅତିଜଗତୀ ୨, ଧୃତିଃ ୩, ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୪-୨୦,
ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ ୧, ୬-୨୦, ଅଗ୍ନିଃ ବରୁଣଃ ଚ ଇ ୨-୫

ତ୍ୱାଂ ହ୍ୟଗ୍ନେ ସଦମିସ୍ତମନ୍ୟବୋ ଦେବାସୋ ଦେବମରତିଂ ନ୍ୟାରିର ଇତି କ୍ରତ୍ୱା ନ୍ୟାରିରେ ।
ଅମର୍ତ୍ୟଂ ଯୁଜତ ମର୍ତ୍ୟେଷୁ ଦେବମାଦେବଂ ଜନତ ପ୍ରଚେତସଂ ବିଶ୍ୱମାଦେବଂ ଜନତ ପ୍ରଚେତସମ୍ ॥୧॥
ସ ଭ୍ରାତରଂ ବରୁଣମଗ୍ନ ଆ ବହୁସ୍ତୁ ଦେବାଂ ଅଛା ସୁମତୀ ଯଜ୍ଞବନସଂ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ଯଜ୍ଞବନସମ୍ ।
ଋତାବାନମାଦିତ୍ୟଂ ଚର୍ଷଣୀଧୃତଂ ରାଜାନଂ ଚର୍ଷଣୀଧୃତମ୍ ॥୨॥
ସଖେ ସଖାୟମଭ୍ୟା ବହୁସ୍ତାଶୁଂ ନ ଚକ୍ରଂ ରଥ୍ୟେବ ରଂହ୍ୟାସ୍ଥଭ୍ୟଂ ଦସ୍ଥ ରଂହ୍ୟା ।
ଅଗ୍ନେ ମୃଳୀକଂ ବରୁଣେ ସତା ବିଦୋ ମରୁସ୍ତୁ ବିଶ୍ୱଭାନୁଷୁ ।
ତୋକାୟ ତୁଜେ ଶୁଶୁରାନ ଶଂ କୃଧ୍ୟସ୍ଥଭ୍ୟଂ ଦସ୍ଥ ଶଂ କୃଧି ॥୩॥
ତ୍ୱଂ ନୋ ଅଗ୍ନେ ବରୁଣସ୍ୟ ବିଦ୍ୱାନ୍ଦେବସ୍ୟ ହେଲୋଽବ ଯୁସିସୀଷ୍ଟାଃ ।
ଯଜିଷ୍ଠୋ ବହିତମଃ ଶୋଶୁରାନୋ ବିଶ୍ୱା ଦ୍ୱେଷାଂସି ପ୍ର ମୁମୁର୍-ଧ୍ୟସ୍ତତ୍ ॥୪॥
ସ ତ୍ୱଂ ନୋ ଅଗ୍ନେଽବମୋ ଭବୋତୀ ନେଦିଷ୍ଠୋ ଅସ୍ୟା ଉଷସୋ ବୁଧ୍ୟୈ ।
ଅବ ଯୁଷ୍ମ ନୋ ବରୁଣଂ ରରାଣୋ ବାହି ମୃଳୀକଂ ସୁହବୋ ନ ଏଧି ॥୫॥
ଅସ୍ୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠା ସୁଭଗସ୍ୟ ସଂହୃତ୍-ଦେବସ୍ୟ ଚିତ୍ରତମା ମର୍ତ୍ୟେଷୁ ।
ଶୁଚି ଘୃତଂ ନ ତପ୍ରମଘ୍ନାୟାଃ ସ୍ୱାର୍ହା ଦେବସ୍ୟ ମଂହନେବ ଧେନୋଃ ॥୬॥
ତ୍ରିରସ୍ୟ ତା ପରମା ସନ୍ତି ସତ୍ୟା ସ୍ୱାର୍ହା ଦେବସ୍ୟ ଜନିମାନ୍ୟଗ୍ନୋଃ ।
ଅନନ୍ତେ ଅନ୍ତଃ ପରିବୀତ ଆଗାଚ୍ଛୁତିଃ ଶୁକ୍ରୋ ଅୟୋ ରୋରୁତାନଃ ॥୭॥

ସ ଦୂତୋ ବିଶ୍ୱେଦତି ବଷ୍ଟି ସଦ୍ଧା ହୋତା ହିରଣ୍ୟରଥୋ ରଂସୁଜିହ୍ୱଃ ।
 ରୋହିଦଶ୍ୱୋ ବପୁଷ୍ୟୋ ବିଭାବା ସଦା ରଶ୍ମଃ ପିତୃମତୀବ ସଂସତ୍ ॥୮॥
 ସ ଚେତୟନ୍ତୁନୁଷ୍ଠୋ ଯଜ୍ଞବନ୍ଧୁଃ ପ୍ର ତଂ ମହ୍ୟା ରଶନୟା ନୟନ୍ତି ।
 ସ କ୍ଷେତ୍ୟସ୍ୟ ଦୁର୍ଯ୍ୟସୁ ସାଧନେବୋ ମର୍ତ୍ତସ୍ୟ ସଧନିତୁମାପ ॥୯॥
 ସ ତୁ ନୋ ଅଗ୍ନିର୍ନୟତୁ ପ୍ରଜାନନୁକ୍ତା ରତ୍ନଂ ଦେବଭକ୍ତଂ ଯଦସ୍ୟ ।
 ପିୟା ଯଦ୍ବିଶ୍ୱେ ଅମୃତା ଅକୃଶ୍ଣନ୍ୱୌଷ୍ଠିତା ଜନିତା ସତ୍ୟମୁଷନ୍ ॥୧୦॥
 ସ ଜାୟତ ପ୍ରଥମଃ ପସ୍ୟାସୁ ମହୋ ବୁଧ୍ନେ ରଜସୋ ଅସ୍ୟ ଯୋନୌ ।
 ଅପାଦଶୀର୍ଷା ଗୁହମାନୋ ଅନ୍ତାୟୋୟୁବାନୋ ବୃଷଭସ୍ୟ ନୀଳେ ॥୧୧॥
 ପ୍ର ଶର୍ଧ ଅର୍ତ୍ତ ପ୍ରଥମଂ ବିପନ୍ୟା ରତସ୍ୟ ଯୋନା ବୃଷଭସ୍ୟ ନୀଳେ ।
 ସ୍ୱାହୌ ଯୁବା ବପୁଷ୍ୟୋ ବିଭାବା ସପ୍ତ ପ୍ରିୟାସୋଽଜନୟନ୍ତ ବୃଷ୍ଣେ ॥୧୨॥
 ଅସ୍ଥାକମତ୍ର ପିତରୋ ମନୁଷ୍ୟା ଅଭି ପ୍ର ସେଦୁରୂତମାଶୁଷାଶାଃ ।
 ଅଶ୍ୱବ୍ରଜାଃ ସୁଦୁଦା ବବ୍ରେ ଅନ୍ତରୁଦୁସ୍ରା ଆଜନୁଷସୋ ଦୁବାନାଃ ॥୧୩॥
 ତେ ମର୍ମୃଜତ ଦଦୃବାଂସୋ ଅଦ୍ରିଂ ତଦେଷାମନ୍ୟେ ଅଭିତୋ ବି ବୋଚନ୍ ।
 ପଶୁୟନ୍-ତ୍ରାସୋ ଅଭି କାରମର୍ଚନ୍ତିଦନ୍ତ ଜ୍ୟୋତିଶ୍ଚକୃପନ୍ତ ଧୀଭିଃ ॥୧୪॥
 ତେ ଗବ୍ୟତା ମନସା ଦୃଧମୁବ୍-ଧଂ ଗା ଯୋମାନଂ ପରି ଷନ୍ତମଦ୍ରିମ୍ ।
 ଦୃଲ୍ହଂ ନରୋ ବଚସା ଦୈବ୍ୟେନ ବ୍ରଜଂ ଗୋମନ୍ତମୁଶିଜୋ ବି ବବ୍ରୁଃ ॥୧୫॥
 ତେ ମନ୍ୱତ ପ୍ରଥମଂ ନାମ ଧେନୋସ୍ତ୍ରଃ ସପ୍ତ ମାତୁଃ ପରମାଶି ବିନ୍ଦନ୍ ।
 ତଜ୍ଜାନତୀରଭ୍ୟନୁଷତ ବ୍ରା ଆବିର୍ଭୁବଦରୁଶୀର୍ଯ୍ୟଶସା ଗୋଃ ॥୧୬॥
 ନେଶଉମୋ ଦୁଧିତଂ ରୋଚତ ଦୈର୍ଘ୍ୟରୁଦ୍ଧେବ୍ୟା ଉଷସୋ ଭାନୁରର୍ତ୍ତ ।
 ଆ ସୁର୍ଯ୍ୟୋ ବୃହତସ୍ତ୍ରିଷ୍ଠଦଜ୍ଞା ଋତୁ ମର୍ତ୍ତେଷୁ ବୃଜିନା ଚ ପଶ୍ୟନ୍ ॥୧୭॥
 ଆଦିତ୍-ପଶ୍ୱା ବୁରୁଧାନା ବ୍ୟଶ୍ୟନ୍ନାଦିଦ୍ରତ୍ନଂ ଧାରୟନ୍ତ ଦ୍ୟୁଭକ୍ତମ୍ ।
 ବିଶ୍ୱେ ବିଶ୍ୱାସୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟସୁ ଦେବା ମିତ୍ର ପିୟେ ବରୁଣ ସତ୍ୟମସୁ ॥୧୮॥
 ଅକ୍ତା ବୋଚେୟ ଶୁଶୁତାନମଗ୍ନିଂ ହୋତାରଂ ବିଶ୍ୱଭରସଂ ଯୁଜିଷ୍ମ ।
 ଶୁର୍ୟଧୋ ଅତୃଶନ୍ ଗବାମକ୍ଷୋ ନ ପୂତଂ ପରିଷିକ୍ତମଂଶୋଃ ॥୧୯॥
 ବିଶ୍ୱେଷାମତିର୍ଯ୍ୟଜ୍ଞିୟାନାଂ ବିଶ୍ୱେଷାମତିଥିର୍ମାନୁଷାଶାମ୍ ।
 ଅଗ୍ନିର୍ଦେବାନାମବ ଆବୃଣାନଃ ସୁମୃଳୀକୋ ଭବତୁ ଜାତବେଦାଃ ॥୨୦॥

ଯୋ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟମୃତ ଋତାବା ଦେବୋ ଦେବେଷ୍ଟରତିର୍ନିଧାୟି ।
 ହୋତା ଯଜିଷ୍ଠୋ ମହା ଶୁଚଧ୍ୟୈ ହବ୍ୟୈରଗ୍ନିର୍ମନ୍ୱଷ ଇରୟଧ୍ୟୈ ॥୧॥
 ଇହ ତ୍ୱଂ ସୁନୋ ସହସ୍ରୋ ନୋ ଅଦ୍ୟ ଜାତୋ ଜାତାଂ ଉଭୟାଂ ଅନ୍ତରଗ୍ନେ ।
 ଦୂତ ଇୟସେ ଯୁୟୁଜାନ ଋଷ୍ଟ ଋତୁମୁଷ୍ମାନ୍ୱଷଣଃ ଶୁକ୍ରାଂଶୁ ॥୨॥
 ଅତ୍ୟା ବୃଧସୁ ରୋହିତା ଘୃତସୁ ଋତସ୍ୟ ମନେ୍ୟ ମନସା ଜବିଷ୍ଟା ।
 ଅନ୍ତରୀୟସେ ଅରୁଷା ଯୁଜାନୋ ଯୁଷ୍ମାଂଶୁ ଦେବାନ୍ୱିଶ ଆ ଚ ମର୍ତ୍ତାନ୍ ॥୩॥
 ଅର୍ଯ୍ୟମଣଂ ବରୁଣଂ ମିତ୍ରମେଷାମିନ୍ଦ୍ରାବିଷ୍ଟୁ ମରୁତୋ ଅଗ୍ନିନୋତ ।
 ସୁଶ୍ୱୋ ଅଗ୍ନେ ସୁରଥଃ ସୁରାଧା ଏତୁ ବହ ସୁହବିଷେ ଜନାୟ ॥୪॥
 ଗୋମାଂ ଅଗ୍ନେଃବିମାଂ ଅଶ୍ୱୀ ଯଜ୍ଞୋ ନୃବସ୍ରଶା ସଦମିଦପ୍ରମୃଷ୍ୟଃ ।
 ଇଳାବାଂ ଏଷୋ ଅସୁର ପ୍ରଜାବାନ୍ନୀର୍ଯ୍ୟୋ ରୟିଃ ପୃଥୁରୁଧ୍ମଃ ସଭାବାନ୍ ॥୫॥
 ଯସ୍ତ ଇଧ୍ମଂ ଜଉରସ୍ତିଷ୍ଠିଦାନୋ ମୂର୍ଧାନଂ ବା ତତପତେ ତ୍ୱାୟା ।
 ଭୁବସ୍ରସ୍ୟ ସ୍ୱତବାଂଃ ପାୟୁରଗ୍ନେ ବିଶ୍ୱସ୍ତ୍ରାସ୍ରୀମଦାୟତ ଉରୁଷ୍ୟ ॥୬॥
 ଯସ୍ତେ ଭରାଦନ୍ନିୟତେ ଚିଦନ୍ନଂ ନିଶିଷନ୍ନନ୍ତମତିଥିମୁଦୀରତ୍ ।
 ଆ ଦେବୟୁରିନଧତେ ଦୁରୋଶୋ ତସ୍ମିନ୍ନୟିର୍ଧୁବୋ ଅସୁ ଦାସ୍ତାନ୍ ॥୭॥
 ଯସ୍ତା ଦୋଷା ଯ ଉଷସି ପ୍ରଶଂସାତ୍-ପ୍ରିୟଂ ବା ତ୍ୱା କୃଣବତେ ହବିଷ୍ମାନ୍ ।
 ଅଶ୍ୱୋ ନ ସ୍ତେ ଦମ ଆ ହେମ୍ୟାବାନ୍ତମଂହସଃ ପୀପରୋ ଦାଶ୍ୱାଂସମ୍ ॥୮॥
 ଯସ୍ତୁଭ୍ୟମଗ୍ନେ ଅମୃତାୟ ଦାଶଜୁବସ୍ତେ କୃଣବତେ ଯତସ୍ତୁକ୍ ।
 ନ ସ ରାୟା ଶଶମାନୋ ବି ଯୋଷନ୍ତୈନମଂହଃ ପରି ବରଦଦାୟୋଃ ॥୯॥
 ଯସ୍ୟ ତ୍ୱମଗ୍ନେ ଅଧିରଂ ଜୁଜୋଷୋ ଦେବୋ ମର୍ତ୍ତସ୍ୟ ସୁଧିତଂ ରରାଣଃ ।
 ପ୍ରୀତେଦସଜ୍ଞୋତ୍ରା ସା ଯବିଷ୍ଟାସାମ ଯସ୍ୟ ବିଧତୋ ବୃଧାସଃ ॥୧୦॥
 ଚିତ୍ତିମଚିତ୍ତିଂ ଚିନବଦ୍ଧି ବିଦ୍ୱାନ୍ପୃଷ୍ଠେବ ବୀତା ବୃଜିନା ଚ ମର୍ତ୍ତାନ୍ ।
 ରାୟୋ ଚ ନଃ ସ୍ୱପତ୍ୟାୟ ଦେବ ଦିତିଂ ଚ ରାସ୍ତାଦିତିମୁରୁଷ୍ୟ ॥୧୧॥

କବିଂ ଶଶାସୁଃ କବୟୋଃଦବ୍-ଧା ନିଧାରୟନ୍ତୋ ଦୁର୍ଯ୍ୟାସ୍ତାୟୋଃ ।
 ଅତସ୍ତୁଂ ଦୃଶ୍ୟା ଅଗ୍ନି ଏତାନ୍‌ପତ୍ନିଃ ପଶ୍ୟୋରଦ୍-ଭୂତା ଅୟଂ ଏବୈଃ ॥୧୭॥
 ତୁମଗ୍ନେ ବାଘତେ ସୁପ୍ରଣୀତିଃ ସୁତସୋମାୟ ବିଧତେ ଯବିଷ୍ଠ ।
 ରତ୍ନଂ ଭର ଶଶମାନାୟ ଘୃଷ୍ଣେ ପୃଥୁ ଶ୍ଵସ୍ତମବସେ ଚର୍ଷଣିପ୍ରାଃ ॥୧୮॥
 ଅଧା ହ ଯଦ୍‌ସ୍ତମଗ୍ନେ ଦ୍ଵାୟା ପତ୍ନିର୍ଦ୍‌ସ୍ତେତିଶ୍ଵକୃମା ତନୁତିଃ ।
 ରଥଂ ନ କ୍ରନ୍ତୋ ଅପସା ଭୂରିଜୋରୂତଂ ଯେମୁଃ ସୁଧ୍ୟ ଆଶୁଷାଶାଃ ॥୧୯॥
 ଅଧା ମାତୁରୁଷସଃ ସପ୍ତ ବିପ୍ରା ଜାୟେମହି ପ୍ରଥମା ବେଧସୋ ନୃନ୍ ।
 ଦିବସ୍ତୁତ୍ରା ଅଙ୍ଗିରସୋ ଭବେମାତ୍ରିଂ ରୁଜେମ ଧନିନଂ ଶୁଚନ୍ତଃ ॥୨୦॥
 ଅଧା ଯଥା ନଃ ପିତରଃ ପରାସଃ ପ୍ରତ୍ନାସୋ ଅଗ୍ନି ଋତମାଶୁଷାଶାଃ ।
 ଶୁଚୀଦୟାଧିତିମୁକ୍ଥଶାସଃ କ୍ଷାମା ଭିନ୍ନନ୍ତୋ ଅରୁଣୀରପ ବ୍ରନ୍ ॥୨୧॥
 ସୁକର୍ମାଶଃ ସୁରୁଚୋ ଦେବୟନ୍ତୋଽୟୋ ନ ଦେବା ଜନିମା ଧମନ୍ତଃ ।
 ଶୁଚନ୍ତୋ ଅଗ୍ନିଂ ବବୃଧନ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ରମୂର୍ବଂ ଗବ୍ୟଂ ପରିଷଦନ୍ତୋ ଅଗ୍ନନ୍ ॥୨୨॥
 ଆ ଯୁଧେବ କ୍ଷୁମତି ପଶ୍ଣୋ ଅଖ୍ୟଦେବାନାଂ ଯଜ୍ଞନିମାନ୍ୟଗ୍ର ।
 ମର୍ତ୍ତାନାଂ ଚିତୁର୍ବଶୀରକୃପ୍ରନ୍ୱଧେ ଚିଦୟଂ ଉପରସ୍ୟାୟୋଃ ॥୨୩॥
 ଅକର୍ମ ତେ ସ୍ଵପସୋ ଅଭୂମ ଋତମବସ୍ତନ୍ତୁଷସୋ ବିଭାତୀଃ ।
 ଅନୁନମଗ୍ନିଂ ପୁରୁଧା ସୁଶ୍ଵସ୍ତଂ ଦେବସ୍ୟ ମର୍ମଜତଶ୍ଚାରୁ ଚକ୍ଷୁଃ ॥୨୪॥
 ଏତା ତେ ଅଗ୍ନି ଉତଥାନି ବେଧୋଽବୋଚାମ କବୟୋ ତା ଭୁଷସ୍ତୁ ।
 ଉଚ୍ଛୋତସ୍ତୁ କୃଶୁହି ବସ୍ୟସୋ ନୋ ମହୋ ରାୟଃ ପୁରୁବାର ପ୍ର ଯନ୍ତି ॥୨୫॥

(୪।୩) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (ରୁଦ୍ରଃ) ୧, ଅଗ୍ନିଃ ୨-୧୭

ଆ ବୋ ରାଜାନମଧୁରସ୍ୟ ରୁଦ୍ରଂ ହୋତାରଂ ସତ୍ୟୟଜଂ ରୋଦସ୍ୟୋଃ ।
 ଅଗ୍ନିଂ ପୁରା ତନୟିତ୍ନୋରତିଭାଜିରଣ୍ୟରୂପମବସେ କୃଶୁଧ୍ଵନ୍ ॥୧॥
 ଅୟଂ ଯୋନିଶ୍ଵକୃମା ଯଂ ବୟଂ ତେ ଜାୟେବ ପତ୍ୟ ଉଶତୀ ସୁବାସାଃ ।
 ଅର୍ବାଚୀନଃ ପରିବୀତୋ ନି ଶୀଦେମା ଉ ତେ ସ୍ଵପାକ ପ୍ରତୀଚୀଃ ॥୨॥

ଆଶୁଶୁତେ ଅଦୃପିତାୟ ମନ୍ତୁ ନୃତକ୍ଷସେ ସୁମୂଳୀକାୟ ବେଧଃ ।
 ଦେବାୟ ଶସ୍ତିମମୃତାୟ ଶଂସ ଗ୍ରାବେବ ସୋତା ମଧୁଷ୍ଟଦ୍ୟମୀଳେ ॥୩॥
 ତ୍ୱଂ ଚିନ୍ତଃ ଶମ୍ୟା ଅଗ୍ନେ ଅସ୍ୟା ଋତସ୍ୟ ବୋଧ୍ୟୁତଚିହ୍ନାଧୀଃ ।
 କଦା ତ ଉକ୍ତା ସଧମାଦ୍ୟାନି କଦା ଭବନ୍ତି ସଖ୍ୟା ଗୃହେ ତେ ॥୪॥
 କଥା ହ ତଦ୍ବରୁଣାୟ ତ୍ୱମଗ୍ନେ କଥା ଦିବେ ଗର୍ହସେ କନ୍ତୁ ଆଗଃ ।
 କଥା ମିତ୍ରାୟ ମୀଳ୍ବୁଷେ ପୃଥିବ୍ୟେ ବ୍ରବଃ କଦର୍ଯ୍ୟମ୍-ଶେ କଦ୍-ଭଗାୟ ॥୫॥
 କଞ୍ଚିଷ୍ଟ୍ୟାସୁ ବୃଧସାନୋ ଅଗ୍ନେ କଦ୍ବାତାୟ ପ୍ରତବସେ ଶୁଭଂୟେ ।
 ପରିଜ୍ଞାନେ ନାସତ୍ୟାୟ କ୍ଷେ ବ୍ରବଃ କଦଗ୍ନେ ରୁଦ୍ରାୟ ନୃଘ୍ନେ ॥୬॥
 କଥା ମହେ ପୁଷ୍ଟିଂଭରାୟ ପୁଷ୍ଟେ କଦ୍ବୁଦ୍ରାୟ ସୁମଖାୟ ହବିର୍ଦେ ।
 କଦ୍ବିଷ୍ଟବ ଉରୁଗାୟାୟ ରେତୋ ବ୍ରବଃ କଦଗ୍ନେ ଶରବେ ବୃହତ୍ୟେ ॥୭॥
 କଥା ଶର୍ଧାୟ ମରୁତାମୃତାୟ କଥା ସୁରେ ବୃହତେ ପୃଚ୍ଛ୍ୟମାନଃ ।
 ପ୍ରତି ବ୍ରବୋଽଦିତୟେ ତୁରାୟ ସାଧା ଦିବୋ ଜାତବେଦଶ୍ଚିକିତ୍ତ୍ୱାନ୍ ॥୮॥
 ଋତେନ ଋତଂ ନିୟତମୀଳ ଆ ଗୋରାମା ସତା ମଧୁମତ୍-ପକ୍ୱମଗ୍ନେ ।
 କୃଷ୍ଣା ସତୀ ରୁଶତା ଧାସିନୈଷା ଜାମର୍ଯ୍ୟେଶ ପୟସା ପୀପାୟ ॥୯॥
 ଋତେନ ହି ସ୍ଥା ବୃଷଭଶ୍ଚିଦକ୍ତଃ ପୁମାଁ ଅଗ୍ନିଃ ପୟସା ପୃଷ୍ଠ୍ୟନ ।
 ଅସ୍ତନ୍ୟମାନୋ ଅତରଦ୍ବୟୋଧା ବୃଷା ଶୁକ୍ରଂ ଦୁଦୁହେ ପୃଶ୍ନିରୂଧଃ ॥୧୦॥
 ଋତେନାଦ୍ରିଂ ବ୍ୟସନ୍ଭିଦକ୍ତଃ ସମଙ୍ଗିରସୋ ନବନ୍ତ ଗୋଭିଃ ।
 ଶୁନଂ ନରଃ ପରି ସଦନ୍ଧୁଷାସମାବିଃ ସ୍ୱରଭବଜ୍ଞାତେ ଅଗ୍ନୌ ॥୧୧॥
 ଋତେନ ଦେବୀରମୃତା ଅମୃକ୍ତା ଅର୍ଣ୍ଣୋଭିରାପୋ ମଧୁମଦ୍-ଭିରଗ୍ନେ ।
 ବାଜୀ ନ ସର୍ଗେଷୁ ପ୍ରସ୍ତୁଭାନଃ ପ୍ର ସଦମିସ୍ତବିତବେ ଦଧନ୍ଧୁଃ ॥୧୨॥
 ମା କସ୍ୟ ଯକ୍ଷଂ ସଦମିକ୍ତୁରୋ ଗା ମା ବେଶସ୍ୟ ପ୍ରମିନତୋ ମାପେଃ ।
 ମା ଭ୍ରାତୁରଗ୍ନେ ଅନୃଜୋରୂଶଂ ବେର୍ମା ସଖ୍ୟୁର୍ଦକ୍ଷଂ ରିପୋର୍ଭୁଜେମ ॥୧୩॥
 ରକ୍ଷା ଶୋ ଅଗ୍ନେ ତବ ରକ୍ଷଣେଭୀ ରାରକ୍ଷାଶଃ ସୁମଖ ପ୍ରୀଣାନଃ ।
 ପ୍ରତି ଷ୍ଟୁର ବି ରୁଜ ବୀଡ଼ଂହୋ ଜହି ରକ୍ଷୋ ମହି ଚିଦ୍ବାବୃଧାନମ୍ ॥୧୪॥
 ଏଭିର୍ଭବ ସୁମନା ଅଗ୍ନେ ଅକ୍ୱେରିମାହ୍ନୟଶ ମନ୍ତୁଭିଃ ଶୂର ବାଜାନ୍ ।
 ଉତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ୟଙ୍ଗିରୋ ଜୁଷସ୍ତ୍ୱ ସଂ ତେ ଶସ୍ତିର୍ଦେବବାତା ଜରେତ ॥୧୫॥

ଏତା ବିଶ୍ୱା ବିଦୁଷେ ତୁଭ୍ୟଂ ବେଧୋ ନୀଥାନ୍ୟଗ୍ନେ ନିଶ୍ୟା ବଚାଂସି ।
ନିବଚନା କବୟେ କାବ୍ୟାନ୍ୟଶଂସିଷଂ ମତିଭିର୍ବିପ୍ର ଉକ୍-ଥୈଃ ॥୧୭॥

=====

(୪।୪) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଦେବତା - ରକ୍ଷୋହା ଅଗ୍ନିଃ

=====

କୃଶ୍ନସ୍ତ ପାଜଃ ପ୍ରସିତିଂ ନ ପୃଥ୍ୱୀଂ ଯାହି ରାଜେବାମବାଁ ଇଭେନ ।
ତୃଷ୍ଣୀମନ୍ତୁ ପ୍ରସିତିଂ ଦ୍ରୁଣାନୋଽସ୍ତାସି ବିଧ୍ୟ ରକ୍ଷସସ୍ତପିଷ୍ଠେଃ ॥୧॥
ତବ ଭ୍ରମାସ ଆଶୁୟା ପତନ୍ତ୍ୟନ୍ତୁ ସ୍ୱଶ ଧୃଷତା ଶୋଶୁତାନଃ ।
ତପୁଂଷ୍ୟଗ୍ନେ ଜୁହ୍ୱା ପତଙ୍ଗାନସଂଦିତୋ ବି ସୃଜ ବିଷ୍ଣୁଗୁଲ୍-କାଃ ॥୨॥
ପ୍ରତି ସ୍ୱଶୋ ବି ସୃଜ ତୁର୍ଣ୍ଣିତମୋ ଭବା ପାୟୁର୍ବିଶୋ ଅସ୍ୟା ଅଦବ୍-ଧଃ ।
ୟୋ ନୋ ଦୁରେ ଅଘଶଂସୋ ଯୋ ଅନ୍ତ୍ୟଗ୍ନେ ମାକିଷ୍ଠେ ବ୍ୟଧିରା ଦଧର୍ଷୀତ୍ ॥୩॥
ଉଦଗ୍ନେ ତିଷ୍ଠ ପ୍ରତ୍ୟା ତନ୍ନୁଷ୍ଠ ନ୍ୟମିତ୍ରାଂ ଓଷତାଞ୍ଜିଗୁହେତେ ।
ୟୋ ନୋ ଅରାତିଂ ସମିଧାନ ଚକ୍ରେ ନୀଚା ତଂ ଧକ୍ଷ୍ୟତସଂ ନ ଶୁଷ୍କମ୍ ॥୪॥
ଉର୍ଧ୍ୱୋ ଭବ ପ୍ରତି ବିଧ୍ୟାଧ୍ୟସ୍ଥଦାବିଷ୍ଣୁଶୁଷ୍ଠ ଦୈବ୍ୟାନ୍ୟଗ୍ନେ ।
ଅବ ସ୍ଥିରା ତନ୍ନୁହି ଯାତୁଜୁନାଂ ଜାମିମଜାମିଂ ପ୍ର ମୃଣାହି ଶତ୍ରୁନ୍ ॥୫॥
ସ ତେ ଜାନାତି ସୁମତିଂ ଯୁବିଷ୍ଠ ଯ ଇବତେ ବ୍ରହ୍ମଣେ ଗାତୁମୈରତ୍ ।
ବିଶ୍ୱାନ୍ୟସ୍ତୈ ସୁଦିନାନି ରାୟୋ ଦ୍ୟୁମ୍ନାନ୍ୟୟୋ ବି ଦୁରୋ ଅଭି ଦ୍ୟୌତ୍ ॥୬॥
ସେଦଗ୍ନେ ଅସ୍ତୁ ସୁଭଗଃ ସୁଦାନୁର୍ଯସ୍ତା ନିତ୍ୟେନ ହବିଷା ଯ ଉକ୍-ଥୈଃ ।
ପିପ୍ରାଷତି ସ୍ୱ ଆୟୁଷି ଦୁରୋଶେ ବିଶ୍ୱେଦସ୍ତୈ ସୁଦିନା ସାସଦିଷ୍ଠିଃ ॥୭॥
ଅର୍ଚାମି ତେ ସୁମତିଂ ଘୋଷ୍ୟର୍ବାକ୍ଷଂ ତେ ବାବାତା ଜରତାମିୟଂ ଗୀଃ ।
ସ୍ୱଶ୍ୱାସ୍ତା ସୁରଥା ମର୍ଜୟେମାସ୍ତେ କ୍ଷତ୍ରାଣି ଧାରୟେରନ୍ତୁ ଦ୍ୟୁନ୍ ॥୮॥
ଇହ ତ୍ୱା ଭୂୟା ଚରେଦୁପ ତୁନ୍ନୋଷାବସ୍ତର୍ଦୀଦିବାଂସମନ୍ତୁ ଦ୍ୟୁନ୍ ।
କ୍ରୀଳନ୍ତସ୍ତା ସୁମନସଃ ସପେମାଭି ଦ୍ୟୁମ୍ନା ତସ୍ମିବାଂସୋ ଜନାନାମ୍ ॥୯॥
ୟସ୍ତା ସ୍ୱଶ୍ଵଃ ସୁହିରଣ୍ୟା ଅଗ୍ନ ଉପୟାତି ବସୁମତା ରଥେନ ।
ତସ୍ୟ ତ୍ରାତା ଭବସି ତସ୍ୟ ସଖା ଯସ୍ତ ଆତିଥ୍ୟମାନୁଷଗ୍ଜୁଜୋଷତ୍ ॥୧୦॥

ମହୋ ରୁଜାମି ବନ୍ଧୁତା ବରୋଭିସ୍ତନ୍ନା ପିତୁର୍ଗୋତମାଦନ୍ତିୟାୟ ।
ତୁଂ ନୋ ଅସ୍ୟ ବଚସ୍ତ୍ରିକିଞ୍ଚି ହୋତୟିଷ୍ଠ ସୁକ୍ରତୋ ଦମ୍ଭନାଃ ॥୧୧॥
ଅସ୍ତ୍ରପୁଞ୍ଜସ୍ତ୍ରରଶୟଃ ସୁଶେବା ଅତନ୍ନାସୋଽବୃକା ଅଶ୍ରମିଷ୍ଠାଃ ।
ତେ ପାୟବଃ ସଧ୍ର୍ୟଞ୍ଜୋ ନିଷଦ୍ୟାଗ୍ନେ ତବ ନଃ ପାଢ୍ଘମୂର ॥୧୨॥
ୟେ ପାୟବୋ ମାମତେୟଂ ତେ ଅଗ୍ନେ ପଶ୍ୟନ୍ତୋ ଅନ୍ଧଂ ଦୁରିତାଦରକ୍ଷନ୍ ।
ରରକ୍ଷ ତାଢ୍ଘସୁକ୍ରତୋ ବିଶ୍ଵବେଦା ଦିୟତ୍ଵ ଇଦ୍ରିପବୋ ନାହ ଦେଭୁଃ ॥୧୩॥
ତୁୟା ବୟଂ ସଧନ୍ୟସ୍ତୋତାସ୍ତବ ପ୍ରଣୀତ୍ୟଶ୍ୟାମ ବାଜାନ୍ ।
ଭଭା ଶଂସା ସୁଦୟ ସତ୍ୟତାତେଽନୁଷ୍ଠୟା କୃଶୁହ୍ୟହ୍ଵୟାଶ ॥୧୪॥
ଅୟା ତେ ଅଗ୍ନେ ସମିଧା ବିଧେମ ପ୍ରତି ସ୍ତୋମଂ ଶସ୍ୟମାନଂ ଗୃଭାୟ ।
ଦହାଶସୋ ରକ୍ଷସଃ ପାହ୍ୟସ୍ଥାନ୍ନୁହୋ ନିଦୋ ମିତ୍ରମହୋ ଅବଦ୍ୟାତ୍ ॥୧୫॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟାଷ୍ଟକେ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ସମାପ୍ତଃ ॥

। ଅଥଃ ତୃତୀୟାଞ୍ଚକଃ ।
(ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ବର୍ଗାଃ ୧-୨୭)

=====

(୪।୫) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ବୈଶ୍ଵାନରଃ ଅଗ୍ନିଃ

=====

ବୈଶ୍ଵାନରାୟ ମୀଳ୍ନୁଷେ ସଜୋଷାଃ କଥା ଦାଶେମାର୍ଗନ୍ୟେ ବୃହଦ୍-ଭାଃ ।
 ଅନୁନେନ ବୃହତା ବକ୍ଷଥେନୋପ ସ୍ତଭାୟଦୁପମିନ୍ନ ରୋଧଃ ।।୧।।
 ମା ନିନ୍ଦତ ଯ ଇମାଂ ମହ୍ୟଂ ରାତିଂ ଦେବୋ ଦଦୌ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାୟ ସ୍ଵଧାବାନ୍ ।
 ପାକାୟ ଗୃହ୍ମୋ ଅମୃତୋ ବିଚେତା ବୈଶ୍ଵାନରୋ ନୃତମୋ ଯଦ୍ଭୋ ଅଗ୍ନିଃ ।।୨।।
 ସାମ ଦ୍ଵିବର୍ହା ମହି ତିଗ୍ନୁତ୍ଵିଷ୍ଠିଃ ସହସ୍ରରେତା ବୃଷଭସ୍ତୁବିଷ୍ମାନ୍ ।
 ପଦଂ ନ ଗୋରପଗୁଲ୍ହଂ ବିବିଦ୍ଵାନଗ୍ନିର୍ମହ୍ୟଂ ପ୍ରେତୁ ବୋତନ୍ନନୀଷାମ୍ ।।୩।।
 ପ୍ର ତାଁ ଅଗ୍ନିର୍ବଭସତିଗ୍ନୁଜମ୍ବସ୍ତପିଷ୍ଠେନ ଶୋଚିଷା ଯଃ ସୁରାଧାଃ ।
 ପ୍ର ଯେ ମିନନ୍ତି ବରୁଣସ୍ୟ ଧାମ ପ୍ରିୟା ମିତ୍ରସ୍ୟ ଚେତତୋ ପୁରାଣି ।।୪।।
 ଅଭ୍ରାତରୋ ନ ଯୋଷଶୋ ବ୍ୟକ୍ତଃ ପତିରିପୋ ନ ଜନୟୋ ଦୁରେବାଃ ।
 ପାପାସଃ ସନ୍ତୋ ଅନୃତା ଅସତ୍ୟା ଇଦଂ ପଦମଜନତା ଗଭୀରମ୍ ।।୫।।
 ଇଦଂ ମେ ଅଗ୍ନେ କିୟତେ ପାବକାମିନତେ ଗୁରୁଂ ଭାରଂ ନ ମନ୍ନୁ ।
 ବୃହଜ୍ଵାଧ ଧୃଷତା ଗଭୀରଂ ଯଦ୍ଵଂ ପୃଷ୍ଠଂ ପ୍ରୟସା ସପ୍ତଧାତୁ ।।୬।।
 ତମିନ୍ନେବ ସମନା ସମାନମଭି କ୍ରତ୍ଵା ପୁନତୀ ଧୀତିରଶ୍ୟାଃ ।
 ସସସ୍ୟ ଚର୍ମନ୍ନଧି ତାରୁ ପୃଶ୍ନେରଗ୍ରେ ରୂପ ଆରୂପିତଂ ଜବାରୁ ।।୭।।
 ପ୍ରବାଚ୍ୟଂ ବଚସଃ କିଂ ମେ ଅସ୍ୟ ଗୁହା ହିତମୁପ ନିଶିଗୁଦନ୍ତି ।
 ଯଦୁସ୍ତ୍ରିୟାଶାମପ ବାରିବ ବ୍ରନ୍-ପାତି ପ୍ରିୟଂ ରୂପୋ ଅଗ୍ରଂ ପଦଂ ବେଃ ।।୮।।
 ଇଦମ୍ନ ତ୍ୟନ୍ନହି ମହାମନୀକଂ ଯଦୁସ୍ତ୍ରିୟା ସଚତ ପୂର୍ବ୍ୟଂ ଗୌଃ ।
 ଋତସ୍ୟ ପଦେ ଅଧି ଦୀଦ୍ୟାନଂ ଗୁହା ରଘୁଷ୍ୟଦ୍ରଘୁୟଦ୍ଵିବେଦ ।।୯।।
 ଅଧ ଦ୍ୟୁତାନଃ ପିତ୍ରୋଃ ସତାସାମନୁତ ଗୁହ୍ୟଂ ତାରୁ ପୃଶ୍ନେଃ ।
 ମାତୁଷ୍ଠଦେ ପରମେ ଅନ୍ତି ଷଦ୍-ଗୋର୍ବୁଷ୍ଠଃ ଶୋଚିଷଃ ପ୍ରୟତସ୍ୟ ଜିହ୍ଵା ।।୧୦।।

ଋତଂ ବୋଚେ ନମସା ପୃଷ୍ଠ୍ୟମାନସ୍ତବାଶସା ଜାତବେଦୋ ଯଦୀଦମ୍ ।
 ତୁମସ୍ୟ କ୍ଷୟସି ଯଦ୍ଧ ବିଶ୍ଵଂ ଦିବି ଯଦୁ ଦ୍ରବିଣଂ ଯଦ୍-ପୃଥିବ୍ୟାମ୍ ॥୧୧॥
 କିଂ ନୋ ଅସ୍ୟ ଦ୍ରବିଣଂ କଦ୍ଧ ରତ୍ନଂ ବି ନୋ ବୋଚୋ ଜାତବେଦଶ୍ଚିକିତ୍ତାନ୍ ।
 ଗୁହ୍ୟଧୁନଃ ପରମଂ ଯନ୍ନୋ ଅସ୍ୟ ରେକୁ ପଦଂ ନ ନିଦାନା ଅଗନ୍ଧ ॥୧୨॥
 କା ମୟାଦା ବୟୁନା କଦ୍ଧ ବାମମକ୍ତା ଗମେମ ରଘବୋ ନ ବାଜମ୍ ।
 କଦା ନୋ ଦେବୀରମୃତସ୍ୟ ପତ୍ନୀଃ ସୁରୋ ବର୍ଣ୍ଣେନ ତତନନ୍ଦୁଷାସଃ ॥୧୩॥
 ଅନିରେଶ ବଚସା ଫଲ୍-ଶ୍ରେନ ପ୍ରତୀତ୍ୟେନ କୃଧୁନାତୃପାସଃ ।
 ଅଧା ତେ ଅଗ୍ନେ କିମିହା ବଦନ୍ତ୍ୟନାୟୁଧାସ ଆସତା ସଚକ୍ରାମ୍ ॥୧୪॥
 ଅସ୍ୟ ଶ୍ରିୟେ ସମିଧାନସ୍ୟ ବୃଷ୍ଣୋ ବସୋରନୀକଂ ଦମ ଆ ରୁରୋଚ ।
 ରୁଶଦ୍ଵସାନଃ ସୁଦୃଶୀକରୂପଃ କ୍ଷିତିର୍ନ ରାୟା ପୁରୁବାରୋ ଅଦ୍ୟୌତ୍ ॥୧୫॥

(୪।୭) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷୁପ୍, ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

ଉର୍ଧ୍ଵଂ ଉ ଷୁ ଶୋ ଅଧୁରସ୍ୟ ହୋତରଗ୍ନେ ତିଷ୍ଠ ଦେବତାତା ଯଜୀୟାନ୍ ।
 ତ୍ଵଂ ହି ବିଶ୍ଵମଭ୍ୟସି ମନ୍ଥ ପ୍ର ବେଧସକ୍ଷିତିରସି ମନୀଷାମ୍ ॥୧॥
 ଅମୂରୋ ହୋତା ନ୍ୟସାଦି ବିଷ୍ଠଗ୍ନିର୍ମନ୍ତ୍ରୋ ବିଦଧେଷୁ ପ୍ରଚେତାଃ ।
 ଉର୍ଧ୍ଵଂ ଭାନୁଂ ସବିତେବାଶ୍ରେନ୍ନୈତେବ ଧୂମଂ ସ୍ତଭାୟଦୁପ ଦ୍ୟାମ୍ ॥୨॥
 ଯତା ସୁଜୁର୍ଣ୍ଣୀ ରାତିନୀ ଘୃତାଚୀ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣିଦେବତାତିମୁରାଣଃ ।
 ଉଦୁ ସ୍ଵରୁର୍ନବଜା ନାକ୍ରଃ ପଶ୍ଵୋ ଅନକ୍ତି ସୁଧିତଃ ସୁମେକଃ ॥୩॥
 ସ୍ତ୍ରୀର୍ଣ୍ଣେ ବର୍ହିଷି ସମିଧାନେ ଅଗ୍ନା ଉର୍ଧ୍ଵୋ ଅଧୁର୍ଯ୍ୟୁଜୁଷାଣୋ ଅସ୍ଥାତ୍ ।
 ପର୍ଯ୍ୟଗ୍ନିଃ ପଶୁପା ନ ହୋତା ତ୍ରିବିଷ୍ଣୋତି ପ୍ରଦିବ ଉରାଣଃ ॥୪॥
 ପରି ତ୍ଵନା ମିତଦୁରେତି ହୋତାଗ୍ନିର୍ମନ୍ତ୍ରୋ ମଧୁବଚା ଋତାବା ।
 ଦ୍ରବନ୍ତ୍ୟସ୍ୟ ବାଜିନୋ ନ ଶୋକା ଭୟନ୍ତେ ବିଶ୍ଵା ଭୁବନା ଯଦଭ୍ରାତ୍ ॥୫॥
 ଭଦ୍ରା ତେ ଅଗ୍ନେ ସ୍ଵନୀକ ସଂଦୃଶ୍-ଘୋରସ୍ୟ ସତୋ ବିଷୁଣସ୍ୟ ଚାରୁଃ ।
 ନ ଯତ୍ତେ ଶୋତିସ୍ତମସା ବରନ୍ତ ନ ଧୂସ୍ମାନସ୍ତନ୍ତ୍ରୀ ରେପ ଆ ଧୁଃ ॥୬॥

ନ ଯସ୍ୟ ସାତୁର୍ଜନିତୋରବାରି ନ ମାତରାପିତରା ନୁ ଚିଦିଷ୍ଟୌ ।
 ଅଧା ମିତ୍ରୋ ନ ସୁଧିତଃ ପାବକୋଃଶ୍ମିର୍ଦୀଦାୟମାନୁଷୀଷୁ ବିଷୁ ॥୭॥
 ଦ୍ଵିର୍ଯ୍ୟଂ ପଞ୍ଚ ଜୀଜନତ୍ତ୍ଵଂବସାନାଃ ସ୍ଵସାରୋ ଅଗ୍ନିଂ ମାନୁଷୀଷୁ ବିଷୁ ।
 ଉଷର୍ବୁଧମଥୟୋ ନ ଦତ୍ତଂ ଶୁକ୍ରଂ ସ୍ଵାସଂ ପରଶୁଂ ନ ତିଗ୍ମମ୍ ॥୮॥
 ତବ ତେଽ ଅଗ୍ନେ ହରିତୋ ଘୃତସ୍ନା ରୋହିତାସ ରତ୍ନଞ୍ଚିଃ ସ୍ଵଞ୍ଚିଃ ।
 ଅରୁଷାସୋ ବୃଷଣ ରତ୍ନମୁଷ୍ମା ଆ ଦେବତାତିମହତ୍ତ ଦସ୍ମାଃ ॥୯॥
 ଯେ ହ ତେଽ ତେ ସହମାନା ଅୟାସସ୍ତେଷାସୋ ଅଗ୍ନେ ଅର୍ଚୟିଷ୍ଠରନ୍ତି ।
 ଶ୍ୟେନାସୋ ନ ଦୁବସନାସୋ ଅର୍ଥଂ ତୁବିଷ୍ମଣସୋ ମାରୁତଂ ନ ଶର୍ଯଃ ॥୧୦॥
 ଅକାରି ବ୍ରହ୍ମ ସମିଧାନ ତୁଭ୍ୟଂ ଶଂସାତୁ୍ୟକ୍ଥଂ ଯଜତେ ବ୍ୟ ଧାଃ ।
 ହୋତାରମଗ୍ନିଂ ମନୁଷୋ ନି ଷେଦୁର୍ନମସ୍ୟାନ୍ତ ଉଶିଜଃ ଶଂସମାୟୋଃ ॥୧୧॥

(୪।୭) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ଜଗତୀ ୧, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ୨-୬, ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୭-୧୧,
 ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

ଅୟମିହ ପ୍ରଥମୋ ଧାୟି ଧାତୃଭିର୍ହୋତା ଯଜିଷ୍ଠୋ ଅଧିରେଷ୍ଠୀତ୍ୟଃ ।
 ଯମପ୍ନବାନୋ ଭୃଗବୋ ବିରୁରୁରୁର୍ବନେଷୁ ଚିତ୍ରଂ ବିଭୁଂ ବିଶେବିଶେ ॥୧॥
 ଅଗ୍ନେ କଦା ତ ଆନୁଷଗ୍ଭୁବଜ୍ଞେବସ୍ୟ ଚେତନମ୍ । ଅଧା ହି ତ୍ଵା ଜଗତ୍ତ୍ରିରେ ମର୍ତ୍ତାସୋ ବିଷ୍ଣୁତ୍ୟମ୍ ॥୨॥
 ଋତାବାନଂ ବିଚେତସଂ ପଶ୍ୟନ୍ତୋ ଦ୍ୟାମିବ ସ୍ଵଭିଃ । ବିଶ୍ଵେଷାମଧିରାଣାଂ ହସ୍ତର୍ତ୍ତାରଂ ଦମେଦମେ ॥୩॥
 ଆଶୁଂ ଦୂତଂ ବିବସ୍ଵତୋ ବିଶ୍ଵା ଯଶ୍ଵର୍ଷଣୀରଭି । ଆ ଜତୁଃ କେତୁମାୟବୋ ଭୃଗବାଣଂ ବିଶେବିଶେ ॥୪॥
 ତମୀଂ ହୋତାରମାନୁଷକ୍ତିକିତ୍ଵାଂସଂ ନି ଷେଦିରେ । ରଶ୍ମିଂ ପାବକଶୋଚିଷଂ ଯଜିଷ୍ଠଂ ସପ୍ତ ଧାମଭିଃ ॥୫॥
 ତଂ ଶଶ୍ଵତୀଷୁ ମାତୃଷୁ ବନ ଆ ବୀତମଶ୍ଵିତମ୍ । ଚିତ୍ରଂ ସନ୍ତଂ ଗୁହା ହିତଂ ସୁବେଦଂ କୃଚିଦର୍ଥନମ୍ ॥୬॥
 ସସସ୍ୟ ଯଦ୍ଵିୟୁତା ସସ୍ମିନ୍ନୁଧନ୍ୱତସ୍ୟ ଧାମନ୍ତ୍ରଣୟନ୍ତ ଦେବାଃ ।
 ମହ୍ନାଁ ଅଗ୍ନିର୍ନମସା ରାତହବ୍ୟୋ ବେରଧିରାୟ ସଦମିଦୃତାବା ॥୭॥
 ବେରଧିରସ୍ୟ ଦୂତ୍ୟାନି ବିଦ୍ଵାନୁଭେ ଅନ୍ତା ରୋଦସୀ ସଂଚିକିତ୍ଵାନ୍ ।
 ଦୂତ ଇୟସେ ପ୍ରଦିବ ଉରାଣୋ ବିଦୁଷ୍ଟରୋ ଦିବ ଆରୋଧନାନି ॥୮॥

କୃଷ୍ଣଂ ତ ଏମ ରୁଗତଃ ପୁରୋ ଭାଷ୍ଟରିଷ୍ଠର୍ବପୁଷାମିଦେକମ୍ ।
 ଯଦପ୍ରବୀତା ଦଧତେ ହ ଗର୍ଭଂ ସଦ୍ୟଶ୍ଚିହ୍ନାତୋ ଭବସୀଦୁ ଦୂତଃ ॥୯॥
 ସଦ୍ୟୋ ଜାତସ୍ୟ ଦଦୃଶାନମୋଜୋ ଯଦସ୍ୟ ବାତୋ ଅନୁବାତି ଶୋଚିଃ ।
 ବୃଣକ୍ତି ତିଗ୍ନାମତସେଷୁ ଜିହ୍ଵାଂ ସ୍ଥିରା ଚିଦନ୍ନା ଦୟତେ ବି ଜନ୍ମେଃ ॥୧୦॥
 ତୃଷ୍ଣ ଯଦନ୍ନା ତୃଷ୍ଣା ବବକ୍ଷ ତୃଷ୍ଣଂ ଦୂତଂ କୃଣୁତେ ଯଦ୍ଘୋ ଅଗ୍ନିଃ ।
 ବାତସ୍ୟ ମେଳିଂ ସତତେ ନିଜୁର୍ବନ୍ନାଶୁଂ ନ ବାଜୟତେ ହିନ୍ଦୋ ଅର୍ବା ॥୧୧॥

=====

(୪।୮) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ,

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

=====

ଦୂତଂ ବୋ ବିଶ୍ଵବେଦସଂ ହବ୍ୟବାହମମର୍ତ୍ତ୍ୟମ୍ ।	ୟଜିଷ୍ଠମୃଞ୍ଜସେ ଗିରା ॥୧॥
ସ ହି ବେଦା ବସୁଧିତିଂ ମହା ଆରୋଧନଂ ଦିବଃ ।	ସ ଦେବା ଏହ ବକ୍ଷତି ॥୨॥
ସ ବେଦ ଦେବ ଆନମଂ ଦେବା ଋତାୟତେ ଦମେ ।	ଦାତି ପ୍ରିୟାଣି ଚିଦ୍ଵସୁ ॥୩॥
ସ ହୋତା ସେଦୁ ଦୂତ୍ୟଂ ଚିକିତ୍ସା ଅନ୍ତରୀୟତେ ।	ବିଦ୍ଵା ଆରୋଧନଂ ଦିବଃ ॥୪॥
ତେ ସ୍ୟାମ ଯେ ଅଗ୍ନୟେ ଦଦାଶୁର୍ବ୍ୟଦାତିଭିଃ ।	ୟ ଇଂ ପୁଷ୍ୟନ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ରତେ ॥୫॥
ତେ ରାୟା ତେ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟେଃ ସସବାଂସୋ ବି ଶୃଣ୍ଢିରେ ।	ୟେ ଅଗ୍ନା ଦଧିରେ ଦୁବଃ ॥୬॥
ଅସ୍ତେ ରାୟୋ ଦିବେଦିବେ ସଂ ଚରନ୍ତୁ ପୁରୁଷୃହଃ ।	ଅସ୍ତେ ବାଜାସ ଇରତାମ୍ ॥୭॥
ସ ବିପ୍ରଶ୍ଵର୍ଷଣୀନାଂ ଶବସା ମାନୁଷାଶାମ୍ ।	ଅତି କ୍ଷିପ୍ରେବ ବିଧ୍ୟତି ॥୮॥

=====

(୪।୯) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ,

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

=====

ଅଗ୍ନେ ମୃଳ ମହା ଅସି ଯ ଇମା ଦେବୟଂ ଜନମ୍ ।	ଇନ୍ଦ୍ରେଥ ବର୍ହିରାସଦମ୍ ॥୧॥
ସ ମାନୁଷୀଷୁ ଦୂଳଭୋ ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରାବୀରମର୍ତ୍ତ୍ୟଃ ।	ଦୂତୋ ବିଶ୍ଵେଷାଂ ଭୁବତ୍ ॥୨॥
ସ ସଦ୍ଘ ପରି ଶୀୟତେ ହୋତା ମନ୍ତ୍ରୋ ଦିବିଷ୍ଠିଷୁ ।	ଭତ ପୋତା ନି ଶୀଦତି ॥୩॥
ଭତ ଗ୍ନା ଅଗ୍ନିରଧୁର ଭତୋ ଗୃହପତିର୍ଦମେ ।	ଭତ ବ୍ରହ୍ମା ନି ଶୀଦତି ॥୪॥

ବେଷି ହ୍ୟଧୁରୀୟତାମୁପବକ୍ତା ଜନାନାମ୍ ।
 ବେଷୀଦ୍ବସ୍ୟ ଦୂତ୍ୟଂ ଯସ୍ୟ ଭୁଜୋଷୋ ଅଧୁରମ୍ ।
 ଅସ୍ଥାକଂ ଜୋଷ୍ୟଧୁରମସ୍ଥାକଂ ଯୁଜ୍ଞମଜ୍ଞିରଃ ।
 ପରି ତେ ଦୁଳଭୋ ରଥୋଽସ୍ତ୍ରା ଅଶ୍ନୋତୁ ବିଶ୍ବତଃ ।

ହବ୍ୟା ଚ ମାନୁଷାଶାମ୍ ॥୫॥
 ହବ୍ୟଂ ମର୍ତ୍ତସ୍ୟ ବୋଲ୍ହବେ ॥୬॥
 ଅସ୍ଥାକଂ ଶୃଣୁଧୀ ହବମ୍ ॥୭॥
 ଯେନ ରକ୍ଷସି ଦାଶୁଷଃ ॥୮॥

(୪।୧୦) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ପଦପଞ୍ଚିଃ ୧-୩, ପଦପଞ୍ଚିଃ ଉଷ୍ଟିକ୍ ୫, ୬-୭,
 ମହାପଦପଞ୍ଚିଃ ୫, ଉଷ୍ଟିକ୍ ୮, ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

ଅଗ୍ନେ ତମଦ୍ୟାଶ୍ଵଂ ନ ସ୍ରୋମୈଃ କ୍ରତୁଂ ନ ଭଦ୍ରଂ ହୃଦିଂସ୍ତଶମ୍ । ଋଧ୍ୟାମା ତ ଓହ୍ନିଃ ॥୧॥
 ଅଧା ହ୍ୟଗ୍ନେ କ୍ରତୋର୍ଭଦ୍ରସ୍ୟ ଦକ୍ଷସ୍ୟ ସାଧୋଃ । ରଥୀରୂତସ୍ୟ ବୃହତୋ ବଭୂଧ ॥୨॥
 ଏଭିର୍ନୋ ଅକ୍ୱେର୍ଭବା ନୋ ଅର୍ବାତ୍ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ୟୋତିଃ । ଅଗ୍ନେ ବିଶ୍ଵେତିଃ ସୁମନା ଅନୀକୈଃ ॥୩॥
 ଆଭିଷ୍ଠେ ଅଦ୍ୟ ଗୀର୍ଭିର୍ଗୁଣକ୍ତୋଽଗ୍ନେ ଦାଶେମ । ପ୍ର ତେ ଦିବୋ ନ ସ୍ତନୟନ୍ତି ଶୁଷ୍ମାଃ ॥୪॥
 ତବ ସ୍ଵାଦିଷ୍ଠାଗ୍ନେ ସଂହୃଷ୍ଟିରିଦା ଚିଦହ୍ନ ଇଦା ଚିଦକ୍ତୋଃ । ଶ୍ରିୟେ ରୁକ୍ମୋ ନ ରୋଚତ ଉପାକେ ॥୫॥
 ଘୃତଂ ନ ପୂତଂ ତନୁରରେପାଃ ଶୁଚି ହିରଣ୍ୟମ୍ । ତଞ୍ଜେ ରୁକ୍ମୋ ନ ରୋଚତ ସ୍ଵଧାବଃ ॥୬॥
 କୃତଂ ଚିଦ୍ଧି ସ୍ଥା ସନେମି ଦ୍ଵେଷୋଽଗ୍ନ ଇନୋଷି ମର୍ତ୍ତାତ୍ । ଇତ୍-ଆ ଯଜମାନାଦୃତାବଃ ॥୭॥
 ଶିବା ନଃ ସଖ୍ୟା ସନ୍ତୁ ଭ୍ରାତ୍ରାଗ୍ନେ ଦେବେଷୁ ଯୁଷ୍ମେ । ସା ନୋ ନାଭିଃ ସଦନେ ସସ୍ମିନ୍ନୁଧନ୍ ॥୮॥

(୪।୧୧) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

ଭଦ୍ରଂ ତେ ଅଗ୍ନେ ସହସିନ୍ନନୀକମୁପାକ ଆ ରୋଚତେ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ।
 ରୁଶଦ୍-ଦୃଶେ ଦଦୃଶେ ନକ୍ତୟା ଚିଦରୁକ୍ଷିତଂ ଦୃଶ ଆ ରୂପେ ଅନ୍ନମ୍ ॥୧॥
 ବି ଷାହ୍ୟଗ୍ନେ ଗୃଣତେ ମନୀଷାଂ ଖଂ ବେପସା ତୁବିଜାତ ସ୍ତ୍ରବାନଃ ।
 ବିଶ୍ଵେତିର୍ଯ୍ୟଦ୍ବାବନଃ ଶୁକ୍ର ଦେବୈସ୍ତନ୍ନୋ ରାସ୍ତ୍ଵ ସୁମହୋ ଭୂରି ମନ୍ତୁ ॥୨॥

ତ୍ୱଦଗ୍ନେ କାବ୍ୟା ତ୍ୱନ୍ନନୀଷାସ୍ତୁଦୁକ୍ତା ଜାୟନ୍ତେ ରାଧ୍ୟାନି ।
 ତ୍ୱଦେତି ଦ୍ରବିଣଂ ବୀରପେଶା ଇତ୍-ଆଧିୟେ ଦାଶୁଷେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାୟ ॥୩॥
 ତ୍ୱଦ୍ୱାଜୀ ବାଜଂଭରୋ ବିହାୟା ଅଭିଷ୍ଟିକୃଢ୍ଵାୟତେ ସତ୍ୟଶୁଷ୍ଣଃ ।
 ତ୍ୱଦ୍ରୟିର୍ଦେବଜୁତୋ ମୟୋଭୁସ୍ତଦାଶୁର୍ଜୁଜ୍ଵା ଅଗ୍ନେ ଅର୍ବା ॥୪॥
 ତ୍ୱାମଗ୍ନେ ପ୍ରଥମଂ ଦେବୟନ୍ତୋ ଦେବଂ ମର୍ତ୍ତା ଅମୃତ ମସ୍ତଜିହ୍ୱମ୍ ।
 ଦୈଷୋୟୁତମା ବିବାସନ୍ତି ଧୀଭିର୍ଦମୁନସଂ ଗୃହପତିମମୂରମ୍ ॥୫॥
 ଆରେ ଅସ୍ତଦମତିମାରେ ଅଂହ ଆରେ ବିଶ୍ୱାଂ ଦୁର୍ମତିଂ ଯନ୍ନିପାସି ।
 ଦୋଷା ଶିବଃ ସହସଃ ସୁନୋ ଅଗ୍ନେ ଯଂ ଦେବ ଆ ଚିହ୍ନତସେ ସ୍ୱସ୍ତି ॥୬॥

(୪।୧୨) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷୁପ୍, ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ

ଯସ୍ତ୍ୱାମଗ୍ନ ଇନଧତେ ଯତସ୍ତୁକ୍ତିସ୍ତେ ଅନ୍ନଂ କୃଣବସ୍ତୁମ୍ନହନ୍ ।
 ସ ସୁ ଦ୍ୟୁମ୍ନୈରଭ୍ୟସ୍ତୁ ପ୍ରସକ୍ଷତବ କ୍ରତ୍ୱା ଜାତବେଦଶ୍ଚିକିତ୍ୱାନ୍ ॥୧॥
 ଇଧ୍ମଂ ଯସ୍ତେ ଜଭରଛଗ୍ରମାଣୋ ମହୋ ଅଗ୍ନେ ଅନୀକମା ସପର୍ଯନ୍ ।
 ସ ଇଧାନଃ ପ୍ରତି ଦୋଷାମୁଷାସଂ ପୁଷ୍ୟନ୍ତୟଂ ସଚତେ ଘ୍ନନ୍ନମିତ୍ରାନ୍ ॥୨॥
 ଅଗ୍ନିରୀଶେ ବୃହତଃ କ୍ଷତ୍ରିୟସ୍ୟାଗ୍ନିର୍ବାଜସ୍ୟ ପରମସ୍ୟ ରାୟଃ ।
 ଦଧାତି ରତ୍ନଂ ବିଧତେ ଯବିଷ୍ଠୋ ବ୍ୟାନୁଷତ୍ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାୟ ସୁଧାବାନ୍ ॥୩॥
 ଯଜିଜି ତେ ପୁରୁଷତ୍ରା ଯବିଷ୍ଠାଚିତ୍ତିଭିଷ୍ଟକୃମା କଳିଦାଗଃ ।
 କୃଧୀ ଷ୍ପସ୍ଥା ଅଦିତେରନାଗାନ୍ତ୍ୟେନାଂସି ଶିଶ୍ରଥୋ ବିଷ୍ଣୁଗଗ୍ନେ ॥୪॥
 ମହଶ୍ଚିଦଗ୍ନ ଏନସୋ ଅଭୀକ ଉର୍ବାଘେବାନାମୁତ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାନାମ୍ ।
 ମା ତେ ସଖାୟଃ ସଦମିଦ୍ରିଷାମ ଯଜ୍ଞା ତୋକାୟ ତନୟାୟ ଶଂ ଯୋଃ ॥୫॥
 ଯଥା ହ ତ୍ୟଦ୍ୱସବୋ ଗୌର୍ଯଂ ଚିତ୍-ପଦି ଷିତାମମୁଞ୍ଚିତା ଯଜତ୍ରାଃ ।
 ଏବୋ ଷ୍ପସ୍ଥମୁଞ୍ଚିତା ବ୍ୟଂହଃ ପ୍ର ତାୟଗ୍ନେ ପ୍ରତରଂ ନ ଆୟୁଃ ॥୬॥

=====

(୪।୧୩) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍,

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ (ଲିଙ୍ଗୋକ୍ତଦେବତାଃ ଇତି ଏକେ)

=====

ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ନିରୁଷସାମଗ୍ରମଖ୍ୟଦ୍ବିଭାତୀନାଂ ସୁମନା ରତ୍ନଧେୟମ୍ ।
ୟାତମଗ୍ନିନା ସୁକୃତୋ ଦୁରୋଶମୁସ୍ତୁୟୋ ଜ୍ୟୋତିଷା ଦେବ ଏତି ॥୧॥
ଉର୍ଧ୍ବଂ ଭାନୁଂ ସବିତା ଦେବୋ ଅଶ୍ରେଦ୍-ଦ୍ରଘଂ ଦବିଧୃଦ୍-ଗବିଷୋ ନ ସତ୍ତ୍ୱା ।
ଅନୁ ବ୍ରତଂ ବରୁଣୋ ଯନ୍ତି ମିତ୍ରୋ ଯସ୍ତୁର୍ଯଂ ଦିବ୍ୟାରୋହୟନ୍ତି ॥୨॥
ୟଂ ସୀମକୃଶ୍ଣକ୍ରମସେ ବିପୃତେ ପୁରଷେମା ଅନବସ୍ୟନ୍ତୋ ଅର୍ଥମ୍ ।
ତଂ ସୂର୍ଯଂ ହରିତଃ ସପ୍ତ ଯଦ୍ୱୀଃ ସ୍ୱଶଂ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଜଗତୋ ବହନ୍ତି ॥୩॥
ବହିଷ୍ଠେଭିର୍ବିହରନ୍ୟାସି ତନ୍ତ୍ରମବବ୍ୟୟନ୍ନସିତଂ ଦେବ ବସ୍ତୁ ।
ଦବିଧୃତୋ ରଶ୍ମୟଃ ସୂର୍ଯସ୍ୟ ଚର୍ମେବାବାଧୁସ୍ତମୋ ଅପ୍ତୁକ୍ତଃ ॥୪॥
ଅନାୟତୋ ଅନିବଞ୍ଚଃ କଥାୟଂ ନ୍ୟତ୍ତୁଂଭାନୋଽବ ପଦ୍ୟତେ ନ ।
କୟା ଯାତି ସ୍ୱଧୟା କୋ ଦଦର୍ଶ ଦିବଃ ସ୍ୱୟଃ ସମୃତଃ ପାତି ନାକମ୍ ॥୫॥

=====

(୪।୧୪) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍,

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ ମାନ୍ଦବର୍ଣ୍ଣିକଂ ବା

=====

ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ନିରୁଷସୋ ଜାତବେଦା ଅଖ୍ୟଦେବୋ ରୋଚମାନା ମହୋଭିଃ ।
ଆ ନାସତ୍ୟୋରୁଗାୟା ରଥେନେମଂ ଯଜ୍ଞମୁପ ନୋ ଯାତମକ୍ତ ॥୧॥
ଉର୍ଧ୍ବଂ କେତୁଂ ସବିତା ଦେବୋ ଅଶ୍ରେଜ୍ୟୋତିର୍ବିଶ୍ୱସ୍ତୈ ଭୁବନାୟ କୃଶ୍ଣନ୍ ।
ଆପ୍ରା ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅନ୍ତରିକ୍ଷଂ ବି ସୂର୍ଯୋ ରଶ୍ମିଭିଶ୍ଳେକିତାନଃ ॥୨॥
ଆବହନ୍ତ୍ୟରୁଶୀର୍ଜ୍ୟୋତିଷାଗାନ୍ନହୀ ଚିତ୍ରା ରଶ୍ମିଭିଶ୍ଳେକିତାନା ।
ପ୍ରବୋଧୟନ୍ତୀ ସୁବିତାୟା ଦେବ୍ୟୁଷା ଇୟତେ ସୁୟୁଜା ରଥେନ ॥୩॥
ଆ ବାଂ ବହିଷ୍ଠା ଇହ ତେ ବହନ୍ତୁ ରଥା ଅଶ୍ୱାସ ଉଷସୋ ବ୍ୟୁଷ୍ଣୌ ।
ଇମେ ହି ବାଂ ମଧୁପେୟାୟା ସୋମା ଅସ୍ମିନ୍ନ୍ୟଜ୍ଞେ ବୃଷଣା ମାଦୟେଥାମ୍ ॥୪॥

ଅନାୟତୋ ଅନିବନ୍ଧଃ କଥାୟଂ ନ୍ୟତ୍ତୁତ୍ତାନୋଽବ ପଦ୍ୟତେ ନ ।
କୟା ଯାତି ସ୍ବଧୟା କୋ ଦଦର୍ଶ ଦିବଃ ସ୍ବମ୍ଭଃ ସମୃତଃ ପାତି ନାକମ୍ ॥୫॥

(୪।୧୫) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ,

ଦେବତା - ଅଗ୍ନିଃ ୧-୭, ସୋମକଃ ସାହଦେବ୍ୟଃ ୭-୮, ଅଶ୍ବିନୌ ୯-୧୦

ଅଗ୍ନିହୌତା ନୋ ଅଧ୍ବରେ ବାଜୀ ସନ୍ପରି ଶୀୟତେ ।	ଦେବୋ ଦେବେଷୁ ଯଜ୍ଞିୟଃ ॥୧॥
ପରି ତ୍ରିବିଷ୍ଟ୍ୟଧ୍ବରଂ ଯାତ୍ୟଗ୍ନୀ ରଥୀରିବ ।	ଆ ଦେବେଷୁ ପ୍ରୟୋ ଦଧତ୍ ॥୨॥
ପରି ବାଜପତିଃ କବିରଗ୍ନିର୍ହବ୍ୟାନ୍ୟକ୍ରମାତ୍ ।	ଦଧତ୍ରନ୍ନାନି ଦାଶୁଷେ ॥୩॥
ଅୟଂ ଯଃ ସୃଞ୍ଜୟେ ପୁରୋ ଦୈବବାତେ ସମିଧ୍ୟତେ ।	ଦ୍ୟୁମାଁ ଅମିତ୍ରଦମ୍ଭନଃ ॥୪॥
ଅସ୍ୟ ଘା ବୀର ଈବତୋଽଗ୍ନୋରୀଶୀତ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଃ ।	ତିଗ୍ମଜମ୍ଭସ୍ୟ ମୀଲ୍ଦୁଷଃ ॥୫॥
ତମର୍ବତ୍ରଂ ନ ସାନସିମରୁଷଂ ନ ଦିବଃ ଶିଶୁମ୍ ।	ମର୍ମଜ୍ୟନ୍ତେ ଦିବେଦିବେ ॥୬॥
ବୋଧଦ୍ୟନ୍ତା ହରିଭ୍ୟାଂ କୁମାରଃ ସାହଦେବ୍ୟଃ ।	ଅଛା ନ ହୂତ ଉଦରମ୍ ॥୭॥
ଉତ ତ୍ୟା ଯଜତା ହରୀ କୁମାରାସ୍ରାହଦେବ୍ୟାତ୍ ।	ପ୍ରୟତା ସଦ୍ୟ ଆ ଦଦେ ॥୮॥
ଏଷ ବାଂ ଦେବାବଶ୍ବିନା କୁମାରଃ ସାହଦେବ୍ୟଃ ।	ଦୀର୍ଘାୟୁରସ୍ତୁ ସୋମକଃ ॥୯॥
ତଂ ଯୁବଂ ଦେବାବଶ୍ବିନା କୁମାରଂ ସାହଦେବ୍ୟମ୍ ।	ଦୀର୍ଘାୟୁଷଂ କୃଣୋତନ ॥୧୦॥

(୪।୧୬) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ଆ ସତ୍ୟୋ ଯାତୁ ମଘବାଁ ଋଜୀଷୀ ଦ୍ରବନ୍ତସ୍ୟ ହରୟ ଉପ ନଃ ।
ତସ୍ମା ଇଦକ୍ଷଃ ସୁଷୁମା ସୁଦକ୍ଷମିହାଭିପିତୃଂ କରତେ ଗୃଣାନଃ ॥୧॥
ଅବ ସ୍ୟ ଶୂରାଧ୍ବନୋ ନାକ୍ତେଽସ୍ଥିନ୍ନୋ ଅଦ୍ୟ ସବନେ ମନ୍ଦଧୈ୍ୟ ।
ଶଂସାତୁ୍ୟକ୍ଥମୁଶନେବ ବେଧାଶ୍ବିକିତୁଷେ ଅସୁର୍ଯ୍ୟାୟ ମନୁ ॥୨॥

କବିର୍ନ ନିଶ୍ୟଂ ବିଦଥାନି ସାଧନୁଷା ଯୁସ୍ତେକଂ ବିପିପାନୋ ଅର୍ଚାତ୍ ।
 ଦିବ ଇତ୍-ଥା ଜୀଜନସ୍ତସ୍ତ କାରୁନହ୍ନା ଚିତ୍ତକୁର୍ବୟୁନା ଗୁଣନ୍ତଃ ॥୩॥
 ସ୍ୱର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱେଦି ସୁଦୃଶୀକମକୈର୍ମହି ଜ୍ୟୋତୀ ରୁରୁରୁର୍ଯ୍ୟଜ୍ଞ ବସ୍ତୋଃ ।
 ଅନ୍ଧା ତମାଂସି ଦୁଧିତା ବିଚକ୍ଷେ ନୃତ୍ୟଶ୍ଚକାର ନୃତମୋ ଅଭିଷ୍ଟୋ ॥୪॥
 ବବକ୍ଷ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଅମିତମୃଜୀଷୁଂଭେ ଆ ପପ୍ରୌ ରୋଦସୀ ମହିତ୍ୱା ।
 ଅତଶ୍ଚିଦସ୍ୟ ମହିମା ବି ରେତ୍ୟଭି ଯୋ ବିଶ୍ୱା ଭୁବନା ବଭୁବ ॥୫॥
 ବିଶ୍ୱାନି ଶକ୍ରୋ ନୟାଶି ବିଦ୍ୱାନପୋ ରିରେଚ ସଖିଭିର୍ନିକାମୈଃ ।
 ଅଶ୍ୱାନଂ ଚିଦ୍ୟେ ବିଭିଦୁର୍ବଚୋଭିର୍ବ୍ରଜଂ ଗୋମନ୍ତମୁଶିଜୋ ବି ବବୁଃ ॥୬॥
 ଅପୋ ବୃତ୍ରଂ ବବ୍ରିବାଂସଂ ପରାହନ୍-ପ୍ରାବତ୍ତେ ବଜ୍ରଂ ପୃଥିବୀ ସଚେତାଃ ।
 ପ୍ରାର୍ଣ୍ଣାଂସି ସମୁଦ୍ରିୟାଣ୍ୟୋନୋଃ ପତିର୍ଭବଜ୍ଞିବସା ଶୂର ଧୃଷ୍ଣୋ ॥୭॥
 ଅପୋ ଯଦଦ୍ରିଂ ପୁରୁହୂତ ଦର୍ଦରାବିର୍ଭୁବସ୍ରରମା ପୂର୍ବ୍ୟଂ ତେ ।
 ସ ନୋ ନେତା ବାଜମା ଦର୍ଷି ଭୂରିଂ ଗୋତ୍ରା ରୁଜନ୍ନଞ୍ଜିରୋଭିର୍ଗୁଣାନଃ ॥୮॥
 ଅଛା କବିଂ ନୃମଣୋ ଗା ଅଭିଷ୍ଟୋ ସ୍ୱର୍ଷାତା ମଘବନ୍ନାଧମାନମ୍ ।
 ଉତିଭିସ୍ତମିଷଣୋ ଦ୍ୟୁମ୍ନହୂତୌ ନି ମାୟାବାନବ୍ରହ୍ମା ଦସ୍ୟୁରର୍ତ୍ତ ॥୯॥
 ଆ ଦସ୍ୟୁୟା ମନସା ଯାହ୍ୟସ୍ତଂ ଭୁବତ୍ତେ କୁସ୍ରଃ ସଖ୍ୟେ ନିକାମଃ ।
 ସ୍ୱେ ଯୋନୌ ନି ଷଦତଂ ସରୁପା ବି ବାଂ ଚିକିସ୍ତଦୃତଚିତ୍ତ ନାରୀ ॥୧୦॥
 ଯାସି କୁସ୍ତେନ ସରଥମବସ୍ୟାସ୍ତୋଦୋ ବାତସ୍ୟ ହୟୋରୀଶାନଃ ।
 ଋଜ୍ରା ବାଜଂ ନ ଗଧ୍ୟଂ ଯୁୟୁଷନ୍-କବିର୍ଯଦହନ୍-ପାର୍ଯ୍ୟାୟ ଭୂଷାତ୍ ॥୧୧॥
 କୁସ୍ରାୟ ଶୁଷ୍ଟମଶୁଷଂ ନି ବର୍ହୀଃ ପ୍ରପିତ୍ୱେ ଅହ୍ନଃ କୁୟବଂ ସହସ୍ରା ।
 ସଦ୍ୟୋ ଦସ୍ୟୁନ୍-ପ୍ର ମୃଶ କୁସ୍ତ୍ୟେନ ପ୍ର ସୁରଶ୍ଚକ୍ରଂ ବୃହତାଦଭୀକେ ॥୧୨॥
 ତ୍ୱଂ ପିପ୍ରୁଂ ମୃଗୟଂ ଶୁଶୁବାଂସମୃଜିଶ୍ୱନେ ବୈଦଧିନାୟ ରକ୍ଷୀଃ ।
 ପଞ୍ଚାଶତ୍-କୃଷ୍ଣା ନି ବପଃ ସହସ୍ରାତ୍-କଂ ନ ପୁରୋ ଜରିମା ବି ଦର୍ଦଃ ॥୧୩॥
 ସୁର ଉପାକେ ତନ୍ମଂ ଦଧାନୋ ବି ଯୁତ୍ତେ ଚେତ୍ୟମୃତସ୍ୟ ବର୍ପଃ ।
 ମୃଗୋ ନ ହସ୍ତୀ ତବିଷୀମୁଷାଶଃ ସିଂହୋ ନ ଭୀମ ଆୟୁଧାନି ବିଭ୍ରତ୍ ॥୧୪॥
 ଇନ୍ଦ୍ରଂ କାମା ବସୁୟନ୍ତୋ ଅଗ୍ନିହୃସ୍ୱର୍ମୀଲ୍-ହେ ନ ସବନେ ଚକାନାଃ ।
 ଶ୍ରବସ୍ୟବଃ ଶଶମାନାସ ଉକ୍-ଧୈରୋକୋ ନ ରଶ୍ମା ସୁଦୃଶୀବ ପୁଷ୍ଟିଃ ॥୧୫॥

ତମିଦ୍ୱ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ସୁହବଂ ଦୁବେମ ଯସ୍ତା ଚକାର ନୟା ପୁରୁଣି ।
 ଯୋ ମାବତେ ଜରିତ୍ରେ ଗଧ୍ୟଂ ଚିନ୍ତୁଷୁ ବାଜଂ ଭରତି ସ୍ୱାର୍ହରାଧାଃ ॥୧୭॥
 ତିଗ୍ନା ଯଦନ୍ତରଶନିଃ ପତାତି କସ୍ତିକ୍ତିକ୍ତୁର ମୁହୁକେ ଜନାନାମ୍ ।
 ଘୋରା ଯଦୟଂ ସମୃତିର୍ଭବାତ୍ୟଧ ସ୍ଥା ନସ୍ତନ୍ନୋ ବୋଧି ଗୋପାଃ ॥୧୮॥
 ଭୁବୋଽବିତା ବାମଦେବସ୍ୟ ଧୀନାଂ ଭୁବଃ ସଖାବୃକୋ ବାଜସାତୌ ।
 ଦ୍ୱାମନ୍ତୁ ପ୍ରମତିମା ଜଗନ୍ନୋରୁଶଂସୋ ଜରିତ୍ରେ ବିଶ୍ୱଧ ସ୍ୟାଃ ॥୧୯॥
 ଏତିର୍ନୃଭିରିନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱାୟୁଭିଷ୍ଟା ମଘବଦ୍-ଭିର୍ମଘବନ୍ଦିଶ୍ୱ ଆଜୌ ।
 ଦ୍ୟାବୋ ନ ଦ୍ୟୁମ୍ନୈରଭି ସନ୍ତୋ ଅୟଃ କ୍ଷପୋ ମଦେମ ଶରଦଶ୍ଚ ପୂର୍ବାଃ ॥୨୦॥
 ଏବେଦିନ୍ଦ୍ରାୟ ବୃଷଭାୟ ବୃଷ୍ଟେ ବ୍ରହ୍ମାକର୍ମ ଭୃଗବୋ ନ ରଥମ୍ ।
 ନୁ ଚିଦ୍ୟଥା ନଃ ସଖ୍ୟା ବିୟୋଷଦସନ୍ନ ଉଗ୍ରୋଽବିତା ତନୁପାଃ ॥୨୧॥
 ନୁ ଷ୍ଟୁତ ଇନ୍ଦ୍ର ନୁ ଗୃଣାନ ଇଷଂ ଜରିତ୍ରେ ନଦ୍ୟୋ ନ ପୀପେଃ ।
 ଅକାରି ତେ ହରିବୋ ବ୍ରହ୍ମ ନବ୍ୟଂ ପିୟା ସ୍ୟାମ ରଥ୍ୟଃ ସଦାସାଃ ॥୨୨॥

(୪।୧୭) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ ୧-୧୪, ୧୭-୨୧, ଏକପଦା ବିରାଟ୍ ୧୫,
 ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ଦ୍ୱଂ ମହାଁ ଇନ୍ଦ୍ର ତୁଭ୍ୟଂ ହ କ୍ଷା ଅନୁ କ୍ଷତ୍ରଂ ମଂହନା ମନ୍ୟତ ଦେୱୀଃ ।
 ଦ୍ୱଂ ବୃତ୍ରଂ ଶବସା ଜଘନ୍ନାହ୍ନସ୍ତୃଜଃ ସିନ୍ଧୂରହିନା ଜଗ୍ରସାନାନ୍ ॥୧॥
 ତବ ତ୍ୱିଷୋ ଜନିମନ୍ତେଜତ ଦେୱୀ ରେଜଦ୍-ଭୂମିର୍ଭୟସା ସ୍ୱସ୍ୟ ମନ୍ୟୋଃ ।
 ଋଘାୟନ୍ତ ସୁଭୁଃ ପର୍ବତାସ ଆର୍ଦ୍ଧନ୍ଦାନି ସରୟନ୍ତ ଆପଃ ॥୨॥
 ଭିନଦ୍-ଗିରିଂ ଶବସା ବଜ୍ରମିଷ୍ଟନ୍ନାବିଷ୍ଟଶ୍ୱାନଃ ସହସାନ ଓଜଃ ।
 ବଧୀଦ୍ୱତ୍ରଂ ବଜ୍ରେଣ ମନ୍ଦସାନଃ ସରନ୍ନାପୋ ଜବସା ହତବୃଷ୍ଟୀଃ ॥୩॥
 ସୁବୀରସ୍ତେ ଜନିତା ମନ୍ୟତ ଦେୱୀରିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ କର୍ତ୍ତା ସ୍ୱପସ୍ତମୋ ଭୂତ୍ ।
 ଯ ଇଂ ଜଜାନ ସ୍ୱୟଂ ସୁବଜ୍ରମନପରୁ୍ୟତଂ ସଦସୋ ନ ଭୂମ ॥୪॥

ଯ ଏକ ଇଚ୍ଛାବନ୍ଧୁତି ପ୍ର ଭୂମା ରାଜା କୃଷ୍ଣୀନାଂ ପୁରୁଷୂତ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ।
 ସତ୍ୟମେନମନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱେ ମଦନ୍ତି ରାତିଂ ଦେବସ୍ୟ ଗୁଣତୋ ମଘୋନଃ ॥୫॥
 ସତ୍ରା ସୋମା ଅଭବନ୍ନସ୍ୟ ବିଶ୍ୱେ ସତ୍ରା ମଦାସୋ ବୃହତୋ ମଦିଷ୍ଠାଃ ।
 ସତ୍ରାଭବୋ ବସୁପତିର୍ବସୁନାଂ ଦତ୍ତେ ବିଶ୍ୱା ଅଧିଥା ଇନ୍ଦ୍ର କୃଷ୍ଣୀଃ ॥୬॥
 ତ୍ୱମଧ ପ୍ରଥମଂ ଜାୟମାନୋଃମେ ବିଶ୍ୱା ଅଧିଥା ଇନ୍ଦ୍ର କୃଷ୍ଣୀଃ ।
 ତ୍ୱଂ ପ୍ରତି ପ୍ରବତ ଆଶୟାନମହିଂ ବଜ୍ରେଣ ମଘବନ୍ଧୁ ବୃଷ୍ଣଃ ॥୭॥
 ସତ୍ରାହଣଂ ଦାଧୃଷିଂ ତୁମ୍ଭମିନ୍ଦ୍ରଂ ମହାମପାରଂ ବୃଷତଂ ସୁବଜ୍ରମ୍ ।
 ହନ୍ତା ଯୋ ବୃତ୍ରଂ ସନିତୋତ ବାଜଂ ଦାତା ମଘାନି ମଘବା ସୁରାଧାଃ ॥୮॥
 ଅୟଂ ବୃତଶ୍ଚାତୟତେ ସମୀଚୀର୍ଯ୍ୟ ଆଜିଷୁ ମଘବା ଶୃଣୁ ଏକଃ ।
 ଅୟଂ ବାଜଂ ଭରତି ଯଂ ସନୋତ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରିୟାସଃ ସଖ୍ୟେ ସ୍ୟାମ ॥୯॥
 ଅୟଂ ଶୃଣ୍ଢେ ଅଧ ଜୟନ୍ତୁତ ଘ୍ନନ୍ତୟନ୍ତୁତ ପ୍ର କୃଣୁତେ ଯୁଧା ଗାଃ ।
 ଯଦା ସତ୍ୟଂ କୃଣୁତେ ମନ୍ୟୁମିନ୍ଦ୍ରୋ ବିଶ୍ୱଂ ଦୃଲ୍ହଂ ଭୟତ ଏଜଦସ୍ମାତ୍ ॥୧୦॥
 ସମିନ୍ଦ୍ରୋ ଗା ଅଜୟନ୍ତଂ ହିରଣ୍ୟା ସମଶ୍ଵିୟା ମଘବା ଯୋ ହ ପୂର୍ବୀଃ ।
 ଏଭିର୍ନୃଭିର୍ନୃତମୋ ଅସ୍ୟ ଶାକୈ ରାୟୋ ବିଭକ୍ତା ସଂଭରଶ୍ଚ ବସୁଃ ॥୧୧॥
 କିୟସ୍ତ୍ୱିଦିନ୍ଦ୍ରୋ ଅଧ୍ୟୋତି ମାତୁଃ କିୟତ୍-ପିତୁର୍ଜନିତୁୟୋ ଜଜାନ ।
 ଯୋ ଅସ୍ୟ ଶୁଷ୍ଣଂ ମୁଦୁକୈରିୟର୍ତ ବାତୋ ନ ଜୁତଃ ସ୍ତନୟଦ୍-ଭିରତ୍ରେଃ ॥୧୨॥
 କ୍ଷିୟନ୍ତଂ ତ୍ୱମକ୍ଷିୟନ୍ତଂ କୃଣୋତୀୟର୍ତ ରେଶୁଂ ମଘବା ସମୋହମ୍ ।
 ବିଭଞ୍ଜନ୍ତୁରଗନିମାଁ ଇବ ଦ୍ୟୌରୁତ ସ୍ତୋତାରଂ ମଘବା ବସୌ ଧାତ୍ ॥୧୩॥
 ଅୟଂ ଚକ୍ରମିଷଶସ୍ତ୍ରୟସ୍ୟ ନ୍ୟେତଶଂ ରୀରମସ୍ତସ୍ତମାଶମ୍ ।
 ଆ କୃଷ୍ଣ ଇଂ ଭୁଦୁରାଶୋ ଜିଘର୍ତ୍ତ ତ୍ୱତୋ ବୁଧ୍ନେ ରଜସୋ ଅସ୍ୟ ଯୋନୌ ॥୧୪॥
 ଅସିକ୍ନୁ୍ୟାଂ ଯଜମାନୋ ନ ହୋତା ॥୧୫॥
 ଗବ୍ୟନ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ସଖ୍ୟାୟ ବିପ୍ରା ଅଶ୍ୱାୟନ୍ତୋ ବୃଷଣଂ ବାଜୟନ୍ତଃ ।
 ଜନୀୟନ୍ତୋ ଜନିଦାମକ୍ଷିତୋତିମା ତ୍ୟାବୟାମୋଃବତେ ନ କୋଶମ୍ ॥୧୬॥
 ତ୍ରାତା ନୋ ବୋଧି ଦଦୃଶାନ ଆପିରଭିଷ୍ୟାତା ମର୍ତ୍ତିତା ସୋମ୍ୟାନାମ୍ ।
 ସଖା ପିତା ପିତୃତମଃ ପିତୃଣାଂ କର୍ତ୍ତେମ୍ନ ଲୋକମୁଗତେ ବୟୋଧାଃ ॥୧୭॥

ସଖୀୟତାମବିତା ବୋଧି ସଖା ଗୁଣାନ ଇନ୍ଦ୍ର ସୁବତେ ବୟୋ ଧାଃ ।
 ବୟଂ ହ୍ୟା ତେ ଚକ୍ରମା ସବାଧ ଆଭିଃ ଶମାଭିର୍ମହୟନ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ର ॥୧୮॥
 ସୁତ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମଘବା ଯଦ୍ଭ ବୃତ୍ରା ଭୂରୀଣ୍ୟକୋ ଅପ୍ରତୀନି ହନ୍ତି ।
 ଅସ୍ୟ ପ୍ରିୟୋ ଜରିତା ଯସ୍ୟ ଶର୍ମନ୍ନକିର୍ଦେବା ବାରୟନ୍ତେ ନ ମର୍ତ୍ତାଃ ॥୧୯॥
 ଏବା ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମଘବା ବିରପ୍ତଶୀ କରସୂତ୍ୟା ଚର୍ଷଣୀଧୃଦନର୍ବା ।
 ତ୍ବଂ ରାଜା ଜନୁଷାଂ ଧେହ୍ୟସ୍ତେ ଅଧି ଶ୍ରବୋ ମାହିନଂ ଯଦ୍ଭରିତ୍ରେ ॥୨୦॥
 ନୁ ଷ୍ଠୁତ ଇନ୍ଦ୍ର ନୁ ଗୁଣାନ ଇଷଂ ଜରିତ୍ରେ ନଦ୍ୟୋ ନ ପୀପେଃ ।
 ଅକାରି ତେ ହରିବୋ ବ୍ରହ୍ମ ନବ୍ୟଂ ଧିୟା ସ୍ୟାମ ରଥ୍ୟଃ ସଦାସାଃ ॥୨୧॥

(୪।୧୮) ଋଷିଃ - ଇନ୍ଦ୍ରଃ ୧, ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ ୨, ୩, ୫, ୬, ୮-୧୩, ବାମଦେବଃ ଅଦିତୀ ୪,
 ଅଦିତିଃ ୭, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,
 ଦେବତା - ବାମଦେବଃ ୧, ୫-୭, ଇନ୍ଦ୍ରଃ ୨-୩, ୮-୧୩, ଇନ୍ଦ୍ରବାମଦେବୌ ୪

ଅୟଂ ପତ୍ନା ଅନୁବିତ୍ତଃ ପୁରାଣୋ ଯତୋ ଦେବା ଉଦଜାୟନ୍ତ ବିଶ୍ଵେ ।
 ଅତଶ୍ଚିଦା ଜନିଷୀଷ୍ଠ ପ୍ରବୃଜୋ ମା ମାତରମମୁୟା ପଞ୍ଚବେ କଃ ॥୧॥
 ନାହମତୋ ନିରୟା ଦୁର୍ଗହୈତଞ୍ଜିରଶ୍ଚତା ପାର୍ଶ୍ଵାନିର୍ଗମାଣି ।
 ବହୁନି ମେ ଅକୃତା କର୍ତ୍ତ୍ଵାନି ଯୁଧ୍ୟେ ତ୍ଵେନ ସଂ ତ୍ଵେନ ପୃଚ୍ଛେ ॥୨॥
 ପରାୟତୀଂ ମାତରମନ୍ତ୍ରଚକ୍ଷୁ ନ ନାନ୍ତୁ ଗାନ୍ୟନ୍ତୁ ନୁ ଗମାନି ।
 ତ୍ଵଷ୍ଟୁର୍ଗୃହେ ଅପିବସ୍ତୋମମିନ୍ଦ୍ରଃ ଶତଧନ୍ୟଂ ଚମ୍ପୋଃ ସୁତସ୍ୟ ॥୩॥
 କିଂ ସ ଋଧକ୍-କୃଣବଦ୍ୟଂ ସହସ୍ରଂ ମାସୋ ଜଭାର ଶରଦଶ୍ଚ ପୂର୍ବାଃ ।
 ନହୀ ନୃସ୍ୟ ପ୍ରତିମାନମସ୍ତ୍ୟକ୍ତର୍ଜାତେଷୁତ ଯେ ଜନିତ୍ଵାଃ ॥୪॥
 ଅବଦ୍ୟମିବ ମନ୍ୟମାନା ଗୁହାକରିନ୍ଦ୍ରଂ ମାତା ବୀର୍ଯ୍ୟେଣା ନୃଷ୍ଠମ୍ ।
 ଅଧୋଦସ୍ତାସ୍ତ୍ରୟମତ୍-କଂ ବସାନ ଆ ରୋଦସୀ ଅପୃଣାଞ୍ଜାୟମାନଃ ॥୫॥
 ଏତା ଅର୍ଷନ୍ତ୍ୟଲଲାଭବନ୍ତୀରୂତାବରୀରିବ ସଂକ୍ରୋଶମାନାଃ ।
 ଏତା ବି ପୃଚ୍ଛ କିମିଦଂ ଭନନ୍ତି କମାପୋ ଅଦ୍ରିଂ ପରିଧିଂ ରୁଜନ୍ତି ॥୬॥

କିମ୍ବ ଶୁଦ୍ଧେ ନିବିଦୋ ଭନନ୍ତେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟାବଦ୍ୟଂ ଦିପିଷନ୍ତ ଆପଃ ।
 ମମୈତାନ୍ଵୁତ୍ରୋ ମହତା ବଧେନ ବୃତ୍ରଂ ଜଘନ୍ତୁ ଅସୃଜନ୍ତି ସିନ୍ଧୁନ୍ ॥୭॥
 ମମଜନ ତ୍ବା ଯୁବତିଃ ପରାସ ମମଜନ ତ୍ବା କୁଷବା ଜଗାର ।
 ମମଜିଦାପଃ ଶିଶବେ ମମୃତ୍ୟୁର୍ମମଜିଦିନ୍ଦ୍ରଃ ସହସ୍ରୋଦତିଷ୍ଠତ୍ ॥୮॥
 ମମଜନ ତେ ମଘବନ୍ଦ୍ୟଂସୋ ନିବିବିଧ୍ୱା ଅପ ହନୁ ଜଘାନ ।
 ଅଧା ନିବିଜ୍ଞ ଉତ୍ତରୋ ବଭୁବାଞ୍ଛିରୋ ଦାସସ୍ୟ ସଂ ପିଶଗୁଧେନ ॥୯॥
 ଗୃଷ୍ମିଃ ସସୁବ ସ୍ଥବିରଂ ତବାଗାମନାଧୃଷ୍ୟଂ ବୃଷଭଂ ତୁମ୍ବମିନ୍ଦ୍ରମ୍ ।
 ଅରୀଲ୍ହଂ ବସ୍ରଂ ଚରଥାୟ ମାତା ସ୍ୱୟଂ ଗାତୁଂ ତନ୍ ଇଚ୍ଛମାନମ୍ ॥୧୦॥
 ଉତ ମାତା ମହିଷମନ୍ଦୁବେନଦମୀ ତ୍ବା ଜହତି ପୁତ୍ର ଦେବାଃ ।
 ଅଥାବ୍ରବୀଦ୍ବୃତ୍ତମିନ୍ଦ୍ରୋ ହନିଷ୍ୟତ୍ସଖେ ବିଷ୍ଣୋ ବିତରଂ ବି କ୍ରମସ୍ତୁ ॥୧୧॥
 କସ୍ତେ ମାତରଂ ବିଧବାମଚକ୍ରଚ୍ଛୟଂ କସ୍ତ୍ୱାମଜିଘାଂସକରନ୍ତମ୍ ।
 କସ୍ତେ ଦେବୋ ଅଧି ମାର୍ତ୍ତୀକ ଆସ୍ରୀଦ୍ୟତ୍-ପ୍ରାକ୍ଷିଣାଃ ପିତରଂ ପାଦଗୃହ୍ୟ ॥୧୨॥
 ଅବର୍ତ୍ତ୍ୟା ଶୁନ ଆନ୍ଧାଶି ପେତେ ନ ଦେବେଷୁ ବିବିଦେ ମର୍ତ୍ତିତାରମ୍ ।
 ଅପଶ୍ୟଂ ଜାୟାମମହୀୟମାନାମଧା ମେ ଶ୍ୟେନୋ ମଧ୍ୱା ଜଭାର ॥୧୩॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟାଷ୍ଟକେ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ସମାପ୍ତଃ ॥

। ଅଥଃ ତୃତୀୟାଞ୍ଚକଃ ।
(ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ବର୍ଗାଃ ୧-୩୦)

(୪।୧୯) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ଏବା ତ୍ୱାମିନ୍ଦ୍ର ବଜ୍ରିନ୍ନତ୍ର ବିଶ୍ୱେ ଦେବାସଃ ସୁହବାସ ଉମାଃ ।
ମହାମୁତେ ରୋଦସୀ ବୃକ୍ମମୃଷ୍ମ ନିରେକମିଦୃଶତେ ବୃତ୍ରହତ୍ୟେ ॥୧॥
ଅବାସୃଜନ୍ତ ଜିତ୍ରୟୋ ନ ଦେବା ଭୁବଃ ସମ୍ରାଳିନ୍ଦ୍ର ସତ୍ୟୟୋନିଃ ।
ଅହନ୍ନହିଂ ପରିଶୟାନମର୍ଣ୍ଣଃ ପ୍ର ବର୍ତନୀରରଦୋ ବିଶ୍ୱଧେନାଃ ॥୨॥
ଅତୃପ୍ତଶୁବନ୍ତଂ ବିୟତମରୁଧ୍ୟମରୁଧ୍ୟମାନଂ ସୁଷୁପାଶମିନ୍ଦ୍ର ।
ସପ୍ତ ପ୍ରତି ପ୍ରବତ ଆଶୟାନମହିଂ ବଜ୍ରେଣ ବି ରିଶା ଅପର୍ବନ୍ ॥୩॥
ଅକ୍ଷୋଦୟନ୍ତୁବସା କ୍ଷାମ ବୁଧ୍ନଂ ବାଶ୍ମି ବାତସ୍ତବିଷୀଭିରିନ୍ଦ୍ରଃ ।
ଦୃଲ୍ହାନେମୀଭ୍ନାଦୁଶମାନ ଓଜୋଽବାଭିନତ୍-କକୁଭଃ ପର୍ବତାନାମ୍ ॥୪॥
ଅଭି ପ୍ର ଦଦ୍ରୁର୍ଜନୟୋ ନ ଗର୍ଭଂ ରଥା ଇବ ପ୍ର ଯୟୁଃ ସାକମଦ୍ରୟଃ ।
ଅତର୍ପୟୋ ବିସୃତ ଉଦ୍-ଜ ଉର୍ମୀନ୍ତୁଂ ବୃତ୍ତା ଅରିଶା ଇନ୍ଦ୍ର ସିନ୍ଧୁନ୍ ॥୫॥
ତ୍ୱଂ ମହୀମବନିଂ ବିଶ୍ୱଧେନାଂ ତୁର୍ବାତୟେ ବୟାୟାୟାକ୍ଷରନ୍ତୀମ୍ ।
ଅରମୟୋ ନମସ୍ତେଜଦର୍ଣ୍ଣଃ ସୁତରଣା ଅକୃଣୋରିନ୍ଦ୍ର ସିନ୍ଧୁନ୍ ॥୬॥
ପ୍ରାଗୁବୋ ନଭନ୍ତୋ ନ ବକ୍ତା ପୁସ୍ତା ଅପିନ୍ଦୁଦ୍ୟୁବତୀରୂତଜ୍ଞାଃ ।
ଧନ୍ୱାନ୍ୟଜ୍ରା ଅପୃଶକ୍ତୁଷାଣା ଅଧୋଗିନ୍ଦ୍ରଃ ସ୍ତୟୋ ଦଂସୁପତ୍ନୀଃ ॥୭॥
ପୂର୍ବୀରୁଷସଃ ଶରଦଶ୍ଚ ଗୂର୍ତା ବୃତ୍ରଂ ଜଘନ୍ତା ଅସୃଜନ୍ତୁ ସିନ୍ଧୁନ୍ ।
ପରିଷ୍ଠିତା ଅତୃଶଦ୍ୱଦ୍ୱଧାନାଃ ସୀରା ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସ୍ରବିତବେ ପୃଥିବ୍ୟା ॥୮॥
ବମ୍ରୀଭିଃ ପୁତ୍ରମଗୁବୋ ଅଦାନଂ ନିବେଶନାଞ୍ଜରିବ ଆ ଜଭର୍ଥ ।
ବ୍ୟକ୍ଷୋ ଅଶ୍ୟଦହିମାଦଦାନୋ ନିର୍ଭୁଦୁଖକ୍ଳିପ୍ରମରନ୍ତ ପର୍ବ ॥୯॥
ପ୍ର ତେ ପୂର୍ବାଣି କରଣାନି ବିପ୍ରାବିଦ୍ୱା ଆହ ବିଦୁଷେ କରାଂସି ।
ୟଥାୟଥା ବୃଷ୍ଟ୍ୟାନି ସ୍ୱଗୂର୍ତାପାଂସି ରାଜନ୍ମୟାବିବେଷୀଃ ॥୧୦॥

ନୁ ଷ୍ଟୁତ ଇନ୍ଦ୍ର ନୁ ଗୃଣାନ୍ ଇଷଂ ଜରିତ୍ରେ ନଦ୍ୟୋ ନ ପୀପେଃ ।
ଅକାରି ତେ ହରିବୋ ବ୍ରହ୍ମ ନବ୍ୟଂ ଧିୟା ସ୍ୟାମ ରଥଃ ସଦାସାଃ ॥୧୧॥

=====

(୪।୨୦) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

=====

ଆ ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଦୁରାଦା ନ ଆସାଦଭିଷ୍ଟିକୃଦବସେ ଯାସଦୁଗ୍ରଃ ।
ଓଜିଷ୍ଠେଭିର୍ନୃପତିର୍ବଜ୍ରବାହୁଃ ସଂଗେ ସମସ୍ତୁ ତୁର୍ବଶିଃ ପୃତନ୍ୟନ୍ ॥୧॥
ଆ ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ହରିଭିର୍ଯାତୁଛାର୍ବାଚୀନୋଽବସେ ରାଧସେ ତ ।
ତିଷ୍ଠାତି ବଜ୍ରୀ ମଘବା ବିରପ୍ଶୀମଂ ଯୁଜ୍ଞମନୁ ନୋ ବାଜସାତୌ ॥୨॥
ଇମଂ ଯୁଜ୍ଞଂ ତୁମସ୍ମାକମିନ୍ଦ୍ର ପୁରୋ ଦଧସ୍ତନିଷ୍ୟସି କ୍ରତୁଂ ନଃ ।
ଶୃୟାବ ବଜ୍ଞିହସନୟେ ଧନାନାଂ ତୁୟା ବୟମୟ ଆଜିଂ ଜୟେମ ॥୩॥
ଭଶନ୍ତୁ ଷ୍ଟୁ ଶଃ ସୁମନା ଭପାକେ ସୋମସ୍ୟ ନୁ ସୁଷୁତସ୍ୟ ସ୍ୱଧାବଃ ।
ପା ଇନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତିତୃତସ୍ୟ ମଧୁଃ ସମନ୍ଧସା ମମଦଃ ପୃଷ୍ଠେନ ॥୪॥
ବି ଯୋ ରରପ୍ଶ ଋଷିଭିର୍ନବେଭିର୍ବୃକ୍ଷୋ ନ ପକ୍ଷଃ ସୃଣୋ ନ ଜେତା ।
ମୟୋ ନ ଯୋଷାମଭି ମନ୍ୟମାନୋଽଛା ବିବକ୍ତି ପୁରୁହୂତମିନ୍ଦ୍ରମ୍ ॥୫॥
ଗିରିର୍ନ ଯଃ ସ୍ୱତର୍ବାଂ ଋଷ୍ଟ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସନାଦେବ ସହସେ ଜାତ ଭଗ୍ରଃ ।
ଆଦର୍ତ୍ତା ବଜ୍ରଂ ପ୍ଲବିରଂ ନ ଭୀମ ଭଦ୍ରେବ କୋଶଂ ବସୁନା ନୃଷ୍ଟମ୍ ॥୬॥
ନ ଯସ୍ୟ ବର୍ତ୍ତା ଜନୁଷା ନୃସ୍ତି ନ ରାଧସ ଆମରୀତା ମଘସ୍ୟ ।
ଭଦ୍ରାବୃଷାଶସ୍ତ୍ରବିଷୀବ ଭଗ୍ରାସ୍ଥଭ୍ୟଂ ଦକ୍ଷି ପୁରୁହୂତ ରାୟଃ ॥୭॥
ଇକ୍ଷେ ରାୟଃ କ୍ଷୟସ୍ୟ ଚର୍ଷଣୀନାମୁତ ବ୍ରଜମପବର୍ତ୍ତାସି ଗୋନାମ୍ ।
ଶିକ୍ଷାନରଃ ସମିଧେଷୁ ପ୍ରହାବାନ୍ନସ୍ତୋ ରାଶିମଭିନେତାସି ଭୂରିମ୍ ॥୮॥
କୟା ତକ୍ଳୁଶ୍ଵେ ଶତ୍ୟା ଶତିଷ୍ଠୋ ଯୟା କୃଣୋତି ମୁହୁ କା ଚିଦୃଷ୍ଟଃ ।
ପୁରୁ ଦାଶୁଷେ ବିଚୟିଷ୍ଠୋ ଅଂହୋଽଥା ଦଧାତି ଦ୍ରବିଣଂ ଜରିତ୍ରେ ॥୯॥
ମା ନୋ ମର୍ଧୀରା ଭରା ଦକ୍ଷି ତନ୍ନଃ ପ୍ର ଦାଶୁଷେ ଦାତବେ ଭୂରି ଯତ୍ନେ ।
ନବ୍ୟେ ଦେଷ୍ଟେ ଶସ୍ତ୍ରେ ଅସ୍ଥିକ୍ତ ଉକ୍-ଥେ ପ୍ର ବ୍ରବାମ ବୟମିନ୍ଦ୍ର ସୁବକ୍ତଃ ॥୧୦॥

ନୁ ଷ୍ଟୁତ ଇନ୍ଦ୍ର ନୁ ଗୃଣାନ ଇଷଂ ଜରିତ୍ରେ ନଦ୍ୟୋ ନ ପୀପେଃ ।
ଅକାରି ତେ ହରିବୋ ବ୍ରହ୍ମ ନବ୍ୟଂ ପିୟା ସ୍ୟାମ ରଥ୍ୟଃ ସଦାସାଃ ॥୧୧॥

(୪।୨୧) ରକ୍ଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

ଆ ଯାଦ୍ବିନ୍ଦ୍ରୋଽବସ ଉପ ନ ଇହ ସୁତଃ ସଧମାଦସ୍ତୁ ଶୂରଃ ।
ବାବୃଧାନସ୍ତବିଷୀୟସ୍ୟ ପୂର୍ବୀର୍ଦ୍ୟୋନ୍ ଶତ୍ରମଭିଭୂତି ପୁଷ୍ୟାତ୍ ॥୧॥
ତସ୍ୟେଦିହ ସ୍ତବଥ ବୃଷ୍ଟ୍ୟାନି ତୁବିଦ୍ୟମ୍ନସ୍ୟ ତୁବିରାଧସୋ ନୃନ୍ ।
ୟସ୍ୟ କ୍ରତୁର୍ବିଦଧ୍ୟୋ ନ ସମ୍ରାଟ୍ ସାହାନ୍ତରୁତ୍ରୋ ଅଭ୍ୟସ୍ତି କୃଷ୍ଣଃ ॥୨॥
ଆ ଯାଦ୍ବିନ୍ଦ୍ରୋ ଦିବ ଆ ପୃଥିବ୍ୟା ମୟୁ ସମୁଦ୍ରାଦୁତ ବା ପୁରୀଷାତ୍ ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରାଦବସେ ନୋ ମରୁତ୍ସାନପରାବତୋ ବା ସଦନାଦୃତସ୍ୟ ॥୩॥
ସ୍ମରସ୍ୟ ରାୟୋ ବୃହତୋ ଯ ଇଶେ ତମୁ ଷ୍ଟବାମ ବିଦଧେଷ୍ଟିନ୍ଦ୍ରମ୍ ।
ୟୋ ବାୟୁନା ଜୟତି ଗୋମତୀଷୁ ପ୍ର ଧୃଷ୍ଣୟା ନୟତି ବସ୍ୟୋ ଅଛ ॥୪॥
ଉପ ଯୋ ନମୋ ନମସି ସ୍ତଭାୟନ୍ନିୟର୍ତ୍ତ ବାତଂ ଜନୟନ୍ୟଜଧ୍ୟେ ।
ରଞ୍ଜିସାନଃ ପୁରୁବାର ଉକ୍-ଧୈରେନ୍ଦ୍ରଂ କୃଣ୍ୱାତ ସଦନେଷୁ ହୋତା ॥୫॥
ପିଷା ଯଦି ପିଷଣ୍ୟନ୍ତଃ ସରଣ୍ୟାନ୍ନସଦନ୍ତୋ ଅଦ୍ରିମୌଗିଜସ୍ୟ ଗୋହେ ।
ଆ ଦୁରୋଷାଃ ପାସ୍ତ୍ୟସ୍ୟ ହୋତା ଯୋ ନୋ ମହାନ୍ନସଂବରଣେଷୁ ବହିଃ ॥୬॥
ସତ୍ରା ଯଦୀଂ ଭାର୍ବରସ୍ୟ ବୃଷ୍ଣଃ ସିଷକ୍ତି ଶୁଷ୍ଣଃ ସୁବତେ ଭରାୟ ।
ଗୁହା ଯଦୀମୌଗିଜସ୍ୟ ଗୋହେ ପ୍ର ଯଜିୟେ ପ୍ରାୟସେ ମଦାୟ ॥୭॥
ବି ଯଦ୍ବରାଂସି ପର୍ବତସ୍ୟ ବୃଣ୍ଣେ ପୟୋଭିର୍ଜନ୍ନେ ଅପାଂ ଜବାଂସି ।
ବିଦଦ୍-ଗୌରସ୍ୟ ଗବୟସ୍ୟ ଗୋହେ ଯଦୀ ବାଜାୟ ସୁଧ୍ୟୋ ବହନ୍ତି ॥୮॥
ଭଦ୍ରା ତେ ହସ୍ତା ସୁକୃତୋତ ପାଣୀ ପ୍ରୟନ୍ତାରା ସୁବତେ ରାଧ ଇନ୍ଦ୍ର ।
କା ତେ ନିଷଞ୍ଜିଃ କିମୁ ନୋ ମମସି କିଂ ନୋଦୁଦୁ ହର୍ଷସେ ଦାତବା ଉ ॥୯॥
ଏବା ବସ୍ତୁ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସତ୍ୟଃ ସମ୍ରାଡ୍ଭକ୍ତା ବୃତ୍ରଂ ବରିବଃ ପୂରବେ କଃ ।
ପୁରୁଷ୍ଟୁତ କ୍ରତ୍ୱା ନଃ ଶଗ୍-ଧି ରାୟୋ ଭକ୍ଷୀୟ ତେଽବସୋ ଦୈବ୍ୟସ୍ୟ ॥୧୦॥

ନୁ ଷ୍ଟୁତ ଇନ୍ଦ୍ର ନୁ ଗୃଣାନ୍ ଇଷଂ ଜରିତ୍ରେ ନଦ୍ୟୋ ନ ପୀପେଃ ।
ଅକାରି ତେ ହରିବୋ ବ୍ରହ୍ମ ନବ୍ୟଂ ଧିୟା ସ୍ୟାମ ରଥଃ ସଦାସାଃ ॥୧୧॥

=====

(୪।୨୨) ରକ୍ଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

=====

ୟନ୍ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଭୁଭୁକ୍ଷେ ଯଜ ବକ୍ଷି ତନ୍ନୋ ମହାନ୍-କରତି ଶୁଷ୍ଟ୍ୟା ଚିତ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ତୋମଂ ମଘବା ସୋମମୁକ୍ତା ଯୋ ଅଶ୍ୱାନଂ ଶବସା ବିଭ୍ରଦେତି ॥୧॥
ବୃଷା ବୃଷନ୍ତିଂ ଚତୁରଶ୍ୱିମସ୍ୟନ୍ତୁଗ୍ରୋ ବାହୁଭ୍ୟାଂ ନୃତମଃ ଶତୀବାନ୍ ।
ଶ୍ରିୟେ ପରୁଷ୍ଠୀମୁଷମାଶ ଉର୍ଣ୍ଣାଂ ଯସ୍ୟାଃ ପର୍ବାଣି ସଖ୍ୟାୟ ବିବ୍ୟେ ॥୨॥
ୟୋ ଦେବୋ ଦେବତମୋ ଜାୟମାନୋ ମହୋ ବାଜେଭିର୍ମହଦ୍-ଭିଷ୍ଣୁ ଶୁଷ୍ଟେଃ ।
ଦଧାନୋ ବଜ୍ରଂ ବାହ୍ନୋରୁଗନ୍ତଂ ଦ୍ୟାମମେନ ରେଜୟତ୍-ପ୍ର ଭୁମ ॥୩॥
ବିଶ୍ୱା ରୋଧାଂସି ପ୍ରବତକ୍ଷ ପୂର୍ବାଦ୍ୟୌରୂଷ୍ମାଜ୍ଜନିମନ୍ତେଜତ କ୍ଷାଃ ।
ଆ ମାତରା ଭରତି ଶୁଷ୍ଟ୍ୟା ଗୋର୍ଦ୍ଧବତ୍-ପରିଜ୍ଜନ୍ନୋନୁବକ୍ତ ବାତାଃ ॥୪॥
ତା ତୁ ତ ଇନ୍ଦ୍ର ମହତୋ ମହାନି ବିଶ୍ୱେଷ୍ଟିସ୍ରବନେଷୁ ପ୍ରବାତ୍ୟା ।
ୟଜ୍ଞୁର ଧୃଷ୍ଣୋ ଧୃଷତା ଦଧୃଷ୍ଠାନହିଂ ବଜ୍ରେଣ ଶବସାବିବେଷାଃ ॥୫॥
ତା ତୁ ତେ ସତ୍ୟା ତୁବିନୃମ୍ଣ ବିଶ୍ୱା ପ୍ର ଧେନବଃ ସିସ୍ରତେ ବୃଷ୍ଣ ଉଧୃଃ ।
ଅଧା ହ ଦ୍ୱଦୃଷମଶୋ ଭିୟାନାଃ ପ୍ର ସିକ୍ଷବୋ ଜବସା ଚକ୍ରମକ୍ତ ॥୬॥
ଅତ୍ରାହ ତେ ହରିବସ୍ତା ଉ ଦେବୀରବୋଭିରିନ୍ଦ୍ର ସ୍ତବକ୍ତ ସ୍ୱସାରଃ ।
ୟସ୍ତୀମନୁ ପ୍ର ମୁରୋ ବଦ୍ଧଧାନା ଦୀର୍ଘାମନୁ ପ୍ରସିତିଂ ସ୍ୟନ୍ନୟୈଃ ॥୭॥
ପିପୀଳେ ଅଂଶୁର୍ମଦ୍ୟୋ ନ ସିନ୍ଧୁରା ତ୍ୱା ଶମୀ ଶଶମାନସ୍ୟ ଶକ୍ତିଃ ।
ଅସ୍ତ୍ରଦ୍ୟକ୍ ଶୁଶୁଚାନସ୍ୟ ଯମ୍ୟା ଆଶୁର୍ନ ରଶ୍ମିଂ ତୁବ୍ୟୋଜସଂ ଗୋଃ ॥୮॥
ଅସ୍ତ୍ରେ ବର୍ଷିଷ୍ଠା କୃଶୁହି ଜ୍ୟେଷ୍ଠା ନୃମ୍ଣାନି ସତ୍ରା ସଦୁରେ ସହାଂସି ।
ଅସ୍ତ୍ରଭ୍ୟଂ ବୃତ୍ରା ସୁହନାନି ରକ୍ଷି ଜହି ବଧର୍ବନୁଷୋ ମର୍ତ୍ୟସ୍ୟ ॥୯॥
ଅସ୍ତ୍ରାକମିସୁ ଶୃଣୁହି ଦ୍ୱମିନ୍ଦ୍ରାସ୍ତ୍ରଭ୍ୟଂ ଚିତ୍ରା ଉପ ମାହି ବାଜାନ୍ ।
ଅସ୍ତ୍ରଭ୍ୟଂ ବିଶ୍ୱା ଇଷଣଃ ପୁରଂଧୀରସ୍ତ୍ରାକଂ ସୁ ମଘବନ୍ଦୋଧି ଗୋଦାଃ ॥୧୦॥

ନୁ ଷ୍ଟୁତ ଇନ୍ଦ୍ର ନୁ ଗୃଣାନ୍ ଇଷଂ ଜରିତ୍ରେ ନଦ୍ୟୋ ନ ପୀପେଃ ।
ଅକାରି ତେ ହରିବୋ ବ୍ରହ୍ମ ନବ୍ୟଂ ଧିୟା ସ୍ୟାମ ରଥଃ ସଦାସାଃ ॥୧୧॥

(୪।୨୩) ରକ୍ଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ ୧-୭, ୧୧, ଇନ୍ଦ୍ରଃ ଋତଦେବତା ବା ୮-୧୦

କଥା ମହାମବୃଧତ୍-କସ୍ୟ ହୋତୁର୍ଯଜ୍ଞଂ ଭୂଷାଣୋ ଅଭି ସୋମମୁଧଃ ।
ପିବନ୍ନୁଶାନୋ ଭୂଷମାଣୋ ଅନ୍ଧୋ ବବକ୍ଷ ରକ୍ଷୁଃ ଶୁଚତେ ଧନାୟ ॥୧॥
କୋ ଅସ୍ୟ ବୀରଃ ସଧମାଦମାପ ସମାନଂଶ ସୁମତିଭିଃ କୋ ଅସ୍ୟ ।
କଦସ୍ୟ ଚିତ୍ରଂ ଚିକିତେ କଦୂତୀ ବୃଧେ ଭୁବଚ୍ଛଗମାନସ୍ୟ ଯଜ୍ଞେଃ ॥୨॥
କଥା ଶୃଣୋତି ହୃୟମାନମିନ୍ଦ୍ରଃ କଥା ଶୃଣୁନ୍ନବସାମସ୍ୟ ବେଦ ।
କା ଅସ୍ୟ ପୂର୍ବୀରୂପମାତୟୋ ହ କଥୈନମାହୁଃ ପପୁରିଂ ଜରିତ୍ରେ ॥୩॥
କଥା ସବାଧଃ ଶଶମାନୋ ଅସ୍ୟ ନଶଦଭି ଦ୍ରବିଣଂ ଦୀଧ୍ୟାନଃ ।
ଦେବୋ ଭୁବନ୍ନବେଦା ମ ରତାନାଂ ନମୋ ଜଗତ୍ତୁଂ ଅଭି ଯଜ୍ଞଜୋଷତ୍ ॥୪॥
କଥା କଦସ୍ୟା ଉଷସୋ ବ୍ୟୁଷ୍ଣୋ ଦେବୋ ମର୍ତ୍ତସ୍ୟ ସଖ୍ୟଂ ଭୁଜୋଷ ।
କଥା କଦସ୍ୟ ସଖ୍ୟଂ ସଖିଭ୍ୟୋ ଯେ ଅସ୍ମିନ୍ କାମଂ ସୁୟୁଜଂ ତତସ୍ତେ ॥୫॥
କିମାଦମତ୍ରଂ ସଖ୍ୟଂ ସଖିଭ୍ୟଃ କଦା ନୁ ତେ ଭ୍ରାତ୍ରଂ ପ୍ର ବ୍ରବାମ ।
ଶ୍ରୀୟେ ସୁଦୃଶୋ ବପୁରସ୍ୟ ସର୍ଗାଃ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଚିତ୍ରତମମିଷ ଆ ଗୋଃ ॥୬॥
ଦୁହଂ ଜିଘାଂସନ୍ନୁରସମନିନ୍ଦ୍ରାଂ ତେତିକ୍ତେ ତିଗ୍ନା ତୁଜସେ ଅନୀକା ।
ରଶା ଚିଦ୍ୟତ୍ତ ରଶୟା ନ ଉଗ୍ରୋ ଦୂରେ ଅଜ୍ଞାତା ଉଷସୋ ବବାଧେ ॥୭॥
ଋତସ୍ୟ ହି ଶୁରୁଧଃ ସନ୍ତି ପୂର୍ବୀରୂତସ୍ୟ ଧୀତିର୍ବୃଜିନାନି ହନ୍ତି ।
ଋତସ୍ୟ ଶ୍ଳୋକୋ ବପିରା ତତର୍ଦ୍ଧ କର୍ଣ୍ଣା ବୁଧାନଃ ଶୁଚମାନ ଆୟୋଃ ॥୮॥
ଋତସ୍ୟ ଦୃଲ୍ହା ଧରୁଣାନି ସନ୍ତି ପୁରୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରା ବପୁଷେ ବପୁଂଷି ।
ଋତେନ ଦୀର୍ଘମିଷଶନ୍ତ ପୃଷ ଋତେନ ଗାବ ଋତମା ବିବେଶୁଃ ॥୯॥

ଋତଂ ଯେମାନ ଋତମିଦ୍ବନୋତ୍ୟତସ୍ୟ ଶୁଷ୍ଟସ୍ତୁରୟା ଉ ଗରୁ୍ୟଃ ।
 ଋତାୟ ପୃଥ୍ବୀ ବହୁଲେ ଗଭୀରେ ଋତାୟ ଧେନୁ ପରମେ ଦୁହାତେ ॥୧୦॥
 ନୁ ଷ୍ଟୁତ ଇନ୍ଦ୍ର ନୁ ଗୃଣାନ ଇଷଂ ଜରିତ୍ରେ ନଦ୍ୟୋ ନ ପୀପେଃ ।
 ଅକାରି ତେ ହରିବୋ ବ୍ରହ୍ମ ନବ୍ୟଂ ଧିୟା ସ୍ୟାମ ରଥ୍ୟଃ ସଦାସାଃ ॥୧୧॥

(୪।୨୪) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୧-୯, ୧୧, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ୧୦,

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

କା ସୁଷ୍ଟୁତିଃ ଶବସଃ ସୁନୁମିନ୍ଦ୍ରମର୍ବାଚୀନଂ ରାଧସ ଆ ବବର୍ତତ୍ ।
 ଦଦିହି ବୀରୋ ଗୃଣତେ ବସୁନି ସ ଗୋପତିର୍ନିଷ୍ପିଧାଂ ନୋ ଜନାସଃ ॥୧॥
 ସ ବୃତ୍ରହତ୍ୟେ ହବ୍ୟଃ ସ ଇତ୍ୟଃ ସ ସୁଷ୍ଟୁତ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସତ୍ୟରାଧାଃ ।
 ସ ଯାମନା ମଘବା ମର୍ତ୍ୟାୟ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟତେ ସୁଷ୍ଟୟେ ବରିବୋ ଧାତ୍ ॥୨॥
 ତମିନ୍ନରୋ ବି ହୃୟନ୍ତେ ସମୀକେ ରିରିକ୍ବାଂସସ୍ତନ୍ୟଃ କୃଣୁତ ତ୍ରାମ୍ ।
 ମିଥୋ ଯଜ୍ଞ୍ୟାଗମୁଭୟାସୋ ଅଗ୍ନନ୍ନରସ୍ତୋକସ୍ୟ ତନୟସ୍ୟ ସାତୌ ॥୩॥
 କ୍ରତୁୟନ୍ତି କ୍ଷିତୟୋ ଯୋଗ ଉଗ୍ରାଶୁଷାଶାସୋ ମିଥୋ ଅର୍ଣ୍ଣସାତୌ ।
 ସଂ ଯଦ୍ବିଶୋଃବବୃତ୍ରନ୍ତ ଯୁଧ୍ମା ଆଦିନ୍ନେମ ଇନ୍ଦ୍ରୟନ୍ତେ ଅଭୀକେ ॥୪॥
 ଆଦିଞ୍ଚ ନେମ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଂ ଯଜନ୍ତ ଆଦିତ୍-ପକ୍ତିଃ ପୁରୋଳାଶଂ ରିରିତ୍ୟାତ୍ ।
 ଆଦିହୋମୋ ବି ପପୃତ୍ୟାଦସୁଷ୍ମୀନାଦିଜ୍ଞୁଜୋଷ ବୃଷଭଂ ଯଜଧ୍ୟୈ ॥୫॥
 କୃଣୋତ୍ୟସ୍ତୈ ବରିବୋ ଯ ଇତ୍-ଧେନ୍ରାୟ ସୋମମୁଶତେ ସୁନୋତି ।
 ସଧ୍ରୀଚୀନେନ ମନସାବିବେନନ୍ତମିସ୍ରାୟଂ କୃଣୁତେ ସମସ୍ତୁ ॥୬॥
 ଯ ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ସୁନବହୋମମଦ୍ୟ ପଚାତ୍-ପକ୍ତୀରୁତ ଭୃଞ୍ଜାତି ଧାନାଃ ।
 ପ୍ରତି ମନାୟୋରୁତଥାନି ହର୍ଯନ୍ତସ୍ମିନ୍ଧଧୃଷଣଂ ଶୁଷ୍ଟମିନ୍ଦ୍ରଃ ॥୭॥
 ଯଦା ସମର୍ଯଂ ବ୍ୟଚେଦୃଘାବା ଦୀର୍ଘଂ ଯଦାଜିମଭ୍ୟାଶ୍ୟଦର୍ଯଃ ।
 ଅଚିକ୍ରଦଦୃଷଣଂ ପତ୍ୟଞ୍ଚା ଦୁରୋଶ ଆ ନିଶିତଂ ସୋମସୁଦ୍-ଭିଃ ॥୮॥

ଭୂୟସା ବସ୍ତ୍ରମଚରତ୍-କନୀୟୋଽବିକ୍ରୀତୋ ଅକାନିଷଂ ପୁନର୍ଯନ୍ ।
 ସ ଭୂୟସା କନୀୟୋ ନାରିରେଚୀକୀନା ଦକ୍ଷା ବି ଦୁହନ୍ତି ପ୍ର ବାଶମ୍ ॥୯॥
 କ ଇମଂ ଦଶଭିର୍ମମେନ୍ଦ୍ରଂ କ୍ରୀଣାତି ଧେନୁଭିଃ ।
 ଯଦା ବୃତ୍ରାଣି ଜଙ୍ଘନଦଧୈନଂ ମେ ପୁନର୍ଦଦତ୍ ॥୧୦॥
 ନୁ ଷ୍ଠୁତ ଇନ୍ଦ୍ର ନୁ ଗୃଣାନ ଇଷଂ ଜରିତ୍ରେ ନଦ୍ୟୋ ନ ପୀପେଃ ।
 ଅକାରି ତେ ହରିବୋ ବ୍ରହ୍ମ ନବ୍ୟଂ ପିୟା ସ୍ୟାମ ରଥଃ ସଦାସାଃ ॥୧୧॥

(୪।୨୫) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

କୋ ଅଦ୍ୟ ନର୍ଯ୍ୟୋ ଦେବକାମ ଉଶନ୍ନିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସଖ୍ୟଂ ଭୁଜୋଷ ।
 କୋ ବା ମହେଽବସେ ପାର୍ଯ୍ୟାୟ ସମିଦ୍ଧେ ଅଗ୍ନୌ ସୁତସୋମ ଇଦ୍ଧେ ॥୧॥
 କୋ ନାନାମ ବଚସା ସୋମ୍ୟାୟ ମନାୟୁର୍ବା ଭବତି ବସ୍ତ୍ର ଉସ୍ରାଃ ।
 କ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଯୁଜ୍ୟଂ କଃ ସଖିତ୍ୱଂ କୋ ଭ୍ରାତ୍ରଂ ବଞ୍ଚି କବୟେ କ ଉତୀ ॥୨॥
 କୋ ଦେବାନାମବୋ ଅଦ୍ୟା ବୃଣୀତେ କ ଆଦିତ୍ୟା ଅଦିତିଂ ଜ୍ୟୋତିରୀଦ୍ଧେ ।
 କସ୍ୟାଶ୍ୱିନାବିନ୍ଦ୍ରୋ ଅଗ୍ନିଃ ସୁତସ୍ୟାଂଶୋଃ ପିବନ୍ତି ମନସାବିବେନମ୍ ॥୩॥
 ତସ୍ମା ଅଗ୍ନିର୍ଭାରତଃ ଶର୍ମ ଯଂସଞ୍ଜ୍ୟୋକ୍ପଶ୍ୟାୟୁର୍ଯମୁଦରନ୍ତମ୍ ।
 ଯ ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ସୁନବାମେତ୍ୟାହ ନରେ ନର୍ଯ୍ୟାୟ ନୃତମାୟ ନୃଶାମ୍ ॥୪॥
 ନ ତଂ ଜିନନ୍ତି ବହବୋ ନ ଦତ୍ତା ଉର୍ବସ୍ମା ଅଦିତିଃ ଶର୍ମ ଯଂସତ୍ ।
 ପ୍ରିୟଃ ସୁକୃତ୍-ପ୍ରିୟ ଇନ୍ଦ୍ରେ ମନାୟୁଃ ପ୍ରିୟଃ ସୁପ୍ରାବୀଃ ପ୍ରିୟୋ ଅସ୍ୟ ସୋମୀ ॥୫॥
 ସୁପ୍ରାବ୍ୟଃ ପ୍ରାଶୁଷାଳେଷ ବୀରଃ ସୁଷ୍ମେଃ ପକ୍ତିଂ କୃଣୁତେ କେବଲେନ୍ଦ୍ରଃ ।
 ନାସୁଷ୍ମେରାପିର୍ନ ସଖା ନ ଜାମିର୍ଦୁଷ୍ଟାବ୍ୟୋଽବହନ୍ତେଦବାତଃ ॥୬॥
 ନ ରେବତା ପଶିନା ସଖ୍ୟମିନ୍ଦ୍ରୋଽସୁନ୍ନତା ସୁତପାଃ ସଂ ଗୃଣୀତେ ।
 ଆସ୍ୟ ବେଦଃ ଖିଦତି ହନ୍ତି ନଗ୍ନଂ ବି ସୁଷ୍ମେ ପକ୍ତୟେ କେବଲୋ ଭୂତ୍ ॥୭॥
 ଇନ୍ଦ୍ରଂ ପରେଽବରେ ମଧ୍ୟମାସ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ଯାନ୍ତୋଽବସିତାସ ଇନ୍ଦ୍ରମ୍ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରଂ କ୍ଷିୟନ୍ତି ଉତ ଯୁଧ୍ୟମାନା ଇନ୍ଦ୍ରଂ ନରୋ ବାଜୟନ୍ତୋ ହବନ୍ତେ ॥୮॥

=====

(୪।୨୭) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ ୪-୭, ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଇନ୍ଦ୍ରଃ ବା ୧-୩,
ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ ଆତ୍ମା ବା ୧-୩, ଶ୍ୟେନଃ (ସୁପର୍ଣ୍ଣାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମା) ୪-୭

=====

ଅହଂ ମନୁରଭବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚାହଂ କକ୍ଷୀର୍ବାଂ ଋଷିରସ୍ମି ବିପ୍ରଃ ।
ଅହଂ କୁସୁମାର୍ଜୁନେୟଂ ନ୍ୟୁଞ୍ଜେହଂ କବିରୁଶନା ପଶ୍ୟତା ମା ॥୧॥
ଅହଂ ଭୂମିମଦଦାମାର୍ଯ୍ୟାୟାହଂ ବୃଷ୍ଟିଂ ଦାଶୁଷେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାୟ ।
ଅହମପୋ ଅନୟଂ ବାବଶାନା ମମ ଦେବାସୋ ଅନୁ କେତମାୟନ୍ ॥୨॥
ଅହଂ ପୁରୋ ମନ୍ଦସାନୋ ବୈଂରଂ ନବ ସାକଂ ନବତୀଃ ଶମ୍ବରସ୍ୟ ।
ଶତତମଂ ବେଶ୍ୟଂ ସର୍ବତାତା ଦିବୋଦାସମତିଥିଶ୍ଚଂ ଯଦାବମ୍ ॥୩॥
ପ୍ର ସୁ ଷ ବିଭ୍ୟୋ ମରୁତୋ ବିରସ୍ତୁ ପ୍ର ଶ୍ୟେନଃ ଶ୍ୟେନେଭ୍ୟ ଆଶୁପତ୍ନା ।
ଅଚକ୍ରୟା ଯସ୍ତ୍ରଧୟା ସୁପର୍ଣ୍ଣୋ ହବ୍ୟଂ ଭରନ୍ନନବେ ଦେବଭୁଷ୍ଟମ୍ ॥୪॥
ଭରଦ୍ୟଦି ବିରତୋ ବେବିଜାନଃ ପଥୋରୁଣା ମନୋଜବା ଅସର୍ଜି ।
ତୁୟଂ ଯୟୌ ମଧୁନା ସୋମ୍ୟେନୋତ ଶ୍ରବୋ ବିବିଦେ ଶ୍ୟେନୋ ଅତ୍ର ॥୫॥
ଋଜୀପୀ ଶ୍ୟେନୋ ଦଦମାନୋ ଅଂଶୁଂ ପରାବତଃ ଶକୁନୋ ମନ୍ତ୍ରଂ ମଦମ୍ ।
ସୋମଂ ଭରଦ୍ବାହୃତାଣୋ ଦେବାବାନ୍ନିବୋ ଅମୁଷ୍ମାଦୁତ୍ତରାଦାଦାୟ ॥୬॥
ଆଦାୟ ଶ୍ୟେନୋ ଅଭରସ୍ରୋମଂ ସହସ୍ରଂ ସର୍ବାଂ ଅୟୁତଂ ଚ ସାକମ୍ ।
ଅତ୍ରା ପୁରଂପିରଜହାଦରାତୀର୍ମଦେ ସୋମସ୍ୟ ମୁରା ଅମୁରଃ ॥୭॥

=====

(୪।୨୭) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ ୧-୪, ଶକୁରୀ ଃ,
ଦେବତା - ଶ୍ୟେନଃ ୧-୪, ଶ୍ୟେନଃ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ବା ଃ

=====

ଗର୍ଭେ ନୁ ସନ୍ନନ୍ଦେଷାମବେଦମହଂ ଦେବାନାଂ ଜନିମାନି ବିଶ୍ୱା ।
ଶତଂ ମା ପୁର ଆୟସୀରରକ୍ଷନ୍ନଧ ଶ୍ୟେନୋ ଜବସା ନିରଦୀୟମ୍ ॥୧॥

ନ ଘା ସ ମାମପ ଜୋଷଂ ଜଭାରାଭୀମାସ ତୁଷସା ବୀର୍ଯ୍ୟେଶ ।
 ଇର୍ମା ପୁରଂଧିରଜହାଦରାତୀରୁତ ବାତାଁ ଅତରଞ୍ଜୁଶୁବାନଃ ॥୨॥
 ଅବ ଯୁକ୍ତ୍ୟେନୋ ଅସ୍ତ୍ରନୀଦଧ ଦ୍ୟୋର୍ବି ଯଦ୍ୟଦି ବାତ ଉଦୁଃ ପୁରଂଧିମ୍ ।
 ସୃଜଦ୍ୟଦସ୍ତ୍ରା ଅବ ହ ସିପଜ୍ୟାଂ କୃଶାନୁରସ୍ତ୍ରା ମନସା ଭୁରଣ୍ୟନ୍ ॥୩॥
 ଋଜିପ୍ୟ ଇମିନ୍ଦ୍ରାବତୋ ନ ଭୁଜ୍ୟାଂ ଶ୍ୟେନୋ ଜଭାର ବୃହତୋ ଅଧି ଷ୍ଟୋଃ ।
 ଅନ୍ତଃ ପତତ୍ ପତତ୍ର୍ୟସ୍ୟ ପର୍ଣ୍ଣମଧ ଯାମନି ପ୍ରସିତସ୍ୟ ତଦ୍ଦେଃ ॥୪॥
 ଅଧ ଶ୍ଵେତଂ କଲଶଂ ଗୋଭିରଞ୍ଜମାପିପ୍ୟାନଂ ମଘବା ଶୁକ୍ରମନ୍ତଃ ।
 ଅଧ୍ୟୁର୍ଯ୍ୟୁତଃ ପ୍ରୟତଂ ମଧ୍ଵୋ ଅଗ୍ରମିନ୍ଦ୍ରୋ ମଦାୟ ପ୍ରତି ଧତ୍-ପିବଧ୍ୟୈ ଶୂରୋ ମଦାୟ ପ୍ରତି ଧତ୍-ପିବଧ୍ୟୈ ॥୫॥

(୪।୨୮) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରାସୋମୌ (ଇନ୍ଦ୍ରଃ ବା)

ତ୍ଵା ଯୁଜା ତବ ତସ୍ରୋମ ସଖ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଅପୋ ମନବେ ସସ୍ରୁତସ୍ତଃ ।
 ଅହନୁହିମରିଶାସ୍ରପ୍ର ସିନ୍ଧୁନପାବୃଣୋଦପିହିତେବ ଖାନି ॥୧॥
 ତ୍ଵା ଯୁଜା ନି ଖିଦସ୍ତୁର୍ଯ୍ୟସ୍ୟେନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚକ୍ରଂ ସହସ୍ରା ସଦ୍ୟ ଇନ୍ଦୋ ।
 ଅଧି ଷ୍ଟୁନା ବୃହତା ବର୍ତମାନଂ ମହୋ ଦ୍ରୁହୋ ଅପ ବିଶ୍ଵାୟୁ ଧାୟି ॥୨॥
 ଅହନିନ୍ଦ୍ରୋ ଅଦହଦଗ୍ନିରିନ୍ଦୋ ପୁରା ଦସ୍ୟୁନ୍ଧ୍ୟାଂଦିନାଦଭୀକେ ।
 ଦୁର୍ଗେ ଦୁରୋଶେ କ୍ରତ୍ଵା ନ ଯାତାଂ ପୁରୁ ସହସ୍ରା ଶର୍ବା ନି ବର୍ହୀତ୍ ॥୩॥
 ବିଶ୍ଵସ୍ତ୍ରାସ୍ରୀମଧମାଁ ଇନ୍ଦ୍ର ଦସ୍ୟୁନ୍ଧିଶୋ ଦାସୀରକୃଣୋରପ୍ରଶସ୍ତାଃ ।
 ଅବାଧେଥାମମୃଶତଂ ନି ଶତ୍ରୁନବିନ୍ଦେଥାମପଚିତିଂ ବଧତ୍ତ୍ରିଃ ॥୪॥
 ଏବା ସତ୍ୟଂ ମଘବାନା ଯୁବଂ ତଦିନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ସୋମୋର୍ବମଶ୍ୟାଂ ଗୋଃ ।
 ଆଦର୍ଭୃତମପିହିତାନ୍ୟଶ୍ଚା ରିରିଚଧୁଃ କ୍ଷାଶ୍ଚିତ୍ତଦାନା ॥୫॥

=====

(୪।୨୯) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

=====

ଆ ନଃ ସ୍ତୁତ ଉପ ବାଜେଭିରୁତୀ ଇନ୍ଦ୍ର ଯାହି ହରିଭିର୍ମନ୍ଦସାନଃ ।
ତିରଶ୍ଚିଦୟଃ ସବନା ପୁରୁଣାଞ୍ଜୁଷେଭିର୍ଗୁଣାନଃ ସତ୍ୟରାଧାଃ ॥୧॥
ଆ ହି ସ୍ତ୍ରା ଯାତି ନୟଶ୍ଚିକିତ୍ତ୍ୱାନହୃୟମାନଃ ସୋତୃଭିରୁପ ଯଜ୍ଞମ୍ ।
ସ୍ୱଶ୍ୱୋ ଯୋ ଅଭୀରୁର୍ମନ୍ୟମାନଃ ସୁଷ୍ମାଶେଭିର୍ମଦତି ସଂ ହ ବୀରୈଃ ॥୨॥
ଶ୍ରାବୟେଦସ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣା ବାଜୟଧୈଃ ଜୁଷ୍ଟାମନ୍ତୁ ପ୍ର ଦିଶଂ ମନ୍ଦୟଧୈଃ ।
ଉଦ୍ଭାବୃଷାଣୋ ରାଧସେ ତୁବିଷ୍ଟାନ୍ କରନ୍ତୁ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସୁତୀର୍ଥାଭୟଂ ଚ ॥୩॥
ଅଛା ଯୋ ଗନ୍ତା ନାଧମାନମୁତୀ ଇତ୍-ଥା ବିପ୍ରଂ ହବମାନଂ ଗୃଣନ୍ତମ୍ ।
ଉପ ତୁନି ଦଧାନୋ ଧୂର୍ଯ୍ୟଶୁକ୍ଳସହସ୍ରାଣି ଶତାନି ବଜ୍ରବାହୁଃ ॥୪॥
ତ୍ୱୋତାସୋ ମଘବନ୍ନିନ୍ଦ୍ର ବିପ୍ରା ବୟଂ ତେ ସ୍ୟାମ ସୁରୟୋ ଗୃଣନ୍ତଃ ।
ଭେଜାନାସୋ ବୃହଦ୍ଭିବସ୍ୟ ରାୟ ଆକାୟସ୍ୟ ଦାବନେ ପୁରୁଷୋଃ ॥୫॥

=====

(୪।୩୦) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ ୧-୭, ୯-୨୩, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ୮, ୨୪,

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ ୧-୮, ୧୨-୨୪, ଇନ୍ଦ୍ରୋଷସୌ ୯-୧୧

=====

ନକିରିନ୍ଦ୍ର ତ୍ୱଦୁତ୍ତରୋ ନ ଜ୍ୟାୟାଁ ଅସ୍ତି ବୃତ୍ରହନ୍ ।	ନକିରେବା ଯଥା ତ୍ୱମ୍ ॥୧॥
ସତ୍ରା ତେ ଅନୁ କୃଷ୍ଣୟୋ ବିଶ୍ୱା ଚକ୍ରେବ ବାବୃତୁଃ ।	ସତ୍ରା ମହାଁ ଅସି ଶୁଭଃ ॥୨॥
ବିଶ୍ୱେ ଚନେଦନା ତ୍ୱା ଦେବାସ ଇନ୍ଦ୍ର ଯୁୟୁଧୁଃ ।	ୟଦହା ନକ୍ରମାତିରଃ ॥୩॥
ୟତ୍ରୋତ ବାଧିତେଭ୍ୟଶ୍ଚକ୍ରଂ କୁସ୍ରାୟ ଯୁଧ୍ୟାତେ ।	ମୁଷାୟ ଇନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟମ୍ ॥୪॥
ୟତ୍ର ଦେବାଁ ଋଘାୟତୋ ବିଶ୍ୱାଁ ଅୟୁଧ୍ୟ ଏକ ଇତ୍ ।	ତ୍ୱମିନ୍ଦ୍ର ବନ୍ଧୁରହନ୍ ॥୫॥
ୟତ୍ରୋତ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାୟ କମରିଣା ଇନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟମ୍ ।	ପ୍ରାବଃ ଶତୀଭିରେତଶମ୍ ॥୬॥
କିମାଦୁତାସି ବୃତ୍ରହନ୍ତୁଽବନ୍ତୁନ୍ୟମଉମଃ ।	ଅତ୍ରାହ ଦାନୁମାତିରଃ ॥୭॥
ଏତଦ୍-ଘେଦୁତ ବୀର୍ଯ୍ୟମିନ୍ଦ୍ର ଚକର୍ଥ ପୌଂସ୍ୟମ୍ ।	ପ୍ରିୟଂ ଯଜୁର୍ହଣାୟୁବଂ ବଧୀର୍ହୁହିତରଂ ଦିବଃ ॥୮॥

ଦିବଶ୍ଚିଦ୍-ଘା ଦୁହିତରଂ ମହାନୁହୀୟମାନାମ୍ ।
 ଅପୋଷା ଅନସଃ ସରସ୍ତଂପିଷ୍ଟାଦହ ବିଭୂଷୀ ।
 ଏତଦସ୍ୟା ଅନଃ ଶୟେ ସୁସଂପିଷ୍ଟଂ ବିପାଶ୍ୟା ।
 ଉତ ସିନ୍ଧୁଂ ବିବାଲ୍ୟଂ ବିତସ୍ଥାନାମପି କ୍ଷମି ।
 ଉତ ଶୁଷ୍ପସ୍ୟ ଧୃଷ୍ଣୟା ପ୍ର ମୃକ୍ଷୋ ଅଭି ବେଦନମ୍ ।
 ଉତ ଦାସଂ କୌଳିତରଂ ବୃହତଃ ପର୍ବତାଦପି ।
 ଉତ ଦାସସ୍ୟ ବର୍ଚିନଃ ସହସ୍ରାଣି ଶତାବଧୀଃ ।
 ଉତ ତ୍ୟଂ ପୁତ୍ରମଗ୍ରବଃ ପରାବୃକ୍ତଂ ଶତକ୍ରତୁଃ ।
 ଉତ ତ୍ୟା ତୁର୍ବଶାୟଦୁ ଅସ୍ନାତାରା ଶତୀପତିଃ ।
 ଉତ ତ୍ୟା ସଦ୍ୟ ଆୟା ସରୟୋରିନ୍ଦ୍ର ପାରତଃ ।
 ଅନୁ ଦ୍ଵା ଜହିତା ନୟୋଃକଂ ଶ୍ରୋଶଂ ଚ ବୃତ୍ରହନ୍ ।
 ଶତମଗ୍ନୁନ୍ନୟାନାଂ ପୁରାମିନ୍ଦ୍ରୋ ବ୍ୟାସ୍ୟତ୍ ।
 ଅସ୍ତ୍ରାପୟଦଭୀତୟେ ସହସ୍ରା ତ୍ରିଂଶତଂ ହଥୈଃ ।
 ସ ଘେଦୁତାସି ବୃତ୍ରହତ୍ଵସମାନ ଇନ୍ଦ୍ର ଗୋପତିଃ ।
 ଉତ ନୁନଂ ଯଦିନ୍ଦ୍ରିୟଂ କରିଷ୍ୟା ଇନ୍ଦ୍ର ପୌଂସ୍ୟମ୍ ।
 ବାମଂବାମଂ ଚ ଆଦୁରେ ଦେବୋ ଦଦାତୁର୍ଯ୍ୟମା ।
 ବାମଂ ପୁଷା ବାମଂ ଭଗୋ ବାମଂ ଦେବଃ କରୁଳତୀ ॥୨୪॥

ଭଷାସମିନ୍ଦ୍ର ସଂ ପିଶକ୍ ॥୯॥
 ନି ଯୁୟୀଂ ଶିଶୁଧୃଷା ॥୧୦॥
 ସସାର ସୀଂ ପରାବତଃ ॥୧୧॥
 ପରି ଷ୍ଠା ଇନ୍ଦ୍ର ମାୟୟା ॥୧୨॥
 ପୁରୋ ଯଦସ୍ୟ ସଂପିଶକ୍ ॥୧୩॥
 ଅବାହନ୍ନିନ୍ଦ୍ର ଶମ୍ବରମ୍ ॥୧୪॥
 ଅପି ପଞ୍ଚ ପ୍ରଧୀରିବ ॥୧୫॥
 ଭକ୍-ଥେଷ୍ଠିନ୍ଦ୍ର ଆଭଜତ୍ ॥୧୬॥
 ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବିଦ୍ଵା ଅପାରୟତ୍ ॥୧୭॥
 ଅଶ୍ଵାଚିତ୍ରରଥାବଧୀଃ ॥୧୮॥
 ନ ତଞ୍ଜେ ସୁମ୍ନମଷ୍ଟବେ ॥୧୯॥
 ଦିବୋଦାସାୟ ଦାଶୁଷେ ॥୨୦॥
 ଦାସାନାମିନ୍ଦ୍ରୋ ମାୟୟା ॥୨୧॥
 ଯସ୍ତା ବିଶ୍ଵାନି ଚିତୁ୍ୟଷେ ॥୨୨॥
 ଅଦ୍ୟା ନକିଷ୍ଠଦା ମିନତ୍ ॥୨୩॥

(୪।୩୧) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ ୧-୨, ଧ-୧୫, ପାଦନିତୃତ୍ ଗାୟତ୍ରୀ ୩,
 ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ

କୟା ନଶ୍ଚିତ୍ର ଆ ଭୁବଦୂତୀ ସଦାବୃଧଃ ସଖା ।
 କସ୍ତ୍ରା ସତ୍ୟୋ ମଦାନାଂ ମଂହିଷ୍ଠୋ ମସ୍ତଦନ୍ଧସଃ ।
 ଅଭୀ ଶୁ ଶଃ ସଖୀନାମବିତା ଜରିତୃଶାମ୍ ।
 ଅଭୀ ନ ଆ ବବୃସ୍ତ ତକ୍ରଂ ନ ବୃତ୍ତମର୍ବତଃ ।

କୟା ଶଚିଷ୍ଠୟା ବୃତା ॥୧॥
 ଦୃଲ୍ହା ଚିଦାରୁଜେ ବସୁ ॥୨॥
 ଶତଂ ଭବାସ୍ୟୁତିଭିଃ ॥୩॥
 ନିୟୁଦ୍-ଭିଶ୍ଵର୍ଷଣୀନାମ୍ ॥୪॥

ପ୍ରବତା ହି କ୍ରତୁନାମା ହା ପଦେବ ଗଚ୍ଛସି ।
 ସଂ ଯୁତ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ର ମନ୍ୟବଃ ସଂ ଚକ୍ରାଣି ଦଧନ୍ତିରେ ।
 ଉତ ସ୍ଥା ହି ତ୍ୱାମାହୁରିନ୍ଦ୍ରଘ୍ୱାନଂ ଶତୀପତେ ।
 ଉତ ସ୍ଥା ସଦ୍ୟ ଇତ୍-ପରି ଶଶମାନାୟ ସୁନ୍ଦତେ ।
 ନହି ସ୍ଥା ତେ ଶତଂ ଚନ ରାଧୋ ବରନ୍ତ ଆମୁରଃ ।
 ଅସ୍ତ୍ରାଁ ଅବନ୍ତ ତେ ଶତମସ୍ତ୍ରାନ୍ ସହସ୍ରମୂତୟଃ ।
 ଅସ୍ତ୍ରାଁ ଇହା ବୃଣୀଷ୍ଠ ସଖ୍ୟାୟ ସ୍ୱସ୍ତୟେ ।
 ଅସ୍ତ୍ରାଁ ଅବିତ୍ତି ବିଶ୍ୱହେନ୍ଦ୍ର ରାୟା ପରୀଶସା ।
 ଅସ୍ତ୍ରଭ୍ୟଂ ତାଁ ଅପା ବୃଧି ବ୍ରଜାଁ ଅସ୍ତେବ ଗୋମତଃ ।
 ଅସ୍ତ୍ରାକଂ ଧୃଷ୍ଣୁୟା ରଥୋ ଦ୍ୟୁମାଁ ଇନ୍ଦ୍ରାନପତ୍ୟୁତଃ ।
 ଅସ୍ତ୍ରାକମୁତ୍ତମଂ କୃଧି ଶ୍ରବୋ ଦେବେଷୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଅଭକ୍ଷି ସୂର୍ଯ୍ୟେ ସଚା ॥୫॥
 ଅଧ ତ୍ୱେ ଅଧ ସୂର୍ଯ୍ୟେ ॥୬॥
 ଦାତାରମବିଦୀଧୟାମ୍ ॥୭॥
 ପୁରୁ ଚିନ୍ତଂହସେ ବସୁ ॥୮॥
 ନ ଚୌତ୍ତାନି କରିଷ୍ୟତଃ ॥୯॥
 ଅସ୍ତ୍ରାନ୍ତିଶ୍ଚା ଅଭିଷ୍ଟୟଃ ॥୧୦॥
 ମହୋ ରାୟେ ଦିବିତ୍ୱତେ ॥୧୧॥
 ଅସ୍ତ୍ରାନ୍ତିଶ୍ଚାଭିରୁତିଭିଃ ॥୧୨॥
 ନବାଭିରିନ୍ଦ୍ରୋତିଭିଃ ॥୧୩॥
 ଗବ୍ୟରଶ୍ମୟୁରୀୟତେ ॥୧୪॥
 ବର୍ଷିଷ୍ଠଂ ଦ୍ୟାମିବୋପରି ॥୧୫॥

(୪।୩୨) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ,

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରଃ ୧-୨୨, ଇନ୍ଦ୍ରାଣ୍ୟୌ ୨୩-୨୪

ଆ ତୁ ନ ଇନ୍ଦ୍ର ବୃତ୍ରହନ୍ନସ୍ତ୍ରାକମର୍ଯ୍ୟମା ଗହି ।
 ତୃମିଶ୍ଵିଦ୍-ଘାସି ତୁତୁଜିରା ଚିତ୍ର ଚିତ୍ରିଣୀଷ୍ଠା ।
 ଦତ୍ତେତିଶ୍ଵିକ୍ଷଣୀୟାଂସଂ ହଂସି ବ୍ରାଧନ୍ତମୋଜସା ।
 ବୟମିନ୍ଦ୍ର ତ୍ୱେ ସଚା ବୟଂ ତ୍ୱାଭି ନୋନୁମଃ ।
 ସ ନଶ୍ଵିତ୍ରାଭିରଦ୍ରିବୋଽନବଦ୍ୟାଭିରୁତିଭିଃ ।
 ଭୂୟାମୋ ଷୁ ତ୍ୱାବତଃ ସଖାୟ ଇନ୍ଦ୍ର ଗୋମତଃ ।
 ତ୍ୱଂ ହ୍ୟେକ ଇଶିଷ ଇନ୍ଦ୍ର ବାଜସ୍ୟ ଗୋମତଃ ।
 ନ ତ୍ୱା ବରନ୍ତେ ଅନ୍ୟଥା ଯଜିସ୍ରସି ସୁତୋ ମଘମ୍ ।
 ଅଭି ତ୍ୱା ଗୋତମା ଗିରାନୁଷତ ପ୍ର ଦାବନେ ।
 ପ୍ର ତେ ବୋଚାମ ବୀର୍ଯ୍ୟାୟ ମନ୍ଦସାନ ଆରୁଜଃ ।

ମହାନୁହୀଭିରୁତିଭିଃ ॥୧॥
 ଚିତ୍ରଂ କୃଣୋଷ୍ୟତୟେ ॥୨॥
 ସଖିଭିର୍ଯ୍ୟେ ତ୍ୱେ ସଚା ॥୩॥
 ଅସ୍ତ୍ରାଁଅସ୍ତ୍ରାଁ ଇଦୁଦବ ॥୪॥
 ଅନାଧୃଷ୍ଟାଭିରା ଗହି ॥୫॥
 ଯୁଜୋ ବାଜାୟ ଘୃଷ୍ଣୟେ ॥୬॥
 ସ ନୋ ଯୁକ୍ତି ମହୀମିଷମ୍ ॥୭॥
 ସ୍ତ୍ରୋତୃଭ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ର ଗିର୍ବଣଃ ॥୮॥
 ଇନ୍ଦ୍ର ବାଜାୟ ଘୃଷ୍ଣୟେ ॥୯॥
 ପୁରୋ ଦାସୀରଭୀତ୍ୟ ॥୧୦॥

ତା ତେ ଶୁଣନ୍ତି ବେଧସୋ ଯୁନି ଚକର୍ଥ ପୌଂସ୍ୟା ।
 ଅବୀବୃଧନ୍ତ ଗୋତମା ଇନ୍ଦ୍ର ତ୍ବେ ସ୍ତୋମବାହସଃ ।
 ଯୁଜିଜି ଶଶୁତାମସୀନ୍ଦ୍ର ସାଧାରଣସ୍ତୁମ୍ ।
 ଅର୍ବାଚୀନୋ ବସୋ ଭବାସ୍ତେ ସୁ ମସ୍ତ୍ରାନ୍ତସଃ ।
 ଅସ୍ତ୍ରାକଂ ତ୍ବା ମତୀନାମା ସ୍ତୋମ ଇନ୍ଦ୍ର ଯୁଜ୍ଜତୁ ।
 ପୁରୋଳାଶଂ ଚ ନୋ ଘସୋ ଜୋଷୟାସେ ଗିରଶ୍ଚ ନଃ ।
 ସହସ୍ରଂ ବ୍ୟତୀନାଂ ଯୁକ୍ତାନାମିନ୍ଦ୍ରମୀମହେ ।
 ସହସ୍ରା ତେ ଶତା ବୟଂ ଗବାମା ଚ୍ୟାବୟାମସି ।
 ଦଶ ତେ କଲଶାନାଂ ହିରଣ୍ୟାନାମଧୀମହି ।
 ଭୂରିଦା ଭୂରି ଦେହି ନୋ ମା ଦତ୍ତଂ ଭୂୟା ଭର ।
 ଭୂରିଦା ହ୍ୟସି ଶୁଭଃ ପୁରୁତା ଶୂର ବୃତ୍ରହନ୍ ।
 ପ୍ର ତେ ବତ୍ସୁ ବିଚକ୍ଷଣ ଶଂସାମି ଗୋଷଣୋ ନପାତ୍ ।
 କନୀନକେବ ବିଦ୍ରଧେ ନବେ ଦ୍ରୁପଦେ ଅର୍ଭକେ ।
 ଅରଂ ମ ଭସ୍ତୟାମ୍-ଶୋଃରମନୁସ୍ତୟାମ୍-ଶୋ ।

ସୁତେଷ୍ଟିନ୍ତ ଗିର୍ବଣଃ ॥୧୧॥
 ଐଷୁ ଧା ବୀରବଦ୍ୟଶଃ ॥୧୨॥
 ତଂ ତ୍ବା ବୟଂ ହବାମହେ ॥୧୩॥
 ସୋମାନାମିନ୍ଦ୍ର ସୋମପାଃ ॥୧୪॥
 ଅର୍ବାଗା ବର୍ତୟା ହରୀ ॥୧୫॥
 ବଧୁୟୁରିବ ଯୋଷଣାମ୍ ॥୧୬॥
 ଶତଂ ସୋମସ୍ୟ ଖାର୍ଯ୍ୟଃ ॥୧୭॥
 ଅସ୍ତ୍ରତା ରାଧ ଏତୁ ତେ ॥୧୮॥
 ଭୂରିଦା ଅସି ବୃତ୍ରହନ୍ ॥୧୯॥
 ଭୂରି ଘେଦିନ୍ଦ୍ର ଦିସୁସି ॥୨୦॥
 ଆ ନୋ ଭଜସ୍ତୁ ରାଧସି ॥୨୧॥
 ମାଭ୍ୟାଂ ଗା ଅନୁ ଶିଶ୍ରଥଃ ॥୨୨॥
 ବତ୍ସୁ ଯାମେଷୁ ଶୋଭେତେ ॥୨୩॥
 ବତ୍ସୁ ଯାମେଷୁସ୍ତ୍ରିଧା ॥୨୪॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟାଷ୍ଟକେ ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ସମାପ୍ତଃ ॥

। ଅଥଃ ତୃତୀୟାଷ୍ଟକଃ ।
(ସପ୍ତମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ବର୍ଗାଃ ୧-୨୭)

(୪।୩୩) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ଋତବଃ

ପ୍ର ଋତୁଭ୍ୟୋ ଦୂତମିବ ବାଚମିଷ୍ୟ ଉପସ୍ଥିରେ ଶ୍ୱୈତରୀଂ ଧେନୁମୀଳେ ।
ଯେ ବାତଜୁତାସ୍ତରଶିଭିରେବୈଃ ପରି ଦ୍ୟାଂ ସଦ୍ୟୋ ଅପସୋ ବଭୂରୁଃ ॥୧॥
ୟଦାରମକ୍ରନ୍ତୁଭବଃ ପିତୃଭ୍ୟାଂ ପରିବିଷ୍ଠୀ ବେଷଣା ଦଂସନାଭିଃ ।
ଆଦିଦେବାନାମୁପ ସଖ୍ୟମାୟାନ୍ନୀରାସଃ ପୁଷ୍ଟିମବହନ୍ନନାୟୈ ॥୨॥
ପୁନର୍ଯେ ଚକ୍ରୁଃ ପିତରା ଯୁବାନା ସନା ଯୁପେବ ଜରଣା ଶୟାନା ।
ତେ ବାଜୋ ବିଭ୍ରାଂ ଋତୁରିନ୍ଦ୍ରବନ୍ତୋ ମଧୁପ୍ସରସୋ ନୋଽବନ୍ତୁ ଯଜ୍ଞମ୍ ॥୩॥
ୟସ୍ରଂବସ୍ରମୃତବୋ ଗାମରକ୍ଷନ୍ୟସ୍ରଂବସ୍ରମୃତବୋ ମା ଅପିଂଶନ୍ ।
ୟସ୍ରଂବସ୍ରମତରନ୍ତାସୋ ଅସ୍ୟାସ୍ତାଭିଃ ଶମାଭିରମୃତତୁମାଶୁଃ ॥୪॥
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଆହ ତମସା ଦ୍ୱା କରେତି କନୀୟାନ୍ନୀନ୍-କୃଣବାମେତ୍ୟାହ ।
କନିଷ୍ଠ ଆହ ଚତୁରୟ୍ରେତି ଦ୍ୱିଷ୍ଠ ଋତବସ୍ତତ୍-ପନୟତୁରୋ ବଃ ॥୫॥
ସତ୍ୟମୁତୁର୍ନର ଏବା ହି ଚକ୍ରୁରନ୍ତୁ ସ୍ୱଧାମୃତବୋ ଜଗୁରେତାମ୍ ।
ବିଭ୍ରାଜମାନ୍ନାଶ୍ଵମସ୍ରାଂ ଅହେବାବେନଶ୍ଚକ୍ଷା ଚତୁରୋ ଦଦୃଶ୍ୱାନ୍ ॥୬॥
ଦ୍ୱାଦଶ ଦ୍ୟୁନ୍ୟଦଗୋଦ୍ୟସ୍ୟାତିଥ୍ୟେ ରଶନୃଭବଃ ସସନ୍ତଃ ।
ସୁକ୍ଷେତ୍ରାକୃଶ୍ମନ୍ନନୟନ୍ତ୍ର ସିନ୍ଧୁକନ୍ଦାତିଷ୍ଠନ୍ନୋଷଧୀର୍ନମ୍ନମାପଃ ॥୭॥
ରଥଂ ଯେ ଚକ୍ରୁଃ ସୁବୃତଂ ନରେଷ୍ଠାଂ ଯେ ଧେନୁଂ ବିଶ୍ୱଜୁବଂ ବିଶ୍ୱରୂପାମ୍ ।
ତ ଆ ତକ୍ଷତୁଭବୋ ରୟିଂ ନଃ ସ୍ୱବସଃ ସ୍ୱପସଃ ସୁହସ୍ତାଃ ॥୮॥
ଅପୋ ହ୍ୟେଷାମଜୁଷନ୍ତ ଦେବା ଅଭି କ୍ରତ୍ୱା ମନସା ଦୀଧ୍ୟାନାଃ ।
ବାଜୋ ଦେବାନାମଭବସୁକର୍ମେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଋତୁକ୍ଷା ବରୁଣସ୍ୟ ବିଭ୍ରା ॥୯॥
ଯେ ହରୀ ମେଧୟୋକ୍ଥା ମଦନ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ଚକ୍ରୁଃ ସୁୟୁଜା ଯେ ଅଶ୍ୱା ।
ତେ ରାୟସ୍ତୋଷଂ ଦ୍ରବିଶାନ୍ୟସ୍ତେ ଧତ୍ୱ ଋତବଃ କ୍ଷେମୟନ୍ତୋ ନ ମିତ୍ରମ୍ ॥୧୦॥

ଇଦାହ୍ନଃ ପୀତିମୁତ ବୋ ମଦଂ ଧୂର୍ନଂ ଋତେ ଶ୍ରାନ୍ତସ୍ୟ ସଖ୍ୟାୟ ଦେବାଃ ।
ତେ ନୁନମସ୍ତେ ଋଭବୋ ବସୁନି ତୃତୀୟେ ଅସ୍ମିନ୍ନସବନେ ଦଧାତ ॥୧୧॥

=====

(୪।୩୪) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷୁପ୍, ଦେବତା - ଋଭବଃ

=====

ଋତୁର୍ବିତ୍ତା ବାଜ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ନୋ ଅଛ୍ରେମଂ ଯୁଜ୍ଞଂ ରତ୍ନଧେୟୋପ ଯାତ ।
ଇଦା ହି ବୋ ଧିଷଣା ଦେବ୍ୟହ୍ନାମଧାତ୍-ପୀତିଂ ସଂ ମଦା ଅଗ୍ନତା ବଃ ॥୧॥
ବିଦାନାସୋ ଜନ୍ମନୋ ବାଜରତ୍ନା ଉତ ଋତୁଭିରୃଭବୋ ମାଦୟଧୁମ୍ ।
ସଂ ବୋ ମଦା ଅଗ୍ନତ ସଂ ପୁରଂଧିଃ ସୁବୀରାମସ୍ତେ ରୟିମେରୟଧୁମ୍ ॥୨॥
ଅୟଂ ବୋ ଯୁଜ୍ଞ ଋଭବୋଽକାରି ଯମା ମନୁଷ୍ଠତ୍-ପ୍ରଦିବୋ ଦଧିଧ୍ୱେ ।
ପ୍ର ବୋଽଛା ଜୁଜୁଷାଣାସୋ ଅସ୍ତୁରତୁତ ବିଶ୍ୱେ ଅଗ୍ନିୟୋତ ବାଜାଃ ॥୩॥
ଅତୁଦୁ ବୋ ବିଧତେ ରତ୍ନଧେୟମିଦା ନରୋ ଦାଶୁଷେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାୟ ।
ପିବତ ବାଜା ଋଭବୋ ଦଦେ ବୋ ମହି ତୃତୀୟଂ ସବନଂ ମଦାୟ ॥୪॥
ଆ ବାଜା ଯାତୋପ ନ ଋତୁକ୍ଷା ମହୋ ନରୋ ଦ୍ରବିଣସୋ ଗୃଣାନାଃ ।
ଆ ବଃ ପୀତୟୋଽଭିପିତ୍ୱେ ଅହ୍ନାମିମା ଅସ୍ତ୍ରଂ ନବସ୍ତ ଇବ ଗୁନ୍ ॥୫॥
ଆ ନପାତଃ ଶବସୋ ଯାତନୋପେମଂ ଯୁଜ୍ଞଂ ନମସା ହୃୟମାନାଃ ।
ସଜୋଷସଃ ସୂରୟୋ ଯସ୍ୟ ଚ ସ୍ତ୍ର ମଧୁଃ ପାତ ରତ୍ନଧା ଇନ୍ଦ୍ରବନ୍ତଃ ॥୬॥
ସଜୋଷା ଇନ୍ଦ୍ର ବରୁଣେନ ସୋମଂ ସଜୋଷାଃ ପାହି ଗିର୍ବଣୋ ମରୁଦ୍-ଭିଃ ।
ଅଗ୍ରେପାତିରୃତୁପାତିଃ ସଜୋଷା ଗ୍ଲାୟତ୍ନୀଭୀ ରତ୍ନଧାତିଃ ସଜୋଷାଃ ॥୭॥
ସଜୋଷସ ଆଦିତ୍ୟୈର୍ମାଦୟଧୁଂ ସଜୋଷସ ଋଭବଃ ପର୍ବତେଭିଃ ।
ସଜୋଷସୋ ଦୈବ୍ୟେନା ସବିତ୍ରା ସଜୋଷସଃ ସିନ୍ଧୁଭୀ ରତ୍ନଧେଭିଃ ॥୮॥
ୟେ ଅଶ୍ୱିନା ଯେ ପିତରା ଯ ଉତୀ ଧେନୁଂ ତତକ୍ଷୁରୃଭବୋ ଯେ ଅଶ୍ୱା ।
ୟେ ଅଂସତ୍ରା ଯ ରଧଗ୍ରୋଦସୀ ଯେ ବିତ୍ତୋ ନରଃ ସ୍ୱପତ୍ୟାନି ଚକ୍ରଃ ॥୯॥
ୟେ ଗୋମନ୍ତଂ ବାଜବନ୍ତଂ ସୁବୀରଂ ରୟିଂ ଧତ୍-ଧ ବସୁମନ୍ତଂ ପୁରୁଷୁମ୍ ।
ତେ ଅଗ୍ରେପା ଋଭବୋ ମନ୍ଦସାନା ଅସ୍ତେ ଧଉ ଯେ ଚ ରାତିଂ ଗୃଣନ୍ତି ॥୧୦॥

ନାପାତୁତ ନ ବୋତୀତୃଷାମାନିଃଶସ୍ତ୍ରା ଋଭବୋ ଯୁଜ୍ଞେ ଅସ୍ମିନ୍ ।
ସମିନ୍ଦ୍ରେଣ ମଦଥ ସଂ ମରୁଦ୍-ଭିଃ ସଂ ରାଜଭୀ ରତ୍ନଧେୟାୟ ଦେବାଃ ॥୧୧॥

=====

(୪।୩୫) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ଋଭବଃ

=====

ଇହୋପ ଯାତ ଶବସୋ ନପାତଃ ସୌଧନ୍ନା ଋଭବୋ ମାପ ତୁତ ।
ଅସ୍ମିନ୍‌ହି ବଃ ସବନେ ରତ୍ନଧେୟଂ ଗମନ୍ତିମ୍ନମନ୍ନୁ ବୋ ମଦାସଃ ॥୧॥
ଆଗନ୍ତୁଶାମିହ ରତ୍ନଧେୟମତୁହୋମସ୍ୟ ସୁଷୁତସ୍ୟ ପୀତିଃ ।
ସୁକୃତ୍ୟାୟା ଯସ୍ତପସ୍ୟାୟା ଚ ଏକଂ ବିଚକ୍ର ତମସଂ ଚତୁର୍ଥା ॥୨॥
ବ୍ୟକୃଶୋତ ତମସଂ ଚତୁର୍ଥା ସଖେ ବି ଶିକ୍ଷେତ୍ୟବ୍ରବୀତ ।
ଅଥୈତ ବାଜା ଅମୃତସ୍ୟ ପତ୍ନୀଂ ଗଣଂ ଦେବାନାମୃଭବଃ ସୁହସ୍ତାଃ ॥୩॥
କିଂମୟଃ ସ୍ଥିକମସ ଏଷ ଆସ ଯଂ କାବ୍ୟେନ ଚତୁରୋ ବିଚକ୍ର ।
ଅଥା ସୁନୁଧୁଂ ସବନଂ ମଦାୟ ପାତ ଋଭବୋ ମଧୁନଃ ସୋମ୍ୟସ୍ୟ ॥୪॥
ଶତ୍ୟାକର୍ତ୍ତ ପିତରା ଯୁବାନା ଶତ୍ୟାକର୍ତ୍ତ ତମସଂ ଦେବପାନମ୍ ।
ଶତ୍ୟା ହରୀ ଧନୁତରାବତଞ୍ଚେନ୍ନବାହାବୃଭବୋ ବାଜରତ୍ନାଃ ॥୫॥
ୟୋ ବଃ ସୁନୋତ୍ୟଭିପିତ୍ୱେ ଅହ୍ନାଂ ତୀବ୍ରଂ ବାଜାସଃ ସବନଂ ମଦାୟ ।
ତସ୍ମୈ ରୟିମୃଭବଃ ସର୍ବବୀରମା ତକ୍ଷତ ବୃଷଣୋ ମନ୍ଦସାନାଃ ॥୬॥
ପ୍ରାତଃ ସୁତମପିବୋ ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚ ମାଧ୍ୟାହ୍ନିନଂ ସବନଂ କେବଲଂ ତେ ।
ସମୃତୁଭିଃ ପିବସ୍ମୁ ରତ୍ନଧେଭିଃ ସଖୀର୍ଯ୍ୟା ଇନ୍ଦ୍ର ଚକୃଷେ ସୁକୃତ୍ୟା ॥୭॥
ୟୋ ଦେବାସୋ ଅଭବତା ସୁକୃତ୍ୟା ଶ୍ୟେନା ଇବେଦପି ଦିବି ନିଷେଦ ।
ତେ ରତ୍ନଂ ଧାତ ଶବସୋ ନପାତଃ ସୌଧନ୍ନା ଅଭବତାମୃତାସଃ ॥୮॥
ୟତ୍ତୃତୀୟଂ ସବନଂ ରତ୍ନଧେୟମକୃଶୁଧୁଂ ସ୍ତପସ୍ୟା ସୁହସ୍ତାଃ ।
ତଦୃଭବଃ ପରିଷିକ୍ତଂ ବ ଏତସ୍ରଂ ମଦେଭିରିନ୍ଦ୍ରିୟେଭିଃ ପିବଧୁମ୍ ॥୯॥

=====

(୪।୩୭) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ଜଗତୀ ୧-୮, ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୯, ଦେବତା - ଋତବଃ

=====

ଅନଶ୍ୱୋ ଜାତୋ ଅନଭୀଶୁରୁକ୍-ଧ୍ୟୋଃ ରଥସ୍ତ୍ରଚକ୍ରଃ ପରି ବର୍ତତେ ରଜଃ ।
ମହତ୍ତଦ୍ୱୋ ଦେବ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରବାଚନଂ ଦ୍ୟାମୃତବଃ ପୃଥିବୀଂ ଯଜ ପୁଷ୍ୟଥ ॥୧॥
ରଥଂ ଯେ ଚକ୍ରଃ ସୁବୃତଂ ସୁଚେତସୋଽବିହ୍ୱରନ୍ତଂ ମନସସ୍ତ୍ୱରି ଧ୍ୟୟା ।
ତାଁ ଉ ନୃସ୍ୟ ସବନସ୍ୟ ପୀତୟ ଆ ବୋ ବାଜା ଋତବୋ ବେଦୟାମସି ॥୨॥
ତଦ୍ୱୋ ବାଜା ଋତବଃ ସୁପ୍ରବାଚନଂ ଦେବେଷୁ ବିଭ୍ୱୋ ଅଭବନ୍ନହିତ୍ୱନମ୍ ।
ଜିବ୍ରୀ ଯୁସ୍ରଜ୍ଜା ପିତରା ସନାଜୁରା ପୁନର୍ଯୁବାନା ଚରଥାୟ ତକ୍ଷଥ ॥୩॥
ଏକଂ ବି ଚକ୍ର ଚମସଂ ଚତୁର୍ବୟଂ ନିଶ୍ଚର୍ମଣୋ ଗାମରିଣୀତ ଧୀତିଭିଃ ।
ଅଥା ଦେବେଷ୍ମତତ୍ତମାନଶ ଶୁଷ୍ଠୀ ବାଜା ଋତବସ୍ତଦ୍ୱ ଉକ୍ଥ୍ୟମ୍ ॥୪॥
ଋତୁତୋ ରୟିଃ ପ୍ରଥମଶ୍ରବସ୍ତମୋ ବାଜଶୁତାସୋ ଯମଜୀଜନନ୍ନରଃ ।
ବିଭୃତଷ୍ଟୋ ବିଦଧେଷୁ ପ୍ରବାଚ୍ୟୋ ଯଂ ଦେବାସୋଽବଥା ସ ବିଚର୍ଷଣିଃ ॥୫॥
ସ ବାଜ୍ୟର୍ବା ସ ଋଷିର୍ବଚସ୍ୟାୟା ସ ଶୂରୋ ଅସ୍ତ୍ରା ପୃତନାସୁ ଦୁଷ୍ଟରଃ ।
ସ ରାୟସ୍ତୋଷଂ ସ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟଂ ଦଧେ ଯଂ ବାଜୋ ବିଭ୍ୱା ଋତବୋ ଯମାବିଷୁଃ ॥୬॥
ଶ୍ରେଷ୍ଠଂ ବଃ ପେଶୋ ଅଧି ଧାୟି ଦର୍ଶତଂ ସ୍ତ୍ରୋମୋ ବାଜା ଋତବସ୍ତଂ ଭୁଭୁଷ୍ଟନ ।
ଧୀରାସୋ ହି ଷ୍ଟା କବୟୋ ବିପଶ୍ଚିତସ୍ତ୍ରାନ୍ ଏନା ବ୍ରହ୍ମଣା ବେଦୟାମସି ॥୭॥
ଯୁୟମସ୍ମଭ୍ୟଂ ପିଷଣାଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱରି ବିଦ୍ଧାଂସୋ ବିଶ୍ୱା ନର୍ଯ୍ୟାଣି ଭୋଜନା ।
ଦ୍ୟୁମନ୍ତଂ ବାଜଂ ବୃଷଶୁଷ୍ଠମୁତ୍ତମମା ନୋ ରୟିମୃତବସ୍ତକ୍ଷତା ବୟଃ ॥୮॥
ଇହ ପ୍ରଜାମିହ ରୟିଂ ରରାଣା ଇହ ଶ୍ରବୋ ବୀରବତ୍ସତା ନଃ ।
ୟେନ ବୟଂ ଚିତୟେମାତ୍ୟନ୍ୟାନ୍ତଂ ବାଜଂ ଚିତ୍ରମୃତବୋ ଦଦା ନଃ ॥୯॥

=====

(୪।୩୭) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୧-୪, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ୫-୮, ଦେବତା - ଋତବଃ

=====

ଉପ ନୋ ବାଜା ଅଧ୍ୱରମୃତୁକ୍ଷା ଦେବା ଯାତ ପଥିଭିର୍ଦେବୟାନୈଃ ।
ୟଥା ଯଜ୍ଞଂ ମନୁଷୋ ବିକ୍ଷାସୁ ଦଧିଧ୍ୱେ ରଶ୍ମୀଃ ସୁଦିନେଷ୍ୱହ୍ନମ୍ ॥୧॥

ତେ ବୋ ଦୃଦେ ମନସେ ସନ୍ତୁ ଯଜ୍ଞା ଭୁକ୍ତାସୋ ଅଦ୍ୟ ଘୃତନିର୍ଣ୍ଣଜୋ ଗୁଃ ।
 ପ୍ର ବଃ ସୁତାସୋ ହରୟନ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣାଃ କ୍ରତ୍ବେ ଦକ୍ଷାୟ ହର୍ଷୟନ୍ତ ପୀତାଃ ॥୨॥
 ତ୍ର୍ୟଦାୟଂ ଦେବହିତଂ ଯଥା ବଃ ସ୍ତ୍ରୋମୋ ବାଜା ଋତୁକ୍ଷଣୋ ଦଦେ ବଃ ।
 ଭୁକ୍ତେ ମନୁଷ୍ଟଦୁପରାସୁ ବିଷ୍ଣୁ ଯୁକ୍ତେ ସତା ବୃହଦିବେଷୁ ସୋମମ୍ ॥୩॥
 ପୀବୋଅଶ୍ୱାଃ ଶୁଚଦ୍ରଥା ହି ଭୂତାୟାଶିପ୍ରା ବାଜିନଃ ସୁନିଷ୍ଠାଃ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସୁନୋ ଶବସୋ ନପାତୋଽନୁ ବଶ୍ବେତ୍ୟଗ୍ରିୟଂ ମଦାୟ ॥୪॥
 ଋତୁମ୍ଭୁକ୍ଷଣୋ ରୟିଂ ବାଜେ ବାଜିତ୍ରମଂ ଯୁଜମ୍ । ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତୁତଂ ହବାମହେ ସଦାସାତମମଶ୍ୱିନମ୍ ॥୫॥
 ସେଦୃଭବୋ ଯମବଥ ଯୁୟମିନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମର୍ତ୍ୟମ୍ । ସ ଧୀତିରସୁ ସନିତା ମେଧସାତା ସୋ ଅର୍ବତା ॥୬॥
 ବି ନୋ ବାଜା ଋତୁକ୍ଷଣଃ ପଥଶ୍ଚିତନ ଯୁକ୍ତବେ । ଅସ୍ତଭ୍ୟଂ ସୁରୟଃ ସୁତା ବିଶ୍ୱା ଆଶାସ୍ରରୀଷଶି ॥୭॥
 ତଂ ନୋ ବାଜା ଋତୁକ୍ଷଣ ଇନ୍ଦ୍ର ନାସତ୍ୟା ରୟିମ୍ । ସମଶ୍ଚଂ ଚର୍ଷଶିଭ୍ୟ ଆ ପୁରୁ ଶସ୍ତ୍ର ମଘଭୟେ ॥୮॥

(୪।୩୮) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,

ଦେବତା - ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ୧, ଦପିକ୍ରାଃ ୨-୧୦

ଭତୋ ହି ବାଂ ଦାତ୍ରା ସନ୍ତି ପୂର୍ବା ଯା ପୁରୁତ୍ୟସ୍ରସଦସୁଧିର୍ନିତୋଶେ ।
 କ୍ଷେତ୍ରାସାଂ ଦଦଥୁରୁର୍ବରାସାଂ ଘନଂ ଦସୁଧ୍ୟୋଃ ଅଭିଭୂତିମୁଗ୍ରମ୍ ॥୧॥
 ଭତ ବାଜିନଂ ପୁରୁନିଷ୍ପିଧାନଂ ଦପିକ୍ରାମୁ ଦଦଥୁର୍ବଶ୍ଚକୃଷ୍ଣମ୍ ।
 ଋଜିପ୍ୟଂ ଶ୍ୟେନଂ ପୁଷିତଘ୍ନମାଶୁଂ ଚକୃତ୍ୟମୟୋ ନୃପତିଂ ନ ଶୂରମ୍ ॥୨॥
 ଯଂ ସୀମନ୍ତୁ ପ୍ରବତେବ ଦ୍ରବନ୍ତଂ ବିଶ୍ୱଃ ପୁରୁର୍ମଦତି ହର୍ଷମାଶଃ ।
 ପତ୍ତିର୍ଗୃଧ୍ୟନ୍ତଂ ମେଧୟଂ ନ ଶୂରଂ ରଥତୁରଂ ବାତମିବ ପ୍ରଜନ୍ତମ୍ ॥୩॥
 ଯଃ ସ୍ଥାରୁକାନୋ ଗଧ୍ୟା ସମସ୍ତ୍ର ସନ୍ତତରଶ୍ଚରତି ଗୋଷୁ ଗଚ୍ଛନ୍ ।
 ଆବିରୃଜୀକୋ ବିଦଥା ନିଚିକ୍ୟତିରୋ ଅରତିଂ ପର୍ଯ୍ୟପ ଆୟୋଃ ॥୪॥
 ଭତ ସ୍ତୈନଂ ବସ୍ତମସିଂ ନ ତାୟୁମନ୍ତୁ କ୍ରୋଶନ୍ତି କ୍ଷିତୟୋ ଭରେଷୁ ।
 ନୀତାୟମାନଂ ଜସୁରିଂ ନ ଶ୍ୟେନଂ ଶ୍ରବଶ୍ଚାଚ୍ଛା ପଶୁମଞ୍ଚ ଯୁଧମ୍ ॥୫॥

ଉତ ସ୍ଥାସ୍ତ୍ର ପ୍ରଥମଃ ସରିଷ୍ୟନ୍ତି ବେବେତି ଶ୍ରେଣିଭୀ ରଥାନାମ୍ ।
 ସ୍ରଜଂ କୃଣ୍ମାନୋ ଜନୋଂ ନ ଶୁଭ୍ରା ରେଶୁଂ ରେରିହତ୍-କିରଣଂ ଦଦଶ୍ମାନ୍ ॥୭॥
 ଉତ ସ୍ୟ ବାଜୀ ସଦୁରିଚୃତାବା ଶୁଶ୍ରୁଷମାଶସ୍ତନ୍ତା ସମର୍ଯେ ।
 ତୁରଂ ଯତୀଷୁ ତୁରୟନ୍ତୁଜିପ୍ୟୋଽପି ଭୁବୋଃ କିରତେ ରେଶୁମୃଞ୍ଜନ୍ ॥୮॥
 ଉତ ସ୍ଥାସ୍ୟ ତନ୍ୟତୋରିବ ଦ୍ୟୋରୂଘାୟତୋ ଅଭିୟୁଜୋ ଭୟନ୍ତେ ।
 ଯଦା ସହସ୍ରମଭି ଶୀମୟୋଧୀଭୁର୍ବର୍ତୁଃ ସ୍ଥା ଭବତି ଭୀମ ରଞ୍ଜନ୍ ॥୯॥
 ଉତ ସ୍ଥାସ୍ୟ ପନୟନ୍ତି ଜନା ଭୂତିଂ କୃଷ୍ଣିପ୍ରୋ ଅଭିଭୂତିମାଶୋଃ ।
 ଉତୈନମାଦୁଃ ସମିଧେ ବିୟନ୍ତଃ ପରା ଦପିକ୍ରା ଅସରସ୍ତହସ୍ତ୍ରୈଃ ॥୧୦॥
 ଆ ଦପିକ୍ରାଃ ଶବସା ପଞ୍ଚି କୃଷ୍ଣୀଃ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଇବ ଜ୍ୟୋତିଷାପସ୍ରତାନ ।
 ସହସ୍ରସାଃ ଶତସା ବାଜ୍ୟର୍ବା ପୃଣକ୍ଷୁ ମଧ୍ନା ସମିମା ବଚାଂସି ॥୧୦॥

(୪।୩୯) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷୁପ୍ ୧-୫, ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ୭, ଦେବତା - ଦପିକ୍ରାଃ

ଆଶୁଂ ଦପିକ୍ରାଂ ତମୁ ନୁ ଷ୍ଟବାମ ଦିବସ୍ତୁଧିବ୍ୟା ଉତ ଚର୍କିରାମ ।
 ଉଚ୍ଛନ୍ତୀର୍ମାମୁଷସଃ ସୁଦୟନ୍ତୁତି ବିଶ୍ମାନି ଦୁରିତାନି ପର୍ଷନ୍ ॥୧॥
 ମହଶ୍ଚର୍କମ୍ୟର୍ବତଃ କ୍ରତୁପ୍ରା ଦପିକ୍ରାବ୍ଶଃ ପୁରୁବାରସ୍ୟ ବୃଷ୍ଣଃ ।
 ଯଂ ପୁରୁଭ୍ୟୋ ଦୀଦିବାଂସଂ ନାଗ୍ନିଂ ଦଦଧୁର୍ମିତ୍ରାବରୁଣା ତଦୁରିମ୍ ॥୨॥
 ଯୋ ଅଶ୍ବସ୍ୟ ଦପିକ୍ରାବ୍-ଶୋ ଅକାରୀସ୍ରମିଜ୍ଞେ ଅଗ୍ନା ଉଷସୋ ବ୍ୟୁଷ୍ଣୌ ।
 ଅନାଗସଂ ତମଦିତିଃ କୃଣୋତୁ ସ ମିତ୍ରେଣ ବରୁଣେନା ସଜୋଷାଃ ॥୩॥
 ଦପିକ୍ରାବ୍ଶ ଇଷ ଭର୍ଜୋ ମହୋ ଯଦମନ୍ତୁହି ମରୁତାଂ ନାମ ଭଦ୍ରମ୍ ।
 ସୁସ୍ରୟେ ବରୁଣଂ ମିତ୍ରମଗ୍ନିଂ ହବାମହ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ବଜ୍ରବାହୁମ୍ ॥୪॥
 ଇନ୍ଦ୍ରମିବେଦୁଭୟେ ବି ହୁୟନ୍ତ ଉଦୀରାଶା ଯଜ୍ଞମୁପପ୍ରୟନ୍ତଃ ।
 ଦପିକ୍ରାମୁ ସୁଦନଂ ମର୍ତ୍ୟାୟ ଦଦଧୁର୍ମିତ୍ରାବରୁଣା ନୋ ଅଶ୍ବମ୍ ॥୫॥
 ଦପିକ୍ରାବ୍-ଶୋ ଅକାରିଷଂ ଜିଷ୍ଟୋରଶ୍ବସ୍ୟ ବାଜିନଃ ।
 ସୁରଭି ନୋ ମୁଖା କରତ୍-ପ୍ର ଶ ଆୟୁଷି ତାରିଷତ୍ ॥୬॥

=====

(୪।୪୦) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଜଗତୀ ୨-୫,

ଦେବତା - ଦଧିକ୍ରାଃ ୧-୪, ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ୫

=====

ଦଧିକ୍ରାବ୍ଧଃ ଇଦୁ ନୁ ଚର୍କିରାମ ବିଶ୍ଵା ଇନ୍ଦ୍ରାମୁଷସଃ ସୁଦୟନ୍ତୁ ।
ଅପାମଗ୍ନେରୁଷସଃ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ବୃହସ୍ପତେରାଙ୍ଗିରସସ୍ୟ ଜିଷ୍ଣୋଃ ॥୧॥
ସତ୍ତ୍ଵା ଭରିଷୋ ଗରିଷୋ ଦୁବନ୍ୟସଞ୍ଜବସ୍ୟାଦିଷ ଭଷସସ୍ତୁରଣ୍ୟସତ୍ ।
ସତ୍ୟୋ ଦ୍ରବୋ ଦ୍ରବରଃ ପତଙ୍ଗରୋ ଦଧିକ୍ରାବେଷମୂର୍ଜଂ ସ୍ଵର୍ଜନତ୍ ॥୨॥
ଭତ ସ୍ଥାସ୍ୟ ଦ୍ରବତସ୍ତୁରଣ୍ୟତଃ ପର୍ଣ୍ଣଂ ନ ବେରନ୍ନୁ ବାତି ପ୍ରଗର୍ଧନଃ ।
ଶ୍ୟାନସ୍ୟେବ ପ୍ରଜତୋ ଅଙ୍ଗସଂ ପରି ଦଧିକ୍ରାବ୍ଧଃ ସହୋର୍ଜା ତରିତ୍ରତଃ ॥୩॥
ଭତ ସ୍ୟ ବାଜୀ କ୍ଷିପଣିଂ ତୁରଣ୍ୟତି ଗ୍ରୀବାୟାଂ ବଞ୍ଚୋ ଅପିକକ୍ଷ ଆସନି ।
କ୍ରତୁଂ ଦଧିକ୍ରା ଅନୁ ସଂତବୀତ୍-ପଥାମଙ୍ଗାଂ ସ୍ୟନ୍ନାପନୀଫଣତ୍ ॥୪॥
ହଂସଃ ଶୁଚିଷଦ୍ବସୁରନ୍ତରିକ୍ଷସଞ୍ଜୋତା ବେଦିଷଦତିଥିର୍ଦୁରୋଶସତ୍ ।
ନୃଷଦ୍ବରସଦୃତସଦ୍ୟୋମସଦବ୍-ଜା ଗୋଜା ଋତଜା ଅଦ୍ରିଜା ଋତମ୍ ॥୫॥

=====

(୪।୪୧) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,

ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରାବରୁଣୌ

=====

ଇନ୍ଦ୍ରା କୋ ବାଂ ବରୁଣା ସୁମ୍ନମାପ ସ୍ରୋମୋ ହବିଷ୍ଟା ଅମୃତୋ ନ ହୋତା ।
ୟୋ ବାଂ ହୃଦି କ୍ରତୁମାଁ ଅସ୍ତୁକ୍ତଃ ପୟର୍ଗଦିନ୍ଦ୍ରାବରୁଣା ନମସ୍ତାନ୍ ॥୧॥
ଇନ୍ଦ୍ରା ହ ଯୋ ବରୁଣା ଚକ୍ର ଆପୀ ଦେବୌ ମର୍ତ୍ତଃ ସଖ୍ୟାୟ ପ୍ରୟସ୍ତାନ୍ ।
ସ ହୃଦି ବୃତ୍ରା ସମିଥେଷୁ ଶତ୍ରୁନବୋଭିର୍ବା ମହଦ୍-ଭିଃ ସ ପ୍ର ଶୃଣ୍ଢେ ॥୨॥
ଇନ୍ଦ୍ରା ହ ରତ୍ନଂ ବରୁଣା ଧେଷ୍ଠେତ୍-ଥା ନୃଭ୍ୟଃ ଶଶମାନେଭ୍ୟସ୍ତା ।
ୟଦୀ ସଖାୟା ସଖ୍ୟାୟ ସୋମୈଃ ସୁତେଭିଃ ସୁପ୍ରୟସା ମାଦୟୈତେ ॥୩॥
ଇନ୍ଦ୍ରା ଯୁବଂ ବରୁଣା ଦିଦ୍ୟୁମସ୍ତ୍ରିନ୍ନୋଜିଷ୍ଠମୁଗ୍ରା ନି ବଧିଷ୍ଠଂ ବଜ୍ରମ୍ ।
ୟୋ ନୋ ଦୁରେବୋ ବୃକତିର୍ଦଭୀତିସ୍ତସ୍ତ୍ରିନ୍ନିମାଥାମଭିଭୂତୋଽଜଃ ॥୪॥

ଇନ୍ଦ୍ରା ଯୁବଂ ବରୁଣା ଭୂତମସ୍ୟା ଧିୟଃ ପ୍ରେତାରା ବୃଷଭେବ ଧେନୋଃ ।
 ସା ନୋ ଦୁହୀୟଦ୍ୟବସେବ ଗତ୍ୱୀ ସହସ୍ରଧାରା ପୟସା ମହୀ ଗୌଃ ॥୫॥
 ତୋକେ ହିତେ ତନୟ ଉର୍ବରାସୁ ସୁରୋ ଦୃଶୀକେ ବୃଷଣଶ୍ଚ ପୌଂସ୍ୟେ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରା ନୋ ଅତ୍ର ବରୁଣା ସ୍ୟାତାମବୋଭିର୍ଦସ୍ମା ପରିତକ୍ତ୍ୟାୟାମ୍ ॥୬॥
 ଯୁବାମିଜ୍ୟବସେ ପୂର୍ବ୍ୟାୟ ପରି ପ୍ରଭୂତୀ ଗବିଷଃ ସ୍ୱାପୀ ।
 ବୃଣୀମହେ ସଖ୍ୟାୟ ପ୍ରିୟାୟ ଶୂରା ମଂହିଷ୍ଟା ପିତରେବ ଶଂଭୁ ॥୭॥
 ତା ବାଂ ଧିୟୋଽବସେ ବାଜୟନ୍ତୀରାଜିଂ ନ ଜଗ୍ଧୁର୍ଯୁବୟଃ ସୁଦାନୁ ।
 ଶ୍ରିୟେ ନ ଗାବ ଉପ ସୋମମସ୍ତୁରିନ୍ଦ୍ରଂ ଗିରୋ ବରୁଣଂ ମେ ମନୀଷାଃ ॥୮॥
 ଇମା ଇନ୍ଦ୍ରଂ ବରୁଣଂ ମେ ମନୀଷା ଅଗ୍ନୁନୁପ ଦ୍ରବିଶମିଚ୍ଛମାନାଃ ।
 ଉପେମସ୍ତୁର୍ଜୌଷ୍ଠାର ଇବ ବସ୍ତୋ ରଘ୍ନୀରିବ ଶ୍ରବସୋ ଭିକ୍ଷମାଣାଃ ॥୯॥
 ଅଶ୍ୱ୍ୟସ୍ୟ ତୁନା ରଥ୍ୟସ୍ୟ ପୁଷ୍ଟେର୍ନିତ୍ୟସ୍ୟ ରାୟଃ ପତୟଃ ସ୍ୟାମ ।
 ତା ଚକ୍ରାଣା ଉତିଭିର୍ନବ୍ୟସୀଭିରସ୍ତୁତ୍ରା ରାୟୋ ନିୟୁତଃ ସଚକ୍ରାମ୍ ॥୧୦॥
 ଆ ନୋ ବୃହନ୍ତା ବୃହତୀଭିରୁତୀ ଇନ୍ଦ୍ର ଯାତଂ ବରୁଣ ବାଜସାତୌ ।
 ଯଜ୍ଞିଦ୍ୟବଃ ପୃତନାସୁ ପ୍ରକ୍ରୀଳାନ୍ତସ୍ୟ ବାଂ ସ୍ୟାମ ସନିତାର ଆଜେଃ ॥୧୧॥

(୪।୪୭) ଋଷିଃ - ତ୍ରସଦସୁ୍ୟଃ ପୌରୁକୁସ୍ୟଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,

ଦେବତା - ଆତ୍ମା ୧-୬, ଇନ୍ଦ୍ରାବରୁଣୌ ୭-୧୦

ମମ ଦ୍ୱିତା ରାଷ୍ଟ୍ରଂ କ୍ଷତ୍ରିୟସ୍ୟ ବିଶ୍ୱାୟୋର୍ବିଶ୍ୱେ ଅମୃତା ଯଥା ନଃ ।
 କ୍ରତୁଂ ସଚକ୍ତେ ବରୁଣସ୍ୟ ଦେବା ରାଜାମି କୃଷ୍ଣେରୁପମସ୍ୟ ବକ୍ତ୍ରେଃ ॥୧॥
 ଅହଂ ରାଜା ବରୁଣୋ ମହ୍ୟଂ ତାନ୍ୟସୁର୍ଯ୍ୟାଣି ପ୍ରଥମା ଧାରୟନ୍ତ ।
 କ୍ରତୁଂ ସଚକ୍ତେ ବରୁଣସ୍ୟ ଦେବା ରାଜାମି କୃଷ୍ଣେରୁପମସ୍ୟ ବକ୍ତ୍ରେଃ ॥୨॥
 ଅହମିନ୍ଦ୍ରୋ ବରୁଣସ୍ତେ ମହିତ୍ୱୋର୍ବା ଗଭୀରେ ରଜସୀ ସୁମେକେ ।
 ତୁଷ୍ଟେବ ବିଶ୍ୱା ଭୁବନାନି ବିଦ୍ୱାନ୍ସମୈରୟଂ ରୋଦସୀ ଧାରୟଂ ତ ॥୩॥

ଅହମପୋ ଅପିନ୍ଦୁମୁଷମାଶା ଧାରୟଂ ଦିବଂ ସଦନ ଋତସ୍ୟ ।
 ଋତେନ ପୁତ୍ରୋ ଅଦିତେରୂତାବୋତ ତ୍ରିଧାତୁ ପ୍ରଥୟଦ୍ଵି ଭୂମ ॥୪॥
 ମାଂ ନରଃ ସ୍ଵଶ୍ଵା ବାଜୟନ୍ତୋ ମାଂ ବୃତାଃ ସମରଣେ ହବନ୍ତେ ।
 କୃଣୋମ୍ୟାଜିଂ ମଘବାହମିନ୍ଦ୍ର ଇୟମି ରେଶୁମଭିଭୂତୋଜାଃ ॥୫॥
 ଅହଂ ତା ବିଶ୍ଵା ଚକରଂ ନକିର୍ମା ଦୈବ୍ୟଂ ସହୋ ବରତେ ଅପ୍ରତୀତମ୍ ।
 ଯନ୍ତ୍ରା ସୋମାସୋ ମମଦନ୍ୟଦୁକ୍-ଥୋଭେ ଭୟେତେ ରଜସୀ ଅପାରେ ॥୬॥
 ବିଦୁଷ୍ଟେ ବିଶ୍ଵା ଭୁବନାନି ତସ୍ୟ ତା ପ୍ର ବ୍ରବୀଷି ବରୁଣାୟ ବେଧଃ ।
 ତ୍ଵଂ ବୃତ୍ରାଣି ଶୃଣ୍ଢିଷେ ଜଘନ୍ନାନ୍ତୁଂ ବୃତ୍ତାଂ ଅରିଶା ଇନ୍ଦ୍ର ସିନ୍ଧୁନ୍ ॥୭॥
 ଅସ୍ଥାକମତ୍ର ପିତରସ୍ତ ଆସତ୍ସପତ୍ର ଋଷୟୋ ଦୌର୍ଗହେ ବଧ୍ୟମାନେ ।
 ତ ଆୟଜନ୍ତୁ ତ୍ରସଦସ୍ତ୍ୟମସ୍ୟା ଇନ୍ଦ୍ରଂ ନ ବୃତ୍ରତୁରମର୍ଧଦେବମ୍ ॥୮॥
 ପୁରୁକୁସ୍ଥାନୀ ହି ବାମଦାଶଈବ୍ୟେଭିରିନ୍ଦ୍ରାବରୁଣା ନମୋଭିଃ ।
 ଅଥା ରାଜାନଂ ତ୍ରସଦସ୍ତ୍ୟମସ୍ୟା ବୃତ୍ରହଣଂ ଦଦଧୁରର୍ଧଦେବମ୍ ॥୯॥
 ରାୟା ବୟଂ ସସବାଂସୋ ମଦେମ ହବ୍ୟେନ ଦେବା ଯୁବସେନ ଗାବଃ ।
 ତାଂ ଧେନୁମିନ୍ଦ୍ରାବରୁଣା ଯୁବଂ ନୋ ବିଶ୍ଵାହା ଧଉମନପୟୁରନ୍ତୀମ୍ ॥୧୦॥

(୪।୪୩) ଋଷିଃ - ପୁରୁମାଳହାଜମାଲେହି ସୌହୋତ୍ରୌ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ଅଶ୍ଵିନୌ

କ ଉ ଶ୍ରବତ୍-କତମୋ ଯଜ୍ଞିୟାନାଂ ବନ୍ଧାରୁ ଦେବଃ କତମୋ ଭୃଷାତେ ।
 କସ୍ୟେମାଂ ଦେବୀମମୃତେଷୁ ପ୍ରେଷ୍ୟାଂ ହୃଦି ଶ୍ରେଷ୍ଠାମ ସୁଷ୍ଠୁତିଂ ସୁହବ୍ୟାମ୍ ॥୧॥
 କୋ ମୂଳାତି କତମ ଆଗମିଷ୍ଠୋ ଦେବାନାମୁ କତମଃ ଶଂଭବିଷ୍ଠଃ ।
 ରଥଂ କମାହୁର୍ଦ୍ରବଦଶ୍ଵମାଶୁଂ ଯଂ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ଦୁହିତାବୃଣୀତ ॥୨॥
 ମଷୁ ହି ସ୍ଥା ଗଚ୍ଛଥ ଇବତୋ ଦ୍ୟୁନିନ୍ଦ୍ରୋ ନ ଶକ୍ତିଂ ପରିତକ୍ତ୍ୟାୟାମ୍ ।
 ଦିବ ଆଜାତା ଦିବ୍ୟା ସୁପର୍ଣ୍ଣା କୟା ଶତୀନାଂ ଭବଥଃ ଶଚିଷ୍ଠା ॥୩॥
 କା ବାଂ ଭୁଦ୍ରପମାତିଃ କୟା ନ ଆଶ୍ଵିନା ଗମଥୋ ହୃୟମାନା ।
 କୋ ବାଂ ମହଶ୍ଵିତ୍ୟଜସୋ ଅଭୀକ ଉରୁଷ୍ୟତଂ ମାଧ୍ଵୀ ଦସ୍ରା ନ ଉତୀ ॥୪॥

ଉରୁ ବାଂ ରଥଃ ପରି ନକ୍ଷତି ଦ୍ୟାମା ଯୁସ୍ତମୁଦ୍ରାଦତି ବର୍ତ୍ତତେ ବାମ୍ ।
 ମଧ୍ନା ମାଧ୍ନୀ ମଧୁ ବାଂ ପୁଷାୟନ୍ୟସ୍ରୀଂ ବାଂ ପୃଷୋ ଭୁରଜନ୍ତ ପକ୍ତାଃ ॥୫॥
 ସିନ୍ଧୁର୍ତ୍ତ ବାଂ ରସୟା ସିଞ୍ଜିଦଶ୍ମାଢ଼ଶା ବୟୋଃରୁଷାସଃ ପରି ଗ୍ଳନ୍ ।
 ତଦୁ ଷୁ ବାମଜିରଂ ଚେତି ଯାନଂ ଯେନ ପତୀ ଭବଥଃ ସୁର୍ଯ୍ୟାୟାଃ ॥୬॥
 ଇହେହ ଯଦ୍ବାଂ ସମନା ପପୃଷେ ସେୟମସ୍ତେ ସୁମତିର୍ବାଜରତ୍ନା ।
 ଉରୁଷ୍ୟତଂ ଜରିତାରଂ ଯୁବଂ ହ ଶ୍ରୀତଃ କାମୋ ନାସତ୍ୟା ଯୁବଦ୍ରିକ୍ ॥୭॥

(୪।୪୪) ଋଷିଃ - ପୁରୁମୀଲ୍ହାଜମୀଲ୍ହା ସୌହୋତ୍ରୌ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ଅଶ୍ୱିନୌ

ତଂ ବାଂ ରଥଂ ବୟମଦ୍ୟା ଦୁବେମ ପୃଥୁଜୟମଶ୍ୱିନା ସଂଗତିଂ ଗୋଃ ।
 ଯଃ ସୁର୍ଯ୍ୟଂ ବହତି ବନ୍ଧୁରାୟୁର୍ଗିର୍ବାହସଂ ପୁରୁତମଂ ବସୁୟୁମ୍ ॥୧॥
 ଯୁବଂ ଶ୍ରୀୟମଶ୍ୱିନା ଦେବତା ତାଂ ଦିବୋ ନପାତା ବନଥଃ ଶତୀଭିଃ ।
 ଯୁବୋର୍ବପୁରତି ପୃଷଃ ସଚନ୍ତେ ବହନ୍ତି ଯତ୍-କକୁହାସୋ ରଥେ ବାମ୍ ॥୨॥
 କୋ ବାମଦ୍ୟା କରତେ ରାତହବ୍ୟ ଉତୟେ ବା ସୁତପେୟାୟ ବାକ୍ତେଃ ।
 ଋତସ୍ୟ ବା ବନୁଷେ ପୂର୍ବ୍ୟାୟ ନମୋ ଯେମାନୋ ଅଶ୍ୱିନା ବବର୍ତ୍ତତ୍ ॥୩॥
 ହିରଣ୍ୟୟେନ ପୁରୁତୁ ରଥେନେମଂ ଯଜ୍ଞଂ ନାସତ୍ୟୋପ ଯାତମ୍ ।
 ପିବାଥ ଇନ୍ଧ୍ରଧୁନଃ ସୋମ୍ୟସ୍ୟ ଦଧଥୋ ରତ୍ନଂ ବିଧତେ ଜନାୟ ॥୪॥
 ଆ ନୋ ଯାତଂ ଦିବୋ ଅଛ୍ଛା ପୃଥିବ୍ୟା ହିରଣ୍ୟୟେନ ସୁବୃତା ରଥେନ ।
 ମା ବାମନ୍ୟେ ନି ଯୁମନ୍ଦେବୟନ୍ତଃ ସଂ ଯୁଦ୍ଧଦେ ନାଭିଃ ପୂର୍ବ୍ୟା ବାମ୍ ॥୫॥
 ନୁ ନୋ ରୟିଂ ପୁରୁବୀରଂ ବୃହନ୍ତଂ ଦସ୍ରା ମିମାଥାମୁଭୟେଷ୍ଟସ୍ତେ ।
 ନରୋ ଯଦ୍ବାମଶ୍ୱିନା ସ୍ରୋମମାବହୁସଧସ୍ତୁତିମାଜମୀଲ୍ହାସୋ ଅଗ୍ନନ୍ ॥୬॥
 ଇହେହ ଯଦ୍ବାଂ ସମନା ପପୃଷେ ସେୟମସ୍ତେ ସୁମତିର୍ବାଜରତ୍ନା ।
 ଉରୁଷ୍ୟତଂ ଜରିତାରଂ ଯୁବଂ ହ ଶ୍ରୀତଃ କାମୋ ନାସତ୍ୟା ଯୁବଦ୍ରିକ୍ ॥୭॥

=====
(୪।୪୫) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ଜଗତୀ ୧-୭, ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୭, ଦେବତା - ଅଶ୍ୱିନୌ
=====

ଏଷ ସ୍ୟ ଭାନୁରୁଦିୟର୍ତ୍ତ ଯୁଜ୍ୟତେ ରଥଃ ପରିଜ୍ଞା ଦିବୋ ଅସ୍ୟ ସାନବି ।
ପୃଷ୍ଠାସୋ ଅସ୍ମିନ୍ନିଥୁନା ଅପି ତ୍ରୟୋ ଦୃତିସ୍ତୁରୀୟୋ ମଧୁନୋ ବି ରପ୍ତଗତେ ॥୧॥
ଉଦ୍ଘାଂ ପୃଷ୍ଠାସୋ ମଧୁମନ୍ତ ଇରତେ ରଥା ଅଶ୍ୱାସ ଉଷସୋ ବ୍ୟଷ୍ଟିଷୁ ।
ଅପୋର୍ଣ୍ଣୁବନ୍ତସ୍ତମ ଆ ପରୀବୃତଂ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଶୁକ୍ରଂ ତନ୍ମନ୍ତ ଆ ରଜଃ ॥୨॥
ମଧୁଃ ପିବତଂ ମଧୁପେଭିରାସଭିରୁତ ପ୍ରିୟଂ ମଧୁନେ ଯୁଜ୍ଞାଥାଂ ରଥମ୍ ।
ଆ ବର୍ତନିଂ ମଧୁନା ଜିନ୍ଦୁଥସ୍ଥଥୋ ଦୃତିଂ ବହେଥେ ମଧୁମନ୍ତମଶ୍ୱିନା ॥୩॥
ହଂସାସୋ ଯେ ବାଂ ମଧୁମନ୍ତୋ ଅସ୍ତ୍ରିଧୋ ହିରଣ୍ୟପର୍ଣ୍ଣା ଉଦ୍ରୁବ ଉଷର୍ବୁଧଃ ।
ଉଦପୁତୋ ମନ୍ଦିନୋ ମନ୍ଦିନିସ୍ତୃଣୋ ମଧ୍ୱୋ ନ ମକ୍ଷଃ ସବନାନି ଗଚ୍ଛଥଃ ॥୪॥
ସ୍ୱଧ୍ରାସୋ ମଧୁମନ୍ତୋ ଅଶ୍ୱୟ ଉସ୍ରା ଜରନ୍ତେ ପ୍ରତି ବସ୍ତ୍ରୋରଶ୍ୱିନା ।
ୟନ୍ନିକ୍ତହସ୍ତସ୍ତରଣିର୍ବିଚକ୍ଷଣଃ ସୋମଂ ସୁଷାବ ମଧୁମନ୍ତମଦ୍ରିଭିଃ ॥୫॥
ଆକେନିପାସୋ ଅହଭିର୍ଦବିଧୃତଃ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଶୁକ୍ରଂ ତନ୍ମନ୍ତ ଆ ରଜଃ ।
ସୁରଶ୍ଚିଦଶ୍ୱାନୁୟୟାନ ଇୟତେ ବିଶ୍ୱା ଅନୁ ସ୍ୱଧୟା ଚେତଥସ୍ଥଥଃ ॥୬॥
ପ୍ର ବାମବୋଚମଶ୍ୱିନା ପିୟଂଧା ରଥଃ ସ୍ୱଶ୍ୱୋ ଅଜରୋ ଯୋ ଅସ୍ତ୍ରି ।
ୟେନ ସଦ୍ୟଃ ପରି ରଜାଂସି ଯାଥୋ ହବିଷ୍ମନ୍ତଂ ତରଣିଂ ଭୋଜମଚ୍ଛ ॥୭॥

=====
(୪।୪୬) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ, ଦେବତା - ବାୟୁଃ ୧, ଇନ୍ଦ୍ରବାୟୁ ୨-୭
=====

ଅଗ୍ରଂ ପିବା ମଧୁନାଂ ସୁତଂ ବାୟୋ ଦିବିଷ୍ଟିଷୁ ।	ତ୍ୱଂ ହି ପୂର୍ବପା ଅସି ॥୧॥
ଶତେନା ନୋ ଅଭିଷ୍ଟିଭିର୍ନିୟୁର୍ତ୍ତା ଇନ୍ଦ୍ରସାରଥଃ ।	ବାୟୋ ସୁତସ୍ୟ ତୃମ୍ପତମ୍ ॥୨॥
ଆ ବାଂ ସହସ୍ରଂ ହରୟ ଇନ୍ଦ୍ରବାୟୁ ଅଭି ପ୍ରୟଃ ।	ବହନ୍ତୁ ସୋମପୀତୟେ ॥୩॥
ରଥଂ ହିରଣ୍ୟବନ୍ଧୁରମିନ୍ଦ୍ରବାୟୁ ସ୍ୱଧ୍ରୁରମ୍ ।	ଆ ହି ସ୍ଥାଥୋ ଦିବିସ୍ତୃଣମ୍ ॥୪॥
ରଥେନ ପୃଥୁପାଜସା ଦାଶ୍ୱାଂସମୁପ ଗଚ୍ଛତମ୍ ।	ଇନ୍ଦ୍ରବାୟୁ ଇହା ଗତମ୍ ॥୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରବାୟୁ ଅୟଂ ସୁତସ୍ତଂ ଦେବେଭିଃ ସଜୋଷସା ।
ଇହ ପ୍ରୟାଣମସ୍ତୁ ବାମିନ୍ଦ୍ରବାୟୁ ବିମୋଚନମ୍ ।

ପିବତଂ ଦାଶୁଷୋ ଗୃହେ ॥୭॥
ଇହ ବାଂ ସୋମପୀତୟେ ॥୭॥

=====

(୪।୪୭) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ବାୟୁଃ ୧, ଇନ୍ଦ୍ରବାୟୁ ୨-୪

=====

ବାୟୋ ଶୁକ୍ରୋ ଅୟାମି ତେ ମଧ୍ୟୋ ଅଗ୍ରଂ ଦିବିଷ୍ଠିଷୁ ।
ଆ ଯାହି ସୋମପୀତୟେ ସ୍ୱାର୍ହୋ ଦେବ ନିୟୁତୃତା ॥୧॥
ଇନ୍ଦ୍ରଞ୍ଚ ବାୟୁବେଷାଂ ସୋମାନାଂ ପୀତିମର୍ହଧଃ ।
ୟୁବାଂ ହି ଯନ୍ତ୍ରୀନବୋ ନିମ୍ନମାପୋ ନ ସଧ୍ୟାକ୍ ॥୨॥
ବାୟୁବିନ୍ଦ୍ରଞ୍ଚ ଶୁଷ୍ଠିଣା ସରଥଂ ଶବସୟତୀ ।
ନିୟୁତୃତା ନ ଉତୟ ଆ ଯାତଂ ସୋମପୀତୟେ ॥୩॥
ୟା ବାଂ ସନ୍ତି ପୁରୁଷୃହୋ ନିୟୁତୋ ଦାଶୁଷେ ନରା ।
ଅସ୍ମେ ତା ଯଜ୍ଞବାହସେନ୍ଦ୍ରବାୟୁ ନି ଯଜ୍ଞତମ୍ ॥୪॥

=====

(୪।୪୮) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍, ଦେବତା - ବାୟୁଃ

=====

ବିହି ହୋତ୍ରା ଅବୀତା ବିପୋ ନ ରାୟୋ ଅୟଃ ।
ବାୟୁବା ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ରଥେନ ଯାହି ସୁତସ୍ୟ ପୀତୟେ ॥୧॥
ନିୟୁବାଣୋ ଅଶସ୍ତ୍ରୀନିୟୁର୍ଦ୍ଧା ଇନ୍ଦ୍ରସାରଧିଃ ।
ବାୟୁବା ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ରଥେନ ଯାହି ସୁତସ୍ୟ ପୀତୟେ ॥୨॥
ଅନୁ କୃଷ୍ଣେ ବସୁଧିତୀ ଯେମାତେ ବିଶ୍ୱପେଶସା ।
ବାୟୁବା ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ରଥେନ ଯାହି ସୁତସ୍ୟ ପୀତୟେ ॥୩॥
ବହନ୍ତୁ ତ୍ୱା ମନୋୟୁଜୋ ଯୁକ୍ତାସୋ ନବତିର୍ନବ ।
ବାୟୁବା ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ରଥେନ ଯାହି ସୁତସ୍ୟ ପୀତୟେ ॥୪॥

ବାୟୋ ଶତଂ ହରୀଶାଂ ଯୁବସ୍ତୁ ପୋଷ୍ୟାଶାମ୍ ।
ଉତ ବା ତେ ସହସ୍ରିଣୋ ରଥ ଆ ଯାତୁ ପାଜସା ॥୫॥

=====

(୪।୪୯) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ, ଦେବତା - ଇନ୍ଦ୍ରାବୃହସ୍ପତୀ

=====

ଇଦଂ ବାମାସ୍ୟେ ହବିଃ ପ୍ରିୟମିନ୍ଦ୍ରାବୃହସ୍ପତୀ । ଉକ୍ଥଂ ମଦନ୍ତୁ ଶସ୍ୟତେ ॥୧॥
ଅୟଂ ବାଂ ପରି ସିତ୍ୟତେ ସୋମ ଇନ୍ଦ୍ରାବୃହସ୍ପତୀ । ଚାରୁର୍ମଦାୟ ପୀତୟେ ॥୨॥
ଆ ନ ଇନ୍ଦ୍ରାବୃହସ୍ପତୀ ଗୃହମିନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ଗଚ୍ଛତମ୍ । ସୋମପା ସୋମପୀତୟେ ॥୩॥
ଅସ୍ତେ ଇନ୍ଦ୍ରାବୃହସ୍ପତୀ ରୟିଂ ଧତଂ ଶତଗ୍ବିନମ୍ । ଅଶ୍ୱାବନ୍ତଂ ସହସ୍ରିଣମ୍ ॥୪॥
ଇନ୍ଦ୍ରାବୃହସ୍ପତୀ ବୟଂ ସୁତେ ଗୀର୍ଜିର୍ହବାମହେ । ଅସ୍ୟ ସୋମସ୍ୟ ପୀତୟେ ॥୫॥
ସୋମମିନ୍ଦ୍ରାବୃହସ୍ପତୀ ପିବତଂ ଦାଶୁଷୋ ଗୃହେ । ମାଦୟେଥାଂ ତଦୋକସା ॥୬॥

=====

(୪।୫୦) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷୁପ୍ ୧-୯,୧୧, ଜଗତୀ ୧୦,
ଦେବତା - ବୃହସ୍ପତୀଃ ୧-୯, ଇନ୍ଦ୍ରାବୃହସ୍ପତୀ ୧୦-୧୧

=====

ୟସ୍ତସ୍ତମ୍ ସହସା ବି ଜ୍ଞୋ ଅନ୍ତାନ୍-ବୃହସ୍ପତିସ୍ତ୍ରିଷଧସ୍ତୋ ରବେଶ ।
ତଂ ପ୍ରତ୍ନାସ ଋଷୟୋ ଦୀଧ୍ୟାନାଃ ପୁରୋ ବିପ୍ରା ଦଧିରେ ମନ୍ତ୍ରଜିହ୍ୱମ୍ ॥୧॥
ଧୁନେତୟଃ ସୁପ୍ରଜେତଂ ମଦନ୍ତୋ ବୃହସ୍ପତେ ଅଭି ଯେ ନସ୍ତତସ୍ତେ ।
ପୃଷନ୍ତଂ ସ୍ୱପ୍ରମଦବ୍-ଧମୂର୍ବଂ ବୃହସ୍ପତେ ରକ୍ଷତାଦସ୍ୟ ଯୋନିମ୍ ॥୨॥
ବୃହସ୍ପତେ ଯା ପରମା ପରାବଦତ ଆ ତ ଋତସ୍ତୁଶୋ ନି ଷେଦୁଃ ।
ତୁଭ୍ୟଂ ଖାତା ଅବତା ଅଦ୍ରିଦୁର୍-ଧା ମଧୁଃ ଶ୍ଳୋତନ୍ତ୍ୟଭିତୋ ବିରପ୍ଶମ୍ ॥୩॥
ବୃହସ୍ପତିଃ ପ୍ରଥମଂ ଜାୟମାନୋ ମହୋ ଜ୍ୟୋତିଷଃ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ।
ସପ୍ତାସ୍ୟସ୍ତୁବିଜାତୋ ରବେଶ ବି ସପ୍ତରଶ୍ମିରଧମଉମାଂସି ॥୪॥

ସ ସୁଷୁଭା ସ ରକ୍ତତା ଗଣେନ ବଲଂ ରୁରୋଜ ଫଲିଗଂ ରବେଶ ।
 ବୃହସ୍ପତିରୁସ୍ତ୍ରୟା ହବ୍ୟସୂଦଃ କନିକ୍ରଦଦ୍ବାବଶତୀରୁଦାଜତ୍ ॥୫॥
 ଏବା ପିତ୍ରେ ବିଶ୍ୱଦେବାୟ ବୃଷ୍ଣେ ଯଜ୍ଞେର୍ବିଧେମ ନମସା ହବିର୍ଭିଃ ।
 ବୃହସ୍ପତେ ସୁପ୍ରଜା ବୀରବନ୍ତୋ ବୟଂ ସ୍ୟାମ ପତୟୋ ରୟୀଣାମ୍ ॥୬॥
 ସ ଇଦ୍ରାଜା ପ୍ରତିଜନ୍ୟାନି ବିଶ୍ୱା ଶୁଷ୍ମେଣ ତସ୍ମାବଭି ବୀର୍ଯ୍ୟେଣ ।
 ବୃହସ୍ପତିଂ ଯଃ ସୁଭୃତଂ ବିଭର୍ତ୍ତି ବଲ୍-ଗୁୟତି ବୟତେ ପୂର୍ବଭାଜମ୍ ॥୭॥
 ସ ଇତ୍ସେତି ସୁଧିତ ଓକସି ସ୍ୱେ ତସ୍ମା ଇଲା ପିନ୍ଦୁତେ ବିଶ୍ୱଦାନୀମ୍ ।
 ତସ୍ମୈ ବିଶଃ ସ୍ୱୟମେବା ନମନ୍ତେ ଯସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମା ରାଜନି ପୂର୍ବ ଏତି ॥୮॥
 ଅପ୍ରତୀତୋ ଜୟତି ସଂ ଧନାନି ପ୍ରତିଜନ୍ୟାନ୍ୟତ ଯା ସଜନ୍ୟା ।
 ଅବସ୍ୟବେ ଯୋ ବରିବଃ କୃଣୋତି ବ୍ରହ୍ମଣୋ ରାଜା ତମବନ୍ତି ଦେବାଃ ॥୯॥
 ଇନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ସୋମଂ ପିବତଂ ବୃହସ୍ପତେଽସ୍ମିନ୍ୟଜ୍ଞେ ମନ୍ଦସାନା ବୃଷଶ୍ଚସୁ ।
 ଆ ବାଂ ବିଶନ୍ତିନ୍ଦବଃ ସ୍ୱାଭୁବୋଽସ୍ତେ ରୟିଂ ସର୍ବବୀରଂ ନି ଯଜ୍ଞତମ୍ ॥୧୦॥
 ବୃହସ୍ପତ ଇନ୍ଦ୍ର ବର୍ଧତଂ ନଃ ସତା ସା ବାଂ ସୁମତିର୍ଭୂତସ୍ତେ ।
 ଅବିଷ୍ଠଂ ଧିୟୋ ଜିଗୃତଂ ପୁରଂଧୀର୍ଜଜସ୍ରମୟୋ ବନୁଷାମରାତୀଃ ॥୧୧॥

॥ ଇତି ତୃତୀୟାଷ୍ଟକେ ସପ୍ତମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ସମାପ୍ତଃ ॥

। ଅଥଃ ତୃତୀୟାଞ୍ଚକଃ ।
(ଅଷ୍ଟମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ବର୍ଗାଃ ୧-୨୭)

(୪।୫୧) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍,

ଦେବତା - ଉଷାଃ

ଇଦମ୍ ତ୍ୟତ୍-ପୁରୁତମଂ ପୁରସ୍ତାଞ୍ଜ୍ୟାତିସ୍ତମସୋ ବୟନାବଦସ୍ମାତ୍ ।
ନୂନଂ ଦିବୋ ଦୁହିତରୋ ବିଭାତୀର୍ଗାତୁଂ କୃଣବନ୍ନୁଷସୋ ଜନାୟ ॥୧॥
ଅସ୍ମରୁ ଚିତ୍ରା ଉଷସଃ ପୁରସ୍ତାନ୍ନିତା ଇବ ସ୍ୱରବୋଧ୍ୟରେଷୁ ।
ବ୍ୟ ବ୍ରଜସ୍ୟ ତମସୋ ଦ୍ୱାରୋଚ୍ଛନ୍ତୀରବ୍ରଜ୍ଜିତୟଃ ପାବକାଃ ॥୨॥
ଉଚ୍ଛନ୍ତୀରଦ୍ୟ ଚିତୟନ୍ତ ଭୋଜାନ୍ରାଧୋଦେୟାୟୋଷସୋ ମୟୋନୀଃ ।
ଅଚିତ୍ରେ ଅନ୍ତଃ ପଶୟଃ ସସନ୍ତ୍ରୁଧ୍ୟମାନାସ୍ତମସୋ ବିମଧ୍ୟେ ॥୩॥
କୁବିସ୍ର ଦେବୀଃ ସନୟୋ ନବୋ ବା ଯାମୋ ବଭୂୟାଦୁଷସୋ ବୋ ଅଦ୍ୟ ।
ୟେନା ନବଗ୍ନେ ଅଙ୍ଗିରେ ଦଶଗ୍ନେ ସପ୍ତାସ୍ୟେ ରେବତୀ ରେବଦୁଷ ॥୪॥
ୟୁୟଂ ହି ଦେବୀରୂତୟୁଗ୍-ଭିରଶ୍ୱୈଃ ପରିପ୍ରୟାଥ ଭୁବନାନି ସଦ୍ୟଃ ।
ପ୍ରବୋଧୟନ୍ତୀରୁଷସଃ ସସନ୍ତଂ ଦ୍ୱିପାଳତୁଷ୍ଟାକରଥାୟ ଜୀବନ୍ ॥୫॥
କ୍ୱ ସ୍ୱିଦାସାଂ କତମା ପୁରାଣୀ ଯୟା ବିଧାନା ବିଦଧୁରୂତୁଶାମ୍ ।
ଶୁଭଂ ଯଜ୍ଞତ୍ରା ଉଷସଶ୍ଚରନ୍ତି ନ ବି ଜ୍ଞାୟନ୍ତେ ସଦୃଶୀରଭୂୟଃ ॥୬॥
ତା ଘା ତା ଉଦ୍ରା ଉଷସଃ ପୁରାସୁରଭିଷ୍ଟିଦ୍ୟୁମ୍ନା ଋତଜାତସତ୍ୟାଃ ।
ୟାସ୍ତୀଜାନଃ ଶଶମାନ ଉକ୍-ଅୈଃ ସୁବଞ୍ଚିଂସନ୍ତ୍ରବିଶଂ ସଦ୍ୟ ଆପ ॥୭॥
ତା ଆ ଚରନ୍ତି ସମନା ପୁରସ୍ତାସ୍ରମାନତଃ ସମନା ପପ୍ରଥାନାଃ ।
ଋତସ୍ୟ ଦେବୀଃ ସଦସୋ ବୁଧାନା ଗବାଂ ନ ସର୍ଗା ଉଷସୋ ଜରନ୍ତେ ॥୮॥
ତା ଇନ୍ଦ୍ରେବ ସମନା ସମାନୀରମୀତବର୍ଣ୍ଣା ଉଷସଶ୍ଚରନ୍ତି ।
ଗୃହନ୍ତୀରଭୃମସିତଂ ରୁଗନ୍-ଭିଃ ଶୁକ୍ରାସ୍ତନୁଭିଃ ଶୁଚୟୋ ରୁଚାନାଃ ॥୯॥
ରୟିଂ ଦିବୋ ଦୁହିତରୋ ବିଭାତୀଃ ପ୍ରଜାବନ୍ତଂ ଯଜ୍ଞତାସ୍ତାସୁ ଦେବୀଃ ।
ସ୍ୟୋନାଦା ବଃ ପ୍ରତିବୁଧ୍ୟମାନାଃ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ପତୟଃ ସ୍ୟାମ ॥୧୦॥

ତଦ୍ୱୋ ଦିବୋ ଦୁହିତରୋ ବିଭାତୀରୂପ ବ୍ରୁବ ଉଷସୋ ଯଜ୍ଞକେତୁଃ ।
ବୟଂ ସ୍ୟାମ ଯଶସୋ ଜନେଷୁ ତଦ୍ୟୌଶ୍ଚ ଧତ୍ୱାଂ ପୃଥିବୀ ତ ଦେବୀ ॥୧୧॥

(୪।୫୭) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ଗାୟତ୍ରୀ,

ଦେବତା - ଉଷାଃ

ପ୍ରତି ଷ୍ୟା ସୁନରୀ ଜନୀ ବ୍ୟୁଛନ୍ତୀ ପରି ସ୍ୱସୁଃ । ଦିବୋ ଅଦର୍ଶି ଦୁହିତା ॥୧॥
ଅଶ୍ୱେବ ଚିତ୍ରାରୁଷୀ ମାତା ଗବାମୃତାବରୀ । ସଖାଭୂଦଶ୍ୱିନୋରୁଷାଃ ॥୨॥
ଉତ ସଖାସ୍ୟଶ୍ୱିନୋରୁତ ମାତା ଗବାମସି । ଉତୋଷୋ ବସ୍ତ ଇଶିଷେ ॥୩॥
ୟାବୟଦ୍ ଦ୍ୱେଷସଂ ତ୍ୱା ଚିକିତ୍ସିସୁନୃତାବରି । ପ୍ରତି ସ୍ତୋମୈରଭୁସୁହି ॥୪॥
ପ୍ରତି ଭଦ୍ରା ଅଦୃକ୍ଷତ ଗବାଂ ସର୍ଗା ନ ରଶ୍ମୟଃ । ଓଷା ଅପ୍ରା ଉରୁ ଜ୍ରୟଃ ॥୫॥
ଆପପୁଷୀ ବିଭାବରି ବ୍ୟାବର୍ଜ୍ୟୋତିଷା ତମଃ । ଉଷୋ ଅନୁ ସ୍ୱଧାମବ ॥୬॥
ଆ ଦ୍ୟାଂ ତନୋଷି ରଶ୍ମିଭିରାତ୍ତରିକ୍ଷମୁରୁ ପ୍ରିୟମ୍ । ଉଷଃ ଶୁକ୍ରେଣ ଶୋଚିଷା ॥୭॥

(୪।୫୩) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ଜଗତୀ,

ଦେବତା - ସବିତା

ତଦ୍ୱେବସ୍ୟ ସବିତୁର୍ବାୟଂ ମହଦ୍-ବୃଣୀମହେ ଅସୁରସ୍ୟ ପ୍ରଚେତସଃ ।
ଛର୍ଦ୍ଦିର୍ଯେନ ଦାଶୁଷେ ଯଜ୍ଞତି ତ୍ୱନା ତନ୍ନୋ ମହାଂ ଉଦୟାନ୍ଦେବୋ ଅକ୍ଳୁଭିଃ ॥୧॥
ଦିବୋ ଧର୍ତ୍ତା ଭୁବନସ୍ୟ ପ୍ରଜାପତିଃ ପିଶଙ୍ଗଂ ଦ୍ରାପିଂ ପ୍ରତି ମୁଞ୍ଚିତେ କବିଃ ।
ବିଚକ୍ଷଣଃ ପ୍ରଥୟନ୍ନାପୃଣନ୍ନୁର୍ବଜୀଜନସ୍ରବିତା ସୁମ୍ନମୁକ୍ଥ୍ୟମ୍ ॥୨॥
ଆପ୍ରା ରଜାଂସି ଦିବ୍ୟାନି ପାର୍ଥିବା ଶ୍ଳୋକଂ ଦେବଃ କୃଣୁତେ ସ୍ୱାୟ ଧର୍ମଣେ ।
ପ୍ର ବାହୁ ଅସ୍ରାକ୍ଷବିତା ସବୀମନି ନିବେଶୟନ୍ ପ୍ରସୁବନ୍ନୁକ୍ଳୁଭିର୍ଜଗତ୍ ॥୩॥
ଅଦାଭ୍ୟୋ ଭୁବନାନି ପ୍ରତାକଶଦ୍-ବ୍ରତାନି ଦେବଃ ସବିତାଭି ରକ୍ଷତେ ।
ପ୍ରାସ୍ରାଗ୍-ବାହୁ ଭୁବନସ୍ୟ ପ୍ରଜାଭ୍ୟୋ ଧୃତବ୍ରତୋ ମହୋ ଅଜ୍ଞସ୍ୟ ରାଜତି ॥୪॥

ତ୍ରିରକ୍ତରିଷଂ ସବିତା ମହିତ୍ୱନା ତ୍ରୀ ରଜାଂସି ପରିଭ୍ରୁସୀଶି ରୋଚନା ।
 ତିସ୍ରୋ ଦିବଃ ପୃଥିବୀସ୍ତିସ୍ତ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରତି ତ୍ରିଭିର୍ବ୍ରତୈରଭି ନୋ ରକ୍ଷତି ତ୍ୱନା ॥୫॥
 ବୃହସ୍ପମ୍ନଃ ପ୍ରସବୀତା ନିବେଶନୋ ଜଗତଃ ସ୍ଥାତୁରୁଭୟସ୍ୟ ଯୋ ବଶୀ ।
 ସ ନୋ ଦେବଃ ସବିତା ଶର୍ମ ଯୁକ୍ତତ୍ୱସ୍ତେ କ୍ଷୟାୟ ତ୍ରିବରୁଥମଂହସଃ ॥୬॥
 ଆଗନ୍ଧେବ ରତୁଭିର୍ବର୍ଧତୁ କ୍ଷୟଂ ଦଧାତୁ ନଃ ସବିତା ସୁପ୍ରଜାମିଷମ୍ ।
 ସ ନଃ କ୍ଷପାଭିରହଭିଷ୍ଟ ଜିନ୍ଦୁତୁ ପ୍ରଜାବନ୍ଧଂ ରୟିମସ୍ତେ ସମିନ୍ଦୁତୁ ॥୭॥

(୪।୫୪) ରକ୍ଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ଜଗତୀ ୧-୫, ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୬, ଦେବତା - ସବିତା

ଅଭୁଦ୍ଧେବଃ ସବିତା ବନ୍ଧୋ ନୁ ନ ଇଦାନୀମହ୍ନ ଉପବାଚ୍ୟୋ ନୃଭିଃ ।
 ବି ଯୋ ରତ୍ନା ଭଜତି ମାନବେଭ୍ୟଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠଂ ନୋ ଅତ୍ର ଦ୍ରବିଶଂ ଯଥା ଦଧତ୍ ॥୧॥
 ଦେବେଭ୍ୟୋ ହି ପ୍ରଥମଂ ଯୁକ୍ତିୟେଭ୍ୟୋଃମୃତତ୍ୱଂ ସୁବସି ଭାଗମୁତ୍ତମମ୍ ।
 ଆଦିଦ୍ୱାମାନଂ ସବିତର୍ବ୍ୟୁଷ୍ଣେନୁଚୀନା ଜୀବିତା ମାନୁଷେଭ୍ୟଃ ॥୨॥
 ଅଚିତ୍ତୀ ଯୁକ୍ତକୃମା ଦୈବ୍ୟେ ଜନେ ଦୀନୈର୍ଦକ୍ଷିଣେ ପ୍ରଭୃତୀ ପୂରୁଷତ୍ୱତା ।
 ଦେବେଷୁ ଚ ସବିତର୍ମାନୁଷେଷୁ ଚ ତ୍ୱଂ ନୋ ଅତ୍ର ସୁବତାଦନାଗସଃ ॥୩॥
 ନ ପ୍ରମିୟେ ସବିତୁର୍ଦୈବ୍ୟସ୍ୟ ତଦ୍ୟଥା ବିଶ୍ୱଂ ଭୁବନଂ ଧାରୟିଷ୍ୟତି ।
 ଯତ୍-ପୃଥିବ୍ୟା ବରିମନ୍ନା ସ୍ୱତ୍-ଗୁରିର୍ବର୍ଷ୍ଣନ୍ଦିବଃ ସୁବତି ସତ୍ୟମସ୍ୟ ତତ୍ ॥୪॥
 ଇନ୍ଦ୍ରଜ୍ୟେଷ୍ଠାନୁହତ୍-ଭ୍ୟଃ ପର୍ବତେଭ୍ୟଃ କ୍ଷୟା ଏଭ୍ୟଃ ସୁବସି ପସ୍ତ୍ୟାବତଃ ।
 ଯଥାୟଥା ପତୟନ୍ତୋ ବିୟେମିର ଏବୈବ ତସ୍ମୃଃ ସବିତଃ ସବାୟ ତେ ॥୫॥
 ଯେ ତେ ତ୍ରିରହୁସ୍ତ୍ରସବିତଃ ସବାସୋ ଦିବେଦିବେ ସୌଭାଗମାସୁବନ୍ତି ।
 ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ସିନ୍ଧୁରଦ୍-ଭିରାଦିତ୍ୟୈର୍ନୋ ଅଦିତିଃ ଶର୍ମ ଯୁଂସତ୍ ॥୬॥

=====

(୪।୫୫) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ତୁପ୍ ୧-୭, ଗାୟତ୍ରୀ ୮-୧୦,

ଦେବତା - ବିଶ୍ୱେ ଦେବାଃ

=====

କୋ ବସ୍ତାତା ବସବଃ କୋ ବରୁତା ଦ୍ୟାବାଭୂମୀ ଅଦିତେ ତ୍ରାସୀଥାଂ ନଃ ।
ସହୀୟସୋ ବରୁଣ ମିତ୍ର ମର୍ତ୍ତାତ୍-କୋ ବୋଧୁରେ ବରିବୋ ଧାତି ଦେବାଃ ॥୧॥
ପ୍ର ଯେ ଧାମାନି ପୂର୍ବ୍ୟାଣ୍ୟର୍ଚାନ୍ତି ଯଦୁଚ୍ଛାନ୍ତିୟୋତାରୋ ଅମୂରାଃ ।
ବିଧାତାରୋ ବି ତେ ଦଧୁରଜସ୍ରା ଋତଧୀତୟୋ ରୁରୁଚନ୍ତ ଦସ୍ମାଃ ॥୨॥
ପ୍ର ପସ୍ୟାମଦିତିଂ ସିନ୍ଧୁମର୍କ୍ତେଃ ସ୍ୱସ୍ତିମାଲେ ସଖ୍ୟାୟ ଦେବୀମ୍ ।
ଭଭେ ଯଥା ନୋ ଅହନୀ ନିପାତ ଭଷାସାନକ୍ତା କରତାମଦବ୍-ଧେ ॥୩॥
ବ୍ୟର୍ଯ୍ୟମା ବରୁଣଶ୍ରେତି ପଞ୍ଚାମିଷସ୍ୱତିଃ ସୁବିତଂ ଗାତୁମଗ୍ନିଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରାବିଷ୍ଣୁ ନୃବଦୁ ଷୁ ସୁବାନା ଶର୍ମ ନୋ ଯନ୍ତ୍ରମମବଦ୍ବରୁଥମ୍ ॥୪॥
ଆ ପର୍ବତସ୍ୟ ମରୁତାମବାଂସି ଦେବସ୍ୟ ତ୍ରାତୁରବ୍ରି ଭଗସ୍ୟ ।
ପାତ୍-ପତିର୍ଜନ୍ୟାଦଂହସୋ ନୋ ମିତ୍ରୋ ମିତ୍ରିୟାଦୁତ ନ ଭରୁଷ୍ୟତ୍ ॥୫॥
ନୁ ରୋଦସୀ ଅହିନା ବୁଧ୍ୟେନ ସୁବୀତ ଦେବୀ ଅପ୍ୟେଭିରିଷ୍ଟେଃ ।
ସମୁଦ୍ରଂ ନ ସଂଚରଣେ ସନିଷ୍ୟବୋ ଘର୍ମସ୍ୱରସୋ ନଦ୍ୟୋ ଅପ ବ୍ରନ୍ ॥୬॥
ଦେବୈର୍ନୋ ଦେବ୍ୟଦିତିର୍ନ ପାତୁ ଦେବସ୍ତାତା ତ୍ରାୟତାମପ୍ରୟୁକ୍ତନ୍ ।
ନହି ମିତ୍ରସ୍ୟ ବରୁଣସ୍ୟ ଧାସିମର୍ତ୍ତାମସି ପ୍ରମିୟଂ ସାନ୍ଦୁଗ୍ନେଃ ॥୭॥
ଅଗ୍ନିରୀଶେ ବସବ୍ୟସ୍ୟାଗ୍ନିର୍ମହଃ ସୌଭଗସ୍ୟ । ତାନ୍ୟସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ରାସତେ ॥୮॥
ଭଷୋ ମଘୋନ୍ୟା ବହ ସୁନୃତେ ବାର୍ଯ୍ୟା ପୁରୁ । ଅସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ବାଜିନୀବତି ॥୯॥
ତସ୍ମୁ ନଃ ସବିତା ଭଗୋ ବରୁଣୋ ମିତ୍ରୋ ଅର୍ଯ୍ୟମା । ଇନ୍ଦ୍ରୋ ନୋ ରାଧସା ଗମତ୍ ॥୧୦॥

=====

(୪।୫୭) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୧-୪, ଗାୟତ୍ରୀ ୫-୭,

ଦେବତା - ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ

=====

ମହୀ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଇହ ଜ୍ୟେଷ୍ଠେ ରୁଚା ଭବତାଂ ଶୁଚୟଦ୍-ଭିରକ୍ତେଃ ।

ୟସ୍ମାଂ ବରିଷ୍ଠେ ବୃହତୀ ବିମିନ୍ଦୁନ୍ନୁବଜୋଷା ପପ୍ରଥାନେଭିରେବୈଃ ॥୧॥

ଦେବୀ ଦେବେଭିର୍ଯୁଜତେ ଯୁଜତ୍ରେରମିନତୀ ତସ୍ମତୁରୁଷମାଣେ ।

ଋତାବରୀ ଅଦ୍ରୁହା ଦେବପୁତ୍ରେ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ନେତ୍ରୀ ଶୁଚୟଦ୍-ଭିରକ୍ତେଃ ॥୨॥

ସ ଇସ୍ତ୍ୱପା ଭୁବନେଷ୍ଟାସ ଯ ଇମେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଜଜାନ ।

ଭର୍ବୀ ଗଭୀରେ ରଜସୀ ସୁମେକେ ଅବଂଶେ ଧୀରଃ ଶତ୍ୟା ସମୈରତ୍ ॥୩॥

ନୁ ରୋଦସୀ ବୃହଦ୍-ଭିନୌ ବରୁଧୈଃ ପତ୍ନୀବଦ୍-ଭିରିଷୟନ୍ତୀ ସଜୋଷାଃ ।

ଭରୁଚୀ ବିଶ୍ୱେ ଯୁଜତେ ନି ପାତଂ ପିୟା ସ୍ୟାମ ରଥ୍ୟଃ ସଦାସାଃ ॥୪॥

ପ୍ର ବାଂ ମହି ଦ୍ୟବୀ ଅଭ୍ୟୁପସ୍ତୁତିଂ ଭରାମହେ । ଶୁଚୀ ଭପ ପ୍ରଶସ୍ତୟେ ॥୫॥

ପୁନାନେ ତନ୍ମା ମିଥଃ ସ୍ତେନ ଦକ୍ଷେଣ ରାଜଥଃ । ଭହ୍ୟାଥେ ସନାଦୃତମ୍ ॥୬॥

ମହୀ ମିତ୍ରସ୍ୟ ସାଧଥସ୍ତରନ୍ତୀ ପିପ୍ରତୀ ଋତମ୍ । ପରି ଯଜ୍ଞଂ ନି ସେଦଧୁଃ ॥୭॥

=====

(୪।୫୭) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ,

ଛନ୍ଦଃ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ୧, ୪, ୬-୭, ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୨-୩, ୮,

ପୁରୁଷିକ୍ ୫,

ଦେବତା - କ୍ଷେତ୍ରପତିଃ ୧-୩, ଶୁନଃ ୪, ଶୁନାସିରୌ ୫, ୮, ସୀତା ୬-୭

=====

କ୍ଷେତ୍ରସ୍ୟ ପତିନା ବୟଂ ହିତେନେବ ଜୟାମସି । ଗାମଶ୍ଚଂ ପୋଷୟିତ୍-ନ୍ମା ସ ନୋ ମୃଳାତୀଦୃଶେ ॥୧॥

କ୍ଷେତ୍ରସ୍ୟ ପତେ ମଧୁମନ୍ତମୂର୍ମଂ ଧେନୁରିବ ପୟୋ ଅସ୍ତ୍ରାସୁ ଧୁଷ୍ଟ ।

ମଧୁଶ୍ଚୁତଂ ଘୃତମିବ ସୁପୁତମୃତସ୍ୟ ନଃ ପତୟୋ ମୃଳୟନ୍ତୁ ॥୨॥

ମଧୁମତୀରୋଷଧୀର୍ଦ୍ୟାବ ଆପୋ ମଧୁମନ୍ନୋ ଭବତୁଢ଼ରିଷମ୍ ।

କ୍ଷେତ୍ରସ୍ୟ ପତିର୍ମଧୁମାନ୍ନୋ ଅସ୍ତ୍ୱରିଷ୍ୟନ୍ତୋ ଅନ୍ୱେନଂ ଚରେମ ॥୩॥

ଶୁନଂ ବାହାଃ ଶୁନଂ ନରଃ ଶୁନଂ କୃଷତୁ ଲାଙ୍ଗଲମ୍ । ଶୁନଂ ବରତ୍ରା ବଧ୍ୟନ୍ତାଂ ଶୁନମସ୍ତ୍ରାମୁଦିଙ୍ଗୟ ॥୪॥

ଶୁନାସୀରାବିମାଂ ବାଚଂ ଭୁଷେଥାଂ ଯଦିବି ଚକ୍ରଧୁଃ ପୟଃ । ତେନେମାମୁପ ସିଞ୍ଚିତମ୍ ॥୫॥
 ଅର୍ବାଚୀ ସୁଭଗେ ଭବ ସୀତେ ବନ୍ଦାମହେ ତ୍ବା । ଯଥା ନଃ ସୁଭଗାସସି ଯଥା ନଃ ସୁଫଳାସସି ॥୬॥
 ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସୀତାଂ ନି ଗୃହ୍ଣାତୁ ତାଂ ପୁଷ୍ଟାନୁ ଯଜ୍ଞତୁ । ସା ନଃ ପୟସ୍ବତୀ ଦୁହାମୁଭରାମୁଭରାଂ ସମାମ୍ ॥୭॥
 ଶୁନଂ ନଃ ଫାଲା ବି କୃଷନ୍ତୁ ଭୂମିଂ ଶୁନଂ କୀନାଶା ଅଭି ଯନ୍ତୁ ବାହ୍ନିଃ ।
 ଶୁନଂ ପର୍ଜନ୍ୟା ମଧୁନା ପୟୋଭିଃ ଶୁନାସୀରା ଶୁନମସ୍ତାସୁ ଧଉମ୍ ॥୮॥

(୪।୫୮) ଋଷିଃ - ବାମଦେବଃ ଗୌତମଃ, ଛନ୍ଦଃ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ୧-୧୦, ଜଗତୀ ୧୧,
 ଦେବତା - ଅଗ୍ନିସୂର୍ଯ୍ୟାବ୍-ଗୋଘୃତାନାମନ୍ୟତମଃ

ସମୁଦ୍ରାଦୁର୍ମର୍ମଧୁମାଁ ଉଦାରଦୁପାଂ ଶୁନା ସମମୃତତ୍ବମାନବ୍ ।
 ଘୃତସ୍ୟ ନାମ ଗୁହ୍ୟଂ ଯଦସ୍ତି ଜିହ୍ବା ଦେବାନାମମୃତସ୍ୟ ନାଭିଃ ॥୧॥
 ବୟଂ ନାମ ପ୍ର ବ୍ରବାମା ଘୃତସ୍ୟାସ୍ତ୍ରିନ୍ୟଜ୍ଞେ ଧାରୟାମା ନମୋଭିଃ ।
 ଉପ ବ୍ରହ୍ମା ଶୃଣବଜ୍ଞସ୍ୟମାନଂ ଚତୁଃଶୃଙ୍ଖୋଽବମୀଦ୍-ଗୌର ଏତତ୍ ॥୨॥
 ଚତ୍ବୀରି ଶୃଙ୍ଖା ତ୍ରୟୋ ଅସ୍ୟ ପାଦା ଦ୍ବେ ଶୀର୍ଷେ ସପ୍ତ ହସ୍ତାସୋ ଅସ୍ୟ ।
 ତ୍ରିଧା ବଞ୍ଚୋ ବୃଷଭୋ ରୋରବାତି ମହୋ ଦେବୋ ମର୍ତ୍ତ୍ୟା ଆ ବିବେଶ ॥୩॥
 ତ୍ରିଧା ହିତଂ ପଶିଭିର୍ଗୁହ୍ୟମାନଂ ଗବି ଦେବାସୋ ଘୃତମନ୍ତୁବିନ୍ଦନ୍ ।
 ଇନ୍ଦ୍ର ଏକଂ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏକଂ ଜଜାନ ବେନାଦେକଂ ସ୍ବଧୟା ନିଷ୍ଠତକ୍ଷୁଃ ॥୪॥
 ଏତା ଅର୍ଷନ୍ତି ହୃଦ୍ୟାସୁମୁଦ୍ରାକ୍ଷତବ୍ରଜା ରିପୁଶା ନାବଚକ୍ଷେ ।
 ଘୃତସ୍ୟ ଧାରା ଅଭି ଚାକଶୀମି ହିରଣ୍ୟୟୋ ବେତସୋ ମଧ୍ୟ ଆସାମ୍ ॥୫॥
 ସମ୍ୟକ୍-ସ୍ରବନ୍ତି ସରିତୋ ନ ଧେନା ଅନ୍ତର୍ହୃଦା ମନସା ପୂୟମାନାଃ ।
 ଏତେ ଅର୍ଷନ୍ତ୍ୟର୍ମୟୋ ଘୃତସ୍ୟ ମୃଗା ଇବ କ୍ଷିପଶୋରୀଷମାଶାଃ ॥୬॥
 ସିନ୍ଧୋରିବ ପ୍ରାଧୁନେ ଶୂଘନାସୋ ବାତପ୍ରମିୟଃ ପତୟନ୍ତି ଯଦ୍ବାଃ ।
 ଘୃତସ୍ୟ ଧାରା ଅରୁଷୋ ନ ବାଜୀ କାଷ୍ଠା ଭିନ୍ନନୂର୍ମିଭିଃ ପିନ୍ଦୁମାନାଃ ॥୭॥
 ଅଭି ପ୍ରବନ୍ତ ସମନେବ ଯୋଷାଃ କଲ୍ୟାଣ୍ୟଃ ସ୍ଥୟମାନାସୋ ଅଗ୍ନିମ୍ ।
 ଘୃତସ୍ୟ ଧାରାଃ ସମିଧୋ ନସନ୍ତ ତା ଭୂଷାଶୋ ହର୍ଯନ୍ତି ଜାତବେଦାଃ ॥୮॥

କନ୍ୟା ଇବ ବହୁତୁମେତବା ଉ ଅଞ୍ଜ୍ୟଞ୍ଜାନା ଅଭି ଚାକଶୀମି ।
ଯତ୍ର ସୋମଃ ସୁୟତେ ଯତ୍ର ଯଜ୍ଞୋ ଘୃତସ୍ୟ ଧାରା ଅଭି ତତ୍-ପବନ୍ତେ ॥୯॥
ଅଭ୍ୟର୍ଷତ ସୁଷୁତିଂ ଗବ୍ୟମାଜିମସ୍ତାସୁ ଭଦ୍ରା ଦ୍ରବିଶାନି ଧତ୍ୱ ।
ଇମଂ ଯଜ୍ଞଂ ନୟତ ଦେବତା ନୋ ଘୃତସ୍ୟ ଧାରା ମଧୁମତ୍-ପବନ୍ତେ ॥୧୦॥
ଧାମନ୍ତେ ବିଶ୍ୱଂ ଭୁବନମଧି ଶ୍ରିତମନ୍ତଃ ସମୁଦ୍ରେ ହୃଦ୍ୟାନ୍ତରାୟୁଷି ।
ଅପାମନୀକେ ସମିଧେ ଯ ଆତ୍ମତସ୍ତମଶ୍ୟାମ ମଧୁମନ୍ତଂ ତ ଉର୍ମିମ୍ ॥୧୧॥

॥ ତୃତୀୟାଷ୍ଟକେ ଅଷ୍ଟମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ପଞ୍ଚମଂ ମଣ୍ଡଳେ କ୍ରମଶଃ ... ॥

॥ ଇତି ଚତୁର୍ଥଂ ମଣ୍ଡଳଂ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

This Sacred Book
Supported By

Scholar Shoppe Private Limited

No-39, B-12, 4th Main Road,
Gandhi Nagar, Adyar,
Chennai – 600020
Tamil Nadu

www.scholarshoppe.com

&

Fashion Brand

www.egearz.com